

مذکرات مجلس شورای ملی

صورت‌مشرح مذاکرات مجلس شورای ملی روز سه‌شنبه (۱۰) دی ماه ۱۳۵۳

فهرست مطالب:
 ۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل.
 ۲- ادامه مذاکره در گزارش يك شوری

۳- تعیین موقع جلسه آینده - ختم جلسه.

مجلس ساعت نه صبح برباست آقای عبدالله ریاضی تشکیل گردید.

۲- ادامه مذاکره در گزارش يك شوری کمیسیون بودجه راجع به بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۳ و بودجه سال ۱۳۵۴ کل کشور.

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه آقایان:

رئیس - وارد دستور میشویم کلیات بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۳ و بودجه سال ۱۳۵۴ کل کشور مطرح است خانم صفی‌نیا تشریف بیاورید.

دکتر برزگر - دکتر ابوالهدی - اسلامی‌نیا -

بدر صالحیان - مهندس بهبهانی - بهنیا - مهندس پروشانی

مهندس حسین خسروی - تیمسار خطیب شهیدی - دکتر

خطیبی - دکتر رفیعی - دکتر ضیائی - عبدالحسین طباطبائی -

مهندس عطائی - دکتر عظیمی - غضنفری - کمالاتی -

مهندس معینی‌زند - فروتن - نجدشیبانی - مهندس احتشام

شهیدی - احمدی - بدرخانی - دکتر پرومند - پسیان -

دکتر آزاد - پیرزاده - دکتر حاتم - دکتر رهنوردی -

حسام‌الدین رضوی - شاهنده - دکتر شمس - صدقیانی

زاده - مهندس فروهر - فضائلی - دکتر محقق - مهندس

عبدالحمد معینی - ناصرزاده - نامور - دکتر وحیدنیا -

خانم پیرنیا - خانم مزارعی - خانم اقبال.

غائبین مریض - آقایان:

پرویزی - دکتر جزایری - تیمسار حکیمی - دهبیم -

کریم بخش سعیدی - محدث‌زاده - موقر - مهرزاد -

مهندس زاهدی - دکتر زهرائی - نیک‌روش - تیمسار

همایونی - خانم جهانیانی.

خانم صفی‌نیا - جناب آقای رئیس، همکاران عزیز در جلسه گذشته مطالبی را درباره سیاست مستقل ملی ایران به پیروی از اصل همکاری ملل بدون توجه به رژیم سیاسی آنها و بنا بر اصل همزیستی مسالمت آمیز بعرض نمایندگان محترم رسانیدم امروز با مقایسه در آمد و بودجه وزارت امور خارجه در سال ۱۳۴۲ نسبت به سال ۱۳۵۳ ملاحظه میکنیم که در آمد آن ۴/۷۲ برابر شده و بودجه آن ۷/۷۱ برابر شده است بموجب يك مقایسه دیگر تعداد نمایندگان سیاسی و کنسولی ما در خارج از کشور بین سالهای ۱۳۴۲ و ۱۳۵۳ تعداد سفارتخانه‌ها از ۶۰ نمایندگی به ۸۷ نمایندگی رسیده و تعداد سر کنسولگریهای ما از ۱۸ به ۲۴ رسیده است توسعه قابل توجه روابط ما در صحنه سیاست بین‌المللی از افزایش نیروی انسانی ما در کادر سیاسی و اداری حکایت مینماید کارمندان سیاسی ما تعدادشان از ۲۲۰ نفر در سال ۱۳۴۲ به ۵۹۶ نفر در سال

۱۳۵۳ رسیده و بهمان نسبت تعداد کارمندان اداری از ۳۵۴ به ۷۵۶ و کارمندان پیمانی از ۶۷۷ نفر به ۱۶۱۲ نفر رسیده بطوریکه تعداد کل کارمندان آن وزارتخانه از ۱۲۵۱ نفر در سال ۱۳۴۲ به ۲۹۶۰ نفر در سال ۱۳۵۳ رسیده است. دو سال گذشته هنگامی که اساسنامه وزارت خارجه در کمیسیون امور خارجه تصویب کردیم مؤسسه‌ای برای تربیت کادر و تعلیمات پیش‌بینی شد و مابیه خوشوقتی است که بر اساس مقررات وزارت امور خارجه بمنظور تکمیل معلومات و اطلاعات کارمندان رسته سیاسی و آماده کردن آنان برای ایفای وظایف و مسئولیتهای خطی و حساسی که در اجرای اصول سیاست مستقل ملی در روابط بین‌المللی بر عهده دارند وزارت امور خارجه با تأسیس مؤسسه روابط بین‌المللی میادرت کرد این مؤسسه در عین وابستگی به وزارت امور خارجه شخصیت مستقل دارد و زیر نظر هیئت امناه اداره میشود.

باید یادآور شوم که دگرگونیهای بنیادی روابط بین‌المللی پس از جنگ جهانی دوم و نیز گسترش و تنوع بیسابقه بین کشورها و ملل در زمینه گوناگون وظایف و مسئولیت‌های جدیدی برای نمایندگان سیاسی بوجود آورده است که با آنچه در گذشته وجود داشت تفاوت اساسی دارد.

در شرایط کنونی برای آنکه يك دیپلمات بتواند از عهده مسئولیتهای خود به نحو شایسته برآید علاوه بر وقوف کامل نسبت به مسائل کشور خود و مسائل بین‌المللی باید بطور مستمر در جریان رویدادها و تحولات اوضاع بین‌المللی نیز قرار گیرد و وظایف و فعالیتهای مؤسسه روابط بین‌المللی اصولاً و هدف اساسی آموزش و پژوهش است. تربیت کادر نیروهای متخصص و افزایش تعداد نمایندگان گهگاهی سیاسی ما در کشورهای خارج که موجب افزایش بودجه وزارت خارجه گردید و بالنتیجه بین سالهای ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۳ در ساحل جنوبی خلیج فارس ایران با کشور امارات عربی متحده، بحرین، عمان، قطر و در خاور میانه و شمال آفریقا با کشور جمهوری عربی یمن و در آفریقا با کشورهای آفریقای جنوبی، زائیر، زامبیا، سنگال، کنیا، لسوتو، مالدی، موریتانی و نیجریه و در آسیا با کشورهای برمه، بنگلادش،

تایلند، جمهوری خلق چین، ژاپن، سنگاپور، فیلیپین، کره جنوبی، کره شمالی، لائوس، مالزی، مغولستان، نپال، ویتنام جنوبی، ویتنام شمالی روابط سیاسی برقرار نموده است و در اروپا با مجارستان، جمهوری دموکراتیک آلمان، فنلاند نیز رابطه سیاسی برقرار کرده و بهمین ترتیب، اکوادور، پرو، ترینیداد، ونزوئلا، استرالیا و زلاند نو نیز دارای روابط سیاسی و دیپلماتیک شده است.

اما از نظر منبع اصلی درآمد ما که بودجه سال ۱۳۵۴ و اصلاحیه سال ۱۳۵۳ بر آن پایه گزارا شده یعنی تشریح سیاست نفتی کشور ما برهبری شاهنشاه آریامهر در مردادماه ۱۳۵۲ با انعقاد قرارداد فروش نفت که جایگزین قرارداد قبلی با کنسرسیوم شد حاکمیت کامل خود را بر ذخایر نفتی کشور بدست آورد باین معنی که بدنیال فرمایشات شاهنشاه آریامهر در کنگره بزرگداشت دهمین سال انقلاب ایران در بهمن ماه ۱۳۵۱ مذاکرات مربوط به لغو قرارداد ۱۳۳۳ و قرارداد فروش نفت با کمپانیها آغاز گردید و این قرارداد در مردادماه ۱۳۵۲ تصویب مجلسین گذشت و تا توشیح ملوکانه بمرحله اجرا درآمد بموجب این قرارداد از تاریخ اول فروردین ماه ۵۲ ذخائر و تأسیسات موجود در حوزه قرارداد کنسرسیوم تحت نظارت کامل شرکت ملی نفت قرار گرفت و باین ترتیب عصر جدیدی در تاریخ صنعت نفت آغاز گردید و اولین تحول اساسی در روابط کشورهای نفت خیز و کمپانیهای نفتی با ابتکار ایران صورت گرفت و کمپانیهای نفتی از آن پس در ایران بصورت خریداران ساده درآمدند و تنها مشکل موضوع تعیین قیمت نفت تا اینکه ایران و پنج کشور نفت خیز حوزه خلیج فارس در ۲۴ مهرماه ۵۲ در کویت تشکیل جلسه داد، تا برای اولین بار در تاریخ صنعت نفت جهان رأساً و بدون مداخله یا مشاوره با شرکت‌های نفتی بهای انواع نفت خام این حوزه را تعیین و اعلام نمایند و پس از آن در کنفرانس فوق‌العاده اوپک در تهران و متعاقب آن در ژنو در سال ۱۹۷۴ کوششهای زیاد و متقابلی در ایران صورت گرفت و بدین ترتیب کشور شاهنشاهی مادر عین تلاش وسیع برای تأمین منافع ملی خود کوشش دارد نه تنها

هیچگونه خلی در اقتصاد بین‌المللی ایجاد نگردد بلکه از طریق همکاریهای متقابل با کشورهای صنعتی در انجام پروژه‌های اقتصادی و عمرانی و شرکت مؤثر در بازرگانی بین‌المللی امیدوار است علاوه بر تحقق توسعه اقتصادی ایران فصل نوبنی در مناسبات کشورهای تولیدکننده و مصرف کننده نفت گشوده شود شاهنشاه در کنفرانس مطبوعاتی دوم دیماه ۱۳۵۲ اظهار امیدواری فرمودند که عصر همکاریهای دوجانبه و اطمینان متقابل بین کشورهای صنعتی و ممالک نفت خیز آغاز شده است در این راه خوشبختانه ایران از امکانات بسیار وسیعی برخوردار است صنعت پیشرفته نفت ما اکنون برای انجام بزرگترین طرح‌های مشترک در زمینه نفت و پتروشیمی آمادگی کامل دارد و ثبات سیاسی و تحولات اقتصادی و اجتماعی کشور امکان سرمایه‌گذاری تازه‌ای را در ایران و همچنین سایر کشورها فراهم ساخته است و بهمین دلیل پیشنهادهای متعددی از طرف کشورهای بزرگ صنعتی برای اجرای طرح‌های عظیم دوجانبه به ایران ارائه شد. سیاست نفتی کشور ما در زمینه تحریم نفت همان‌طور که شاهنشاه آریامهر در مصاحبه با مخبر مجله لبنانی الحوادث و مصاحبه‌های متعدد دیگر اعلام فرموده‌اند همواره بر این اساس استوار بوده است که نفت يك كالای اقتصادی است و نباید آن را که اکنون جزء ضروری‌ترین كالای مصرفی درآمده است از مردم جهان دریغ داشت بنظر ایران در زمان صلح نباید از نفت بعنوان يك سلاح سیاسی استفاده کرد و از این جهت ثبات اقتصادی جهان را متزلزل نمود زیرا لطمه به جهان صنعتی نه تنها مشکلی را حل نخواهد نمود بلکه بنوبه خود موجب مشکلات دیگری برای جهان خواهد شد. بهمین جهت ایران صدور نفت به کشورهای مصرف کننده را همچنان ادامه داده و خواهد داد و از این راه برنامه‌های اقتصادی عمرانی خود را بمنظور تحقق توسعه صنعتی و رفاه اجتماعی کشور و ورود ایران به جرگه کشورهای مرفه و پیشرفته جهان اجرا مینماید که بودجه سال ۱۳۵۴ و اصلاحیه سال ۱۳۵۳ آئینه تمام‌نمای این تحقق میباشد. طرح ایجاد مؤسسه مالی بیطرف برای کمک به کشورهای در حال توسعه بمنظور کمک بر رفع مشکلات

اقتصادی و مالی کشورهای در حال توسعه ده درصد از بودجه سال ۱۳۵۴ که برای کمک باین کشورها اختصاص یافته ایران توجه باین امر دارد که مال عالم امروز در غم و شادی یکدیگر برای پیشرفت ایجاب مینماید که شریک و سهم باشد و دیگر برای هیچ مملکتی ممکن نیست که خود را در حالت انزوا و بدور از ممالک دیگر نگاهدارد و از غم دیگران بی‌خبر باشد این کمک‌ها که بصورت وام‌های طویل‌مدت با بهره‌های بسیار نازل و در شرایط فوق‌العاده مناسب بکشورهای در حال توسعه داده میشود یکی از قسمت‌های جالب و انسانی این بودجه ۲۴۴۵ میلیارد ریالی بوده و منعکس کننده اصول سیاست مستقل ملی ما در جامعه جهانی میباشد. طرح تأسیس يك مؤسسه مالی بیطرف بین‌المللی با سرمایه اولیه ۲ تا ۳ میلیارد دلار با مشارکت دوازده کشور تولید کننده نفت و ۱۲ کشور صنعتی جهان که شاهنشاه ایران بجهانیان ارائه فرمودند و هدف این مؤسسه کمک به انجام برنامه‌های عمرانی در کشورهای در حال توسعه و همچنین کمک به موازنه بردهای همه کشورهای جهان از طریق اعطای وام‌های دراز مدت و کم بهره میباشد و از همه مهمتر آنکه این کمک‌ها به ملاحظیات و وابستگی‌های سیاسی مشروط نخواهد بود. و در این بودجه ایران برای تأمین قسمتی از سرمایه اولیه این مؤسسه بین‌المللی مبلغ يك میلیارد دلار اختصاص داده است.

این طرح که اساسی‌ترین و عملی‌ترین طرح ارائه شده در زمینه کمک به کشورهای جهان سوم است در همه کشورهای در همه محافل صنعتی و اقتصادی و همچنین مؤسسات بین‌المللی با حسن استقبال کامل مواجه شدو این امید را در کشورهای جهان سوم بوجود آورده است که در صورت تحقق آن بتوانند در آینده بدون ملاحظیات سیاسی و اجبار در طرفداری از عقاید و نظرات کشورهای وام‌دهنده اعتبارات مالی مورد نیاز برنامه‌های عمرانی خود را از يك مؤسسه بیطرف بین‌المللی دریافت و از این راه توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی را برای ملت‌های خود تأمین نمایند. درباره این طرح که جلب نظر مطبوعات معتبر جهان مانند گاردین، واشنگتن پست، نیویورک تایمز

رانموده و درباره آن بیحد پرداخته و جنبه های عملی آنرا ستوده اند و با اهمیت اقتصادی آن اشاره نموده اند، بنابراین همکاری نفتی ایران و طرح کمک به کشورهای در حال توسعه از سیاستهای واقع بینانه نفتی ایران در پیروی از سیاست مستقل ملی ایران الهام گرفته و نتایج درخشان آن موجب درآمد بیشتر و اجرای طرحهای عمرانی و اقتصادی در داخل کشور گردیده بطوریکه رشد اقتصادی ما را در سال ۵۲ به ۲۱ درصد رسانیده و انتظار میرود با اجرای برنامه هایی که هزینه های آن در بودجه سال ۱۳۵۴ پیش بینی شده تولید ناخالص ملی به قیمت های ثابت سال ۱۳۵۱ با رشدی معادل ۲۵/۹ درصد در سال بطور متوسط از حدود ۱/۱۶۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۱ به حدود ۳/۶۸۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۶ افزایش یابد و در نتیجه تولید ناخالص ملی سرانه از حدود ۵۵۶ دلار در سال ۱۳۵۱ به قیمت های ثابت همین سال به حدود ۱/۵۲۱ دلار برسد و در این دوره رشد ایران طبق معمول چند سال گذشته در این مورد در تمام جهان مقام اول را دارا میباشد پیشنهاد شاهنشاه در سال جاری در مورد تشکیل یک مؤسسه مالی بین المللی از کشورهای تولید کننده نفت و کشورهای صنعتی جهان بمنظور کمک به کشورهای در حال توسعه و همچنین راه حل های پیشنهادی معظم له برای ایجاد تعادل در موازنه پرداختهای خارجی کشورها با استقبال روبرو شده.

روابط ایران با سایر کشورها به پیروی از اصل همکاری با همه ملل بدون توجه به رژیم سیاسی آنها بطور قابل توجهی توسعه و تحکیم یافت در سالهای ۵۲ و ۵۳ ایران با کشورهای اکوادور، پرو، ترینیداد و توباگو در آمریکای لاتین زامبیا، نیجریه، موریتانی در آفریقا و جمهوری خلق کره، جمهوری دموکراتیک ویتنام، سنگاپور و ژلاندنو در آسیا روابط سیاسی برقرار کرد و در کشورهای ژیر و نیجریه اقدام بتأسیس سفارت نمود در سال ۱۳۵۲ کشور شاهنشاهی بتقاضای دولت ذینفع عضویت در کمیسیون بین المللی کنترل و نظارت بر آتش بس ویتنام را قبول کرد و هیأتی مرکب از نمایندگان سیاسی و نظامی راه سایگون اعزام نمود.

در چهارچوب کمک به کشورهای در حال توسعه

علاوه بر پیشنهاد تشکیل مؤسسه بی طرف مالی بین المللی کشور شاهنشاهی در اجرای برنامه های عمرانی و فرهنگی پاره ای از کشورها مانند اردن، پاکستان، تونس، سنگال، سودان، لسوتو و پاره ای از کشورهای جنوبی خلیج فارس همکاریهای ثمر بخشی انجام داد.

تشریف فرمائی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به کشورهای یوگوسلاوی، رومانی، بلغارستان ایالات متحده، فرانسه، استرالیا، ژلاندنو، هندوستان، اندونزی، سنگاپور، روسیه که بمنظور توسعه و تشدید هرچه بیشتر روابط ایران با این کشورهای صورت گرفت نموداری از دیپلماسی فعال ایران در سال ۱۳۵۲ و ۵۳ بود.

دیدارهای جهانی شاهنشاه آریامهر که از جمله رهبران انگشت شمار جهان هستند که در راه تحکیم همبستگی میان ملتها و ایجاد اتحاد و دوستی میان آنها گامهای بزرگ برداشته اند و بعنوان رهبر صلح و تفاهم و عدالت در جهان معرفی شده اند از بیشتر کشورهای جهان با مرامهای گوناگون سیاسی و اجتماعی و تبادل نظر با رهبران این کشورها نام رهبران ایران را نامی آشنا و قابل ستایش برای عموم ملت های صلح دوست در چهار گوشه این جهان پهن اور ساخته است.

مسافرت های شاهنشاه آریامهر صرف نظر از نیت ارزنده معظم له در تحکیم صلح جهانی پیوسته منشأ اثرات نیکو و پربرکتی در راه بهسازی ایران نو و آشنا ساختن سایر ملل با پیشرفتهای چشم گیر جامعه ما و جهش انقلابی ایران در راه دستیابی به تمدن بزرگ بوده است.

بیش عمیق شاهانه و تدبیرات منصفانه معظم له سبب گردیده است که دیدارهای جهانی شاهنشاه منجر به عقد قراردادهای مهم صنعتی و بازرگانی و فرهنگی گردد و کشورهای جهان در راه عقد این قبیل قراردادها با کشور ما از یکدیگر سبقت جویند و همگی خواستار همکاری و سرمایه گذاری در فعالیت های عظیم جامعه ایران گردند.

ملاقات اخیر شاهنشاه و شهبانوی ایران به کشورهای شرق دور و استرالیا نیز مانند سایر مسافرت های شاهانه قرین با موفقیت بود و اعتبار و حیثیت جهانی

ایران را فزونی بخشید و به یمن رهبری داهبانه معظم له منشاء همکاریهای جدیدی میان ایران و کشورهای منطقه مذکور گردید رهبران کشورهای که مورد بازدید شاهنشاه آریامهر قرار گرفته اند هر یک بنوبه خود ستایش از شخصیت والای رهبر ایران و پیشرفتهای همه جانبه و پرتوان ایران را در کلیه شئون اقتصادی صنعتی و فرهنگی ستوده اند. ادوارد رولینگ نخست وزیر ژلاندنو در سخنانی بهنگام خوش آمد به اعلیحضرتین تأکید کرد که کشور او علاوه بر دلایل مختلف از این جهت خواستار تحکیم روابط با ایران است که شاهنشاه از یک سیاست خارجی مستقل و قوی پیروی میکنند سیاستی که مورد احترام همه جهانیان است. رولینگ گفت ایران در یک منطقه استراتژیکی قرار گرفته است نخست وزیر ژلاندنو افزود که شاهنشاه ابتکارات متعدد و مهمی در کمک بکشورهای عقب افتاده داشته اند.

نخست وزیر استرالیا در پارلمان این کشور که در حضور شاهنشاه تشکیل جلسه داده بود پس از اشاره به تاریخ باستانی ایران و پیشرفتهای امروز ما گفت:

ایران نوین بر اساس یک تمدن باستانی و پر ثمر بنیان گذاری شده و بشکل یک سرزمین مدرن و پیشرفته و نیرومند در آمده است. شاهنشاه آریامهر رهبر راستین این انقلاب هستند مناسبات ایران و استرالیا با همکاریهای وسیع و منافع مشترک گسترش بیشتری پیدا خواهد کرد.

شاهنشاه آریامهر طی بیاناتی خطاب بنمایندگان پارلمان استرالیا ضمن تشکر از بیانات محبت آمیز نخست وزیر این کشور فرمودند:

ما فقط بتوسعه و عمران اقتصادی و اجتماعی خود کفایت نخواهیم کرد باید با پیش بینی رویدادهای آینده از هم اکنون برنامه ریزی کنیم تا غافل نشویم. زیرا در جهان کنونی هر گاه کشور و ملتی غافلگیر شوند ممکن است آزادی عمل و مآلا استقلال خود را از دست بدهد شاهنشاه اضافه فرمودند شعار ما اینست که همواره چند گام از حوادث جلوتر باشیم

منطقه صلح و همکاری.

شاهنشاه آریامهر در یک مصاحبه مطبوعاتی مهم در کابری پایتخت استرالیا که در آن بیش از ۴۰۰ خبرنگار و نویسندگان حضور داشتند یکبار دیگر پیشنهاد ایجاد یک

منطقه صلح و همکاری میان ملل حوزه اوقیانوس هند را تا محدوده استرالیا عنوان فرمودند و از جمله به قیمت نفت و افزایش بهای آن اشاره فرمودند که در سال ۱۹۴۷ قیمت اعلام شده یک بشکه در خلیج فارس ۲ دلار و ۱۷ سنت بود در سال ۱۹۴۹ شرکت نفت ایران این قیمت را بایک محاسبه زیر کانه یک دلار و ۷۹ سنت کاهش داد ما میتوانیم بخوبی بتفاوت قیمت های بی بریم که چگونه در همان مدت زمان بهای کالاهای جهان ۳۰۰ تا ۴۰۰ درصد افزایش یافت پس اینکار در واقع استثمار منابع ما بود که روزی باتمام خواهد رسید انعکاس جهانی مصاحبه مطبوعاتی شاهنشاه آنچنان سریع بود که در همان لحظات نخست متن پاسخهای معظم له بهر شهرهای خبرنگاران در تمام رادیو و تلویزیون های جهان به آنگامی جهانیان رسید و نظریات شاهنشاه ایران بویژه در کشورهای نفتخیز و صادر کننده جهان با تأیید کامل مواجه گردید.

مسافرت های شاهنشاه آریامهر در دوران سلطنت پرافتخارشان از ۲۷ تیر ماه ۱۳۲۷ آغاز و تا دوازدهم مهر ماه ۱۳۵۳ شصت و هفت بار کشورهای مهم دنیا را مورد بازدید قرار داده اند که اسامی کشورهای مورد بازدید بترتیب انگلستان، آمریکا، پاکستان، عراق و ایتالیا، آمریکا و کشورهای اروپائی، هندوستان و پاکستان، شوروی، عربستان سعودی، اسپانیا، چین و ژاپن و آمریکا، اردن، هاشمی، پاکستان، سوئد، بلژیک و اتریش، نروژ، فرانسه، آمریکا و هلند، پاکستان، ترکیه، اتریش، آمریکا و فرانسه، پاکستان، اتریش و انگلستان، آمریکای جنوبی، کانادا، شوروی، اتریش، رومانی، یوگسلاوی، مراکش بلغارستان، مجارستان، لهستان، اتریش، چکوسلواکی آلمان، فرانسه، کانادا، آمریکا، مازلیا و تایلند، اتریش و سوئیس، اتیوپی، آمریکا، ایتالیا، سوئیس، شوروی، عربستان سعودی و کویت، پاکستان، هندوستان، اتریش و سوئیس، آمریکا، تونس، آمریکا، سوئیس، پاکستان، ترکیه، فنلاند، رومانی و هلند، فرانسه، پاکستان، سوئیس، سوئیس و انگلستان، شوروی، پاکستان، سوئیس و اروپای شرقی، آمریکا، اتریش، فرانسه، سنگاپور، استرالیا، ژلاندنو، اندونزی، هند و روسیه تصور نکنید

از ذکر این مسافرتها که عرض کردم هدفم این بود که فقط اسامی کشور هائی را گفته باشم بلکه میخواستم نتیجه بگیرم که هدف از این مسافرتها ایجاد حسن تفاهم بین المللی و متعاقبش انعقاد قراردادهای سیاسی و فرهنگی و اعتلای نام ایران در صحنه های بین المللی است.

نمایندگان محترم توجه دارند که وقتی یکفریک بمسافرت عادی می رود تا چه حد خسته کننده است. ولی این تعداد مسافرت که بعرضتان رساندم برای شناسائی ملت ایران بدنیای خارج بوده. شاهنشاه آریامهر در ۶۷ سفر خود برای شناساندن ایران کوشش بی گیر داشته اند و ما سیاست مستقل ملی خودمان را از رهبریهای شاهنشاه داریم و اعتلا و عظمتی را که بدست آوردیم در نتیجه این کوشش هاست و آسان بدست نیامده.

بموازات این بازدیدهای شاهانه در چند سال گذشته بسیاری از رهبران جهان از پنج قاره راهی کشور ما شده اند و ضمن ملاقات های خود با شاهنشاه آریامهر به بازدید از نقاط مختلف مملکت پرداخته و جملگی به پیشرفت های ارزنده و مثبت ایران در سایه رهبریهای شاهنشاه به دیده اعجاب نگریسته اند خبر گزاریهای جهان همه روزه از نمایندگان خبری خود اخبار و وقایع مهمی دریافت می دارند که جملگی در پایتخت شاهنشاهی ایران یعنی تهران بوقوع پیوسته است اخباری حاوی ملاقات شاهنشاه ایران با سران و رهبران جهان کنفرانسهای مهم مطبوعاتی حاوی نظریات و پیشنهادات رهبر ایران و بالاخره عقد قراردادهای صنعتی، بازرگانی فرهنگی که همگی در راه بهسازی ایران نو صورت میگردد به طوریکه تهران مرکز نقل رویدادهای مهم جهان و مرکز کسب خیر شده است.

بدین ترتیب دولت شاهنشاهی در سالهای ۵۲ و ۵۳ با الهام از سیاست مستقل ملی خود که مورد احترام و تأیید جهانیان است بگسترش همه جانبه روابط و مناسبات حسنه خود با اقوام و ملل مختلف براساس آرمان های انسانی و منشور ملل متحد ادامه داده و ضمن شرکت فعالانه در کوششهای بین المللی برای برقراری صلح و امنیت در جهان اقدامات مثبتی در زمینه تحکیم علائق خود با همسایگان بدین شرح پرداخته است:

روابط ایران با کشورهای همسایه:

روابط ایران و شوروی در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس دوستی متقابل و حسن همجواری در زمینه های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی تحولات مطلوبی داشت و قدمتهای مؤثری برداشت و مردم دو کشور وجود صلح و آرامش در مرز شوروی و ایران را که نزدیک دوهزار و پانصد کیلومتر طول آن است گران بها میدانند و آن را عامل ثبات و پیشرفت در این منطقه از جهان و کمک مؤثری به حفظ صلح و امنیت بین المللی قلمداد میکنند.

شاهنشاه آریامهر از سال ۱۳۳۵ تا سال ۱۳۵۳ پنج بار بکشور اتحاد جماهیر شوروی مسافرت فرموده و در این دیدارها قدمتهای مؤثری در تشدید و توسعه دوستی و روابط حسن همجواری در کلیه شئون سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی برداشته اند.

والاحضرت شاهدخت شمس پهلوی ریاست عالیہ جمعیت شیروخورشید سرخ ایران بدعوت هیأت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی و اتحادیه صلیب سرخ و هلال احمر آن کشور به شوروی مسافرت فرموده و درباره همکاری دو کشور در زمینه صلیب سرخ مذاکره نمودند آقای هویدا نخست وزیر بدعوت رئیس شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی از آن کشور بازدید رسمی بعمل آوردند رئیس مجلس سنا نیز در رأس یک هیئت پارلمانی در سال گذشته به شوروی مسافرت نموده و با صدر هیأت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی و مقامات پارلمانی آن کشور ملاقات و مذاکرات دوستانه بعمل آوردند.

در زمینه توسعه روابط اقتصادی در سالهای ۵۲ و ۵۳ قدمتهای سریعی برداشته شد بازدید رسمی وزیر دارائی شوروی در مدت هفت روز از ایران و مذاکره پیرامون امور مالی و بازرگانی و تبادل نظر در سایر مسائل مورد علاقه طرفین مؤید این همکاریها بود. بازدید ملیت های مختلف در امور ترانزیت و کارشناسان عالی رتبه شوروی بمنظور مذاکره و تبادل نظر با کارشناسان ایرانی در زمینه اجرای طرحهای مشترک در طول برنامه عمرانی پنجم مانند برق، کشاورزی، صنایع، زمین شناسی، فلزات رنگی، راه آهن، تعلیمات حرفه ای، شیلات، سیلو، جای، پتروشیمی و مواد شیمیائی و مسائل بندری از

آنحمله بود و مبادله اسناد عهدنامه توسعه همکاریهای اقتصادی و فنی نتیجه این تبادل نظرها بود توسعه روابط اقتصادی ایران و اتحاد جماهیر شوروی و با توجه به تمایل طرفین به بسط و توسعه همکاریهای مختلف بر اساس توازن در مبادلات بازرگانی نسبت بمسائل صدور گاز باروپا، ایجاد نیروگاههای حرارتی، توسعه ماشین سازی و مبادلات بازرگانی بین دو کشور بود پروتکل بهره برداری مشترک دائمی از آب رودخانه ارس که در تهران بامضاء رسید یکی از مظاهر این همکاریها بود و در نتیجه حجم مبادلات بازرگانی دو کشور در سال ۵۳ و ۵۲ بیش از ۵۰٪ درصد افزایش داشت.

مناسبات فرهنگی دو کشور با مسافرت وزیر فرهنگ آن کشور بایران و سایر مقامات فرهنگی اتحاد جماهیر شوروی بمنظور تبادل نظر پیرامون مسائل علمی و مسافرت یک هیئت فرهنگی دیگر برای شرکت در مراسم تعیین برندگان جایزه فردوسی و تماسهای ورزشی دو کشور از مظاهر حسن مناسبات فرهنگی بین دو کشور بود.

بطوریکه از مجموعه این مناسبات اعم از اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی همانطور که شاهنشاه آریامهر در سفر اخیر خود به اتحاد شوروی اظهار فرمودند در تاریخ مناسبات دو کشور هرگز روابط ایران و شوروی مانند امروز محکم و گرم نبوده است.

مناسبات کشور شاهنشاهی ایران با کشور همسایه افغانستان در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس همکاری و حسن تفاهم بوده است و مناسبات اقتصادی بمنظور گسترش همکاریهای دو کشور با امضاء قرارداد هوائی جدید و قرارداد فروش گاز و نفت و موافقت نامه جدید بازرگانی از حسن مناسبات اقتصادی دو کشور حکایت مینماید.

مناسبات فرهنگی ایران و افغانستان با بازدیدهای مقامات فرهنگی دو کشور چه در سطح تبادل نظر و چه شرکت در بزرگداشت های فرهنگی مانند کنگره هزاره ابوریحان از خوبی مناسبات فرهنگی دو کشور و حسن روابط حکایت مینماید.

پاکستان در روابط دوستانه ایران و پاکستان با توجه بسوابق مشترک تاریخی و فرهنگی و حسن همجواری در

سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس همکاری و تفاهم کامل ادامه داشت و شرکت دو کشور در پیمانهای منطقه ای و وجود موافقت نامه های فرهنگی و اقتصادی موجب تحکیم بیش از پیش این روابط شد.

بازدیدهای ذوالفقار علی بوتو نخست وزیر پاکستان بمنظور شرفیابی به پیشگاه شاهنشاه و مذاکره در باره تحولات خاور میانه و بازدیدهای سر راه شریف امامی رئیس مجلس سنا و هیئت پارلمانی ایران در مسافرت به پکن از افغانستان و بازدید هیئت پارلمانی پاکستان بمنظور گسترش روابط پارلمانی بین دو کشور بدعوت آقای مهندس ریاضی رئیس مجلس شورای ملی از ایران و شرکت آقای خلعت بیری وزیر امور خارجه ایران در رأس هیاتی برای شرکت در کنفرانس سران اسلامی در لاهور از حسن مناسبات دوستی دو کشور میباشد در زمینه مناسبات اقتصادی بازدیدهای هیئت های اقتصادی ایران و پاکستان از دو کشور و امضاء پروتکل موافقت با انعقاد موافقتنامه بلندمدت بازرگانی بین دو کشور در زمینه تأسیس کارخانه سیمان و نسوجات نخی و مجتمع بزرگ کشت و صنعت و دامداری و تولید گوشت و سایر محصولات دامی و ایجاد یک دانشکده فنی و پزشکی در پاکستان رامیتوان نام برد.

مناسبات فرهنگی.

مناسبات فرهنگی ایران و پاکستان و توسعه همکاریهای اطلاعاتی و فرهنگی بین دو کشور با مسافرت هیئت هائی به دو کشور ادامه داشت و مسابقه چوگان جام دوستی در پیشگاه علیاحضرت شهبانو و اعطای جوایز برندگان مسابقه از طرف معظم لها و با وقوع سیل در پاکستان علیاحضرت طی پیامی از ملت ایران دعوت فرمودند که بکمک برادران و خواهران پاکستانی خود بشتابند و جمعیت شیروخورشید سرخ ایران در اجرای نیات بشر دوستانه علیاحضرت شهبانو به اقدامات وسیعی در راه جمع آوری کمکهای نقدی و جنسی دست زد و روابط دوستانه ایران و ترکیه در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس تفاهم کامل و حسن همجواری در جهت توسعه و تحکیم بیشتر ادامه یافت. همکاریهای دو کشور در پیمانهای منطقه ای و وجود علائق تاریخی و فرهنگی بین دو ملت دوست و برادر بساین مناسبات استحکام خاص بخشید

علاوه بر همکاریهای اقتصادی، ایران و ترکیه در چارچوب پیمان مرکزی و همکاری عمران منطقه‌ای اقداماتی در جهت توسعه و تحکیم بیشتر روابط بازرگانی و اقتصادی انجام پذیرفت و هیئت های اقتصادی برای شرکت در کمیسیون مشترک اقتصادی دو کشور به ایران و ترکیه مسافرت نمودند و امضاء پروتکل همکاری فنی بین دولت شاهنشاهی و دولت ترکیه برای تهیه نقشه‌های مرزی دو کشور واجد اهمیت است. روابط فرهنگی و اجتماعی دو کشور ایران و ترکیه با بازدیدهای مقامات فرهنگی دو کشور از ایران و ترکیه ادامه داشت و پیشرفتهای فرهنگی دو کشور مورد بازدید این شخصیت قرار گرفت. شرکت رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران و رئیس انجمن دوستی ایران و ترکیه در مراسم جشن پنجاهمین سال تأسیس جمهوری ترکیه و اختصاص اعتبار هزینه احداث یک دبیرستان از طرف ایران در استانبول بمناسبت بزرگداشت این جشن و بالاخره مسافرت تیم‌های والیبالی و دوومیدانی و شمشیربازی ایران برای شرکت در این جشن و بازدید هیئت مطبوعاتی مرکب از نمایندگان مطبوعات و سازمان زادیونلریزیون ملی ایران در جشنهای مذکور.

امضاء پروتکل فرهنگی بین دو کشور در باره توسعه همکاریهای روابط فرهنگی از حسن مناسبات فرهنگی دو کشور حکایت دارد بطوریکه در حال حاضر مناسبات فرهنگی، هنری، علمی و ورزشی ایران و ترکیه بسیار گسترده و ثمربخش است.

عراق - بحران روابط سیاسی ایران و عراق در نیمه اول سال ۵۲ همچنان ادامه یافت تا پس از وقوع جنگ اکبر ۷۳ اعراب و اسرائیل، عراق پیشنهاد تجدید روابط سیاسی بین دو کشور را نمود و کشور شاهنشاهی ایران با توجه باصول سیاست خارجی خود که مبتنی بر حسن همجواری، صلحجویی و همکاری با همه کشورهای جهان صرف نظر از روش حکومتی آنان میباشد با حسن نیت کامل این پیشنهاد را پذیرفت و ضمن اعلام آمادگی برای تجدید روابط سیاسی بین دو کشور تصریح نمود که رفع اختلافات فیما بین باید با توجه باصول و موازین شناخته شده بین المللی و بر اساس عدالت و انصاف و

خالی از هر گونه آثار استعماری استوار باشد. باین ترتیب در تاریخ ۱۳۵۲/۷/۱۶ بین دو کشور مجدداً روابط سیاسی برقرار گردید و طرفین موافقت کردند سفرای خود را مبادله کنند. با برقراری روابط مجدد سیاسی انتظار میرفت که عراق با قطع تحریمات علیه ایران زمینه را برای حل مسالمت آمیز اختلافات فیما بین بر اساس عرف و موازین شناخته شده بین المللی فراهم آورد.

بنظر کشور شاهنشاهی ایران اولین قدم در راه هر گونه اختلاف ایجاد زمینه مساعد برای مذاکره در این باب میباشد و دو کشور میتوانند علیرغم وجود اختلافات روز بروز مناسبات عادی بین خود را بهبود بخشند ولی عراق همچنان با اقدامات ایدئاتی و تحریمات خود علیه ایران ادامه داده و تجاوزهای مرزی آن کشور در مناطق مرزی ایران برخورد های سیاسی و تجاوزات و تحریمات مأمورین عراقی نسبت بکشور ایران ادامه داشته باشد باینجهت علیرغم برقراری مجدد رابطه سیاسی بین دو کشور و باوجود علاقه ایران بهمکاری با همه کشورهای بخصوص همسایگان خود در بحران روابط کشور تخفیفی حاصل نشده است بلکه اقدام عده ای از روحانیون شیعه در عراق موجب خشم ملت ایران گردیده و احساسات مردم را جریحه دار نموده است. (صحیح است).

روابط ایران با کشورهای ساحل جنوبی خلیج فارس امارات عربی متحده. روابط دوستانه ایران و امارات عربی متحده در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس حسن تفاهم و همکاری گسترش یافت و بازدیدهای شخصیت های سیاسی و اقتصادی دو کشور در پیرامون همکاریهای بیشتر در زمینه آب و برق، فروش گوشت و دام مذاکره گردید و وزرای بهداشتی، آب و برق و دفاع امارات عربی متحده ضمن بازدید های رسمی از ایران بافتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک ملوکانه نائل گردیدند.

بحرین - روابط دوستانه ایران و بحرین در سالهای ۵۲ و ۵۳ در محیطی سرشار از تفاهم ادامه داشت و دو کشور در زمینه های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی همکاریهای سودمندی داشتند مسافرت و دیدار

والاحضرت ولیعهد بحرین در رأس يك هیئت ۱۲ نفری بایران و شرفیابی معظم له به پیشگاه شاهانه بهترین نمونه حسن مناسبات دو کشور بود (صحیح است).

عربستان سعودی: روابط دوستانه ایران با عربستان سعودی در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس همکاری و احترام متقابل ادامه یافت و تشابه نظرات دو کشور در مسائل مربوط به حفظ امنیت خلیج فارس عامل مؤثری در توسعه و تحکیم مناسبات فیما بین بود وزرای خارجه و دارائی ایران حامل پیامهای شاهنشاه آریامهر به اعلیحضرت ملك فيصل پادشاه عربستان سعودی بودند و مسافرت های وزیران و مقامات بازرگانی و نفتی و اطلاعاتی عربستان سعودی بایران و متقابلاً مسافرت شخصیت ها و مقامات ایرانی بعربستان سعودی به حسن تفاهم و توسعه همکاریها کمک نمود. مسافرت قریب به شصت هزار نفر از ایرانی و عربستان سعودی برای شرکت در مراسم حج که با نظم و ترتیب خاص برقرار شده از حسن روابط علمی و مذهبی فیما بین دو کشور حکایت مینماید.

عمان: روابط دوستانه ایران و عمان در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس حسن تفاهم و همکاری نزدیک در زمینه های مختلف سیاسی، اقتصادی و فرهنگی گسترش یافت و بدعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر اعلیحضرت سلطان قابوس بن تیمور السعید سلطان عمان بطور رسمی بمدت يك هفته از ایران بازدید نمودند و در این سفر عده ای از شخصیت های برجسته سلطان نشین عمان معظم له را همراهی می نمودند و در مدت اقامت خود در ایران با نخست وزیر و وزیر خارجه ایران مذاکرات موفقیت آمیزی داشتند که زمینه همکاریهای بیشتر دو کشور را در شئون مختلف سیاسی و اقتصادی و فرهنگی در برداشت و در اعلامیه مشترکی که در پایان این سفر در ایران انتشار یافت رهبران دو کشور اعتقاد را سخ خود را به همکاری کامل در همه زمینه ها بمنظور حفظ ثبات و امنیت منطقه و آزادی کشتیرانی و عبور و مرور از تنگه هرمز و دریاهای مجاور که برای هر دو کشور اهمیت حیاتی دارد ابراز داشتند. در باره تحدید حدود فلات قاره فیما بین نیز توافق حاصل شد و موافقت نامه فرهنگی بین دو کشور امضاء گردید. اولین سفیر عمان در بهمن ماه سال گذشته استوار نامه خود را به پیشگاه همایونی تقدیم نمود.

قطر: روابط دوستانه ایران و قطر در سال ۵۳ و ۵۲

بر اساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت والاحضرت امیر قطر ضمن مصاحبه مطبوعاتی در سال ۵۲ اظهار داشتند: که بهترین دروهای خود و ملت قطرا را به پیشگاه شاهنشاه تقدیم میدارم و برای ملت برادر مسلمان ایران و دولت ایران آرزوی موفقیت میکنم و تأکید می نمایم که قطر علاقمند به تحکیم عوالم دوستی و مودت و همکاری با ایران که خیر و صلاح منطقه نیز هست میباشد و مقامات بازرگانی و اقتصادی دو کشور نیز مذاکراتی در باره توسعه گسترش روابط اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی بعمل آوردند.

کویت: روابط دوستانه ایران با کویت در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس همکاری و احترام متقابل ادامه یافت و مسافرت شخصیت ها و تبادل هیئت های مختلف پارلمانی مطبوعاتی و ورزشی و علمی به بسط روابط فیما بین کمک کرد. هیئت پارلمانی کویت به افتخار شرفیابی به پیشگاه همایونی نائل آمد. احمد جارا الله مدیر و سردبیر روزنامه السیاسه چاپ کویت نیز بافتخار شرفیابی به پیشگاه شاهنشاه و مصاحبه با معظم له نائل آمد.

روابط فرهنگی ایران و کویت در حدود فعالیت مدارس ایرانیان کویت در همین سالها ادامه یافت و قریب دو هزار دانش آموز در دبستان و دبیرستان کویت بتحصیل اشتغال دارند.

روابط ایران با کشورهای عرب، خاورمیانه و شمال آفریقا - اردن هاشمی. مناسبات دوستانه ایران و اردن هاشمی در سالهای ۵۲ و ۵۳ نیز در جهت توسعه و تحکیم بیشتر ادامه یافت. بدعوت خصوصی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت فرخ پهلوی شهبانوی ایران اعلیحضرت ملك حسین و اعلیحضرت ملكه عالیا بمدت دو هفته به ایران مسافرت فرمودند و در باره مسائل مختلف با شاهنشاه تبادل نظرهایی را بعمل آوردند اعلیحضرت ملك حسین در دیدار دو روزه دیگری از ایران پیرامون مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکراتی با شاهنشاه آریامهر بعمل آوردند.

بازدید شخصیت ها و مقامات سیاسی و اقتصادی و نظامی دو کشور مانند مسافرت آقای هویدا نخست وزیر به کشور اردن هاشمی و ملاقات بارهبر کشور اردن هاشمی

سوریه باعلامه مشترکی بین دو کشور گردید که در آن اردن از کمکهای مستمر و روز افزون مادی و معنوی ایران به پناهندگان فلسطین که تأسیس اردوگاه طالبیه نمونه‌ای از آن است ابراز تشکر نمود و مساعدتهای ایران را در اجرای طرحهای عمرانی اردن مورد تقدردانی قرارداد. بدعوت حزب ایران نوین شش تن از اعضای حزب اتحاد ملی اردن هاشمی بایران مسافرت و در این سفر با آقای نخست وزیر ملاقات و مذاکره نمودند.

مناسبات اقتصادی ایران و اردن با مسافرت‌های نمایندگان دو کشور و بازدیدهای آنها منجر بموافقنامه‌های ذیل گردید:

۱- موافقت‌نامه اعطای وام به اردن برای توسعه اقتصادی و اعزام کارشناس برای توسعه مرکز کامپیوتر و سیستم اطلاعاتی عمان.

۲- موافقت‌نامه مربوط به آئین اجرائی صندوق مشترک.

۳- موافقت‌نامه مربوط به اعتبار صادراتی.

مناسبات فرهنگی ایران و اردن بموازات مناسبات اقتصادی بابت بازدیدهای شخصیت‌های فرهنگی دو کشور و اعطای بورس بدان دانشجویان اردنی و وضع قابل توجهی داشت و با مسافرت قریب الوقوع شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو این حسن مناسبات دو کشور بحد کمال خواهد رسید (صحیح است).

سوریه، روابط ایران و سوریه - روابط ایران و سوریه که در نیمه اول سال ۵۲ تحریک چندانی نداشت پس از شروع چهارمین جنگ اعراب و اسرائیل در اکتبر ۷۳ تحولات رضایتبخشی در جهت تحکیم و توسعه پیدا کرد و دولت شاهنشاهی عده‌ای از سربازان مجروح مصری و سوری را برای مداوا در بیمارستانهای کشور پذیرفت. قاضی القضاة سوریه به پیشگاه شاهانه شرفیاب شد و از مراکز مذهبی کشور ما بازدید نمود نامبرده طی سخنانی اظهار داشت که شاهنشاه ایران یکی از برجسته‌ترین رهبران و متفکران دنیای اسلام هستند و شأن اعتبار معظم له در بین ملل مسلمان در حدی است که میتواند بسیاری از مسائل دنیای اسلام را با حسن تدبیر و درایت خاص خود حل و فصل نمایند سفیر شاهنشاه آریامهر ضمن مذاکراتی با وزیر اوقاف

الجزایر - روابط ایران و الجزایر در سالهای ۵۲ و ۵۳ تحریک زیادی نداشت مطالب غیر دوستانه‌ای که در باره ایران در کنفرانس کشورهای غیرمتعهد از طرف نماینده الجزایر اظهار گردید سبب شد که نماینده ایران و کارمندان ارشد سفارت از آن کشور فرا خوانده شوند و امور سفارت را بعهده یکی از کارمندان بگذارند با وجود این کمک شیر و خورشید سرخ ایران به آسیب دیدگان الجزایر مبلغ پنجاه هزار دلار قابل توجه است.

تونس - روابط دوستانه ایران و تونس در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت و بازدید نخست وزیران دو کشور از ایران و تونس منجر به اعلامیه‌های مشترکی در توسعه مناسبات دوستانه و همکاریهای دوجانبه گردید و مناسبات اقتصادی دو کشور با موافقتنامه بازرگانی بین دو کشور و امضای آن و تشکیل صندوق مشترک رونق گرفت و متعاقب آن گسترش همکاریها بین دو کشور با اعطای وام بلند مدت ایران به تونس منجر گردید.

مناسبات اجتماعی و فرهنگی بین دو کشور با مسافرت مسئولان جهانگردی دو کشور به ایران و تونس منجر به طرح موافقتنامه همکاری بین سازمان جهانگردی دو کشور گردید و نظیر همین موافقتنامه درباره همکاری رادیو تلویزیون دو کشور با مضامین سیدو کمک جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران بنا به اوامر مطاع مبارک ملوکانه بمبلغ ده هزار دلار به آسیب دیدگان سیل تونس در اختیار مؤسسه هلال احمر آن کشور قرار گرفت.

مغرب - مناسبات دوستانه ایران و مغرب در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس همکاری و حسن تفاهم ادامه یافت. مسافرت‌های وزرای تعاون و امور روستاها، پست و تلگراف و اطلاعات ایران به مغرب و متقابلاً بازدید مقامات مغربی از ایران منجر بمذاکرات سودمند گردید مناسبات فرهنگی دو کشور با برگزاری هفته ایران در مغرب و نمایش کتب و آثار خطی، عکسها و مینیاتورها و شرکت مغرب در جشن هنر شیراز انجام شد.

روابط ایران با کشورهای آفریقای سیاه مناسبات ایران و کشورهای قاره آفریقا در سالهای ۵۲ و ۵۳ در محیط حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت بازدیدوا الاحضرت شاهپور غلامرضا پهلوی ریاست کمیته المیک ایران و رئیس فدراسیون بازیهای آسیائی بدعوت دولت و کمیته المیک آندونزی از آن کشور دیدن از هشتمین دوره بازیهای سراسری

مسافرت رؤسای جمهوری سودان - زائیر و نخست وزیر لسوتو بایران و همچنین مسافرت نخست وزیر ایران به سنگال از نشانه‌های بارز دیپلماسی فعال ایران در قاره سیاه بشماره میرود. مبادله هیئت‌های اقتصادی بین ایران و کشورهای سودان و سنگال و لسوتو مبادله گردید و ایران در سال ۵۲ بمنظور مبارزه علیه گرسنگی و قحطی ناشی از خشکسالی پاره‌ای از کشورهای آفریقائی کمکهای مادی و معنوی قابل توجهی معمول داشت.

استقبال کشور های آفریقائی از پیشنهاد شاهنشاه آریامهر در تشکیل یک مؤسسه مالی بطرف برای کمک به کشور های در حال توسعه و همکاریهای ایران و این کشورها در سطح بین المللی نمونه دیگری از دوستی و تفاهم موجود بین ایران و کشورهای قاره سیاه می باشد.

سیاست آفریقائی ایران بر اساس همکاری فعال با کشورهای این قاره و پشتیبانی از مبارزات ملل آفریقائی بمنظور بدست آوردن حق تعیین سرنوشت خود متکی می باشد و ایران چه در سازمان ملل متحد و چه در سایر مجامع بین المللی همواره سیاست های استعماری و تبعیض نژادی را در آفریقا محکوم کرده و از جنبش های استقلال طلبانه مردم سرزمین هائی که هنوز زیر سلطه استعمارند حمایت نموده است روابط دوستانه ایران و اتیوپی و آفریقای جنوبی و سومالی و گینه و مالاوی بر اساس حسن تفاهم و همکاری ادامه داشت و در کنیا در جهت توسعه و تحکیم بیشتر ادامه یافت.

روابط ایران با کشورهای آسیائی، روابط ایران و آندونزی در سالهای ۵۲ و ۵۳ در محیط حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت بازدیدوا الاحضرت شاهپور غلامرضا پهلوی ریاست کمیته المیک ایران و رئیس فدراسیون بازیهای آسیائی بدعوت دولت و کمیته المیک آندونزی از آن کشور دیدن از هشتمین دوره بازیهای سراسری

اندونزی و شرکت در مراسم بیست و هشتمین سالگرد استقلال جمهوری اندونزی وملاقات بارئیس جمهوری آن کشور برحسب مناسبات دو کشور افزود. شرکت وزیر فرهنگ و هنر ایران آقای پهلبد در کنفرانس وزرای فرهنگ آسیایبعیت بک هیأت مؤید این حسن مناسبات بود بازدید روزنامه نگاران و مقامات رادیو تلویزیونی دو کشور از تهران و اندونزی به بسط روابط حسنه دو کشور و فعالیت در این زمینه کمک کرد.

در سال ۵۲ و ۵۳ در سیاست ایران نسبت با اسرائیل تغییری حاصل نشد.

کشور ما باتوجه بعلاقه شدیدی که نسبت بصلح و امنیت بین المللی دارد و به پیروی از سیاست مستمر و قاطع خود هرگونه اقدام هواپیماربائی و راهزنی هوائی را تقیح مینماید و باتوجه بتوافق مصر و اسرائیل در مورد جدا سازی نیروهای خود صمیمانه آرزومند است مسئله خاورمیانه عربی بر اساس قطعنامه ۲۴۲ مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای امنیت وتخلیه همه سرزمین های اشغالی اعراب بطور عادلانه و شرافتمندانه حل وفصل گردد.

یوم - روابط دوستانه ایران و برمه در سال ۵۳ و ۵۲

بر پایه حسن تفاهم ادامه یافت و پیامهای شادباش بین اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر وحضرت ژنرال Newin رئیس جمهوری سوسیالیستی برمه مبادله گردید.

بنگلادش - ایران از بدو استقلال بنگلادش معتقد بود

که اختلاف بین کشورهای شبه قاره باید از طریق مذاکره مستقیم بین خود آنها حل وفصل شود وبهین جهت تصمیم گرفت مادام که اختلافات بین پاکستان و بنگلادش به آشتی ومودت بین دولت برادر مبدل نشود نسبت بشناسائی اینکشور اقدامی بعمل نیاورد.

در جریان تشکیل کنفرانس اسلامی لاهور که بر اثر وساطت ایران وسایر کشورهای اسلامی اختلاف بین دو کشور مرتفع شد ودولت پاکستان بنگلادش را برسمیت شناخت دولت شاهنشاهی نیز در تعقیب سیاست خود مبنی بر توسعه روابط دوستانه و ایجاد همکاری با همه کشورهای جهان در تاریخ ۳/۱۲/۵۲ (۲۲ فوریه ۱۹۷۴) اقدام بشناسائی بنگلادش نمود.

تایلند - فیلیپین - جمهوری کره - جمهوری دموکراتیک خلق کره ، لائوس - مالزی - نپال، روابط دوستانه این کشورها با ایران در محیط حسن تفاهم همکاری در سالهای ۵۲ و ۵۳ ادامه داشت ایران درباره مناسبات اقتصادی وبازرگانی و کشاورزی وفرهنگی و ورزشی با این کشورها تبادل نظر و مذاکراتی بعمل آورد.

سنگاپور - مغولستان - مناسبات دوستانه ایران و سنگاپور ومغولستان با برقراری روابط سیاسی بین این کشورها وارد مرحله نوینی شد و تبادل نظرهای درباره توسعه همکاریهای اقتصادی ومسائل بین المللی ومنطقه ای با هیئت های بازدید کننده ازدو کشور بعمل آمد.

جمهوری خلق چین - روابط دوستانه ایران و چین

در سالهای ۵۲ و ۵۳ با سرعت بیشتری توسعه یافت و در زمینه های سیاسی - اقتصادی - فرهنگی و اجتماعی تحولات مطلوبی پیدا کرد : بازدید وزیر خارجه چین بدعوت وزیر خارجه ایران رابطه دوستی و مراودت قدیم دو کشور را تجدید نمود ومعاملات بازرگانی قدیم را که از راه ابریشم شهرت جهانی داشت در خاطره ها زنده نمود . وزیر خارجه چین به پیشگاه شاهنشاه باریافت . بازدید و الاحضرت شاهپور غلامرضابهلوی و آقای شریف امامی رئیس مجلس شورای ایران در رأس یک هیئت پارلمانی بدعوت وزارت ورزش و کمیته دائمی کنگره خلق چین برحسب مناسبات دو کشور افزود.

مناسبات اقتصادی جمهوری خلق چین - بازدید وزیر اقتصاد ایران در رأس هیئتی از کشور چین و بررسی امکانات مربوط بگسترش همکاریهای اقتصادی بین دو کشور نخستین موافقت نامه بازرگانی و پرداخت ایران و چین را ببار آورد در این موافقت نامه مبادلات دو کشور بصورت پایابای پیش بینی شده و برای اولین بار در موافقت نامه های ایران بایک کشور خارجی ریال ایران مبنای محاسبات طرفین تعیین گردید ۷۰ درصد کالای صادراتی ایران بجمهوری خلق چین را کالاهای صنعتی و ۳۰٪ بقیه را کالاهای سنتی تشکیل خواهند داد ومدت این موافقت نامه ۵ سال تعیین گردید ایران متقابلا از چنین انواع منسوجات - کاغذ - لوازم التحریر و وسائل ورزشی

برای توسعه همکاریهای اقتصادی و روابط بازرگانی تبادل نظرهایی بعمل آورند که موافقت نامه همکاری بین وزارت تعاون وامور و روستاهای ایران و وزارت کشاورزی ژاپن و طرح همکاریهای فنی ژاپن با ایران و قرارداد همکاریهای جهانگردی ایران و ژاپن و موافقتنامه بازرگانی ایران و ژاپن حاصل این تبادل نظرها بود.

هند - روابط ایران و هند در سالهای ۵۲ و ۵۳ در

زمینه های مختلف سیاسی و اجتماعی و فرهنگی توسعه قابل توجهی داشت و تماسهایی که در سطوح مختلف بین مقامات عالی دو کشور صورت گرفت به این روابط استحکام بخشید.

مناسبات اقتصادی و فرهنگی دو کشور با امضاء

پروتکل ۳/۱۲/۵۲ (۲۲ فوریه ۱۹۷۴) که بموجب آن ایران موافقت نمود قسمتی از احتیاجات نفتی هند را تأمین نماید ودو کشور در زمینه تولید ماشین آلات نساجی، لوازم برقی و ذوب ریخته گری و راه آهن و جهانگردی با یکدیگر همکاری نمایند . اعلامیه مشترک دو کشور پس از مسافرت شاهنشاه آریامهر در شهریور ماه ۵۳ موجب تفاهم و همکاری مؤثر ایران و هند گردید و بصلح جهانی نیز کمک نمود که مهمترین بخش اعلامیه مشترک و

مشروح دهلی ، تهران استقرار و ثبات صلح در حوزه اقیانوس هند میباشد و رهبران دو کشور در این اعلامیه خاطر نشان ساختند که فکر اعلام اقیانوس هند بعنوان یک منطقه صلح و برکنار از رقابتهای دول بزرگ موجب تقویت صلح و امنیت جهان است ومنافع واقعی کشورهای ساحل اقیانوس هند را حفظ میکند و رهبران دو کشور اهمیت روز افزون امنیت وثبات خلیج فارس و تنگه هرمز و همکاری کشورهای ساحلی را در این مورد تأیید نمودند.

سنگاپور - مسافرت اعلیحضرت همایون شاهنشاه

آریامهر در شهریور ماه ۵۳ یککشورهای سنگاپور ، استرالیا ، زلاندنو ، اندونزی و هند نه تنها برای ایران ارزنده است بلکه مقدمه ای برای استقرار یک نوع نظام سیاسی و اقتصادی جدید در این قسمت از جهان بشمار میرود . شاهنشاه آریامهر در این سفر خطاب بر رئیس جمهور سنگاپور فرمودند :

محصولات غذایی - جای - قلع - ماشین در سال ۵۳ بموجب همان موافقت نامه حجم مبادلات کالا میان ایران و چین ۲۰٪ افزایش می یابد .

بدعوت رسمی وزیر سوخت و مواد شیمیائی جمهوری خلق چین رئیس هیئت مدیره ومدیرعامل شرکت ملی نفت ایران در رأس هیئتی بآن کشور سفر نمود و از حوزه های نفتی ومجتمع های پتروشیمی وچندین کارخانه بازدید نمود .

مناسبات فرهنگی واجتماعی مهمترین واقعه مربوط به روابط فرهنگی و جمهوری خلق چین اقدام دولت شاهنشاهی ایران در جهت عضویت چین در فدراسیون بازیهای آسیائی بود پس از قریب مدت ۲۴ سال که از تأسیس جمهوری خلق چین می گذشت به ابتکار و اهتمام ایران جلسه کمیته اجرایی بازیهای آسیائی در تاریخ ۲۷/۶/۵۲ (۱۸ سپتامبر ۱۹۷۳) در بانکوک تشکیل و عضویت چین در فدراسیون بازیهای آسیائی تصویب شد. این تصمیم در جلسه شورای کشورهای عضو فدراسیون بازیهای آسیائی که در تاریخ ۲۵/۸/۵۲ (۱۶ نوامبر ۱۹۷۳) در تهران تشکیل گردید مورد تأیید قرار گرفت .

بدعوت اداره روابط بین المللی روزنامه مردم چاپ پکن مرحوم فقید سعید سناتور عباس مسعودی مدیر مؤسسه اطلاعات در تاریخ ۲۷ شهریور ماه ۵۲ به آن کشور مسافرت نمود و با آقای چوئن لای نخست وزیر وبعضی دیگر از مقامات چینی ملاقات و مذاکره کرد مرحوم سناتور مسعودی از مدیر روزنامه مردم دعوت نمود که از ایران بازدید بعمل آورند .

در اردیبهشت ماه ۵۲ پنج تن از مهندسان شیمی چین بمنظور شرکت در کنفرانس مهندسی دانشگاه بهلوی شیراز به ایران مسافرت نمودند . مهندسان چینی طی اقامت خود در ایران از پایلایگاه نفت ومجتمع پتروشیمی آبادان و همچنین اسکله های بارگیری بندر شاهپور و مجتمع شیمیائی شاهپور دیدن کردند .

ژاپن - روابط دوستانه ایران و ژاپن در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس دوستی وحسن تفاهم در جهت گسترش و تحکیم بیشتر ادامه داشت و هیئت های پارلمانی واقصدی وفرهنگی ایران و ژاپن از دو کشور بازدید نمودند و

یکی از عوامل اصلی همکاری. نفت است که از ایران بکشور شما صادر میشود برای صدور این محصول بکشور شما و سایر کشورهای جهان تضمین امنیت خلیج فارس و اوقیانوس هندحائز اهمیت حیاتی است همکاری منطقه‌ای گسترده را پیشنهاد مینمایم همکاری که کشورهای نظیر ایران و کشورهای شبه‌قاره مانند هند، پاکستان، بنگلادش، برمه، مالزی، سنگاپور و آندونزی که مرز شمالی و شرقی اقیانوس هند را تشکیل میدهند.

تمامی این کشورها مکمل یکدیگرند و عده‌ای از آنها دارای نوعی از منابع مورد نیاز کشورهای دیگر هستند ولی منابع آنها مشترک و عبارت است از امنیت مناطق. آزادی کشتیرانی، مبادله بازرگانی، میان خودشان و نیز میان کشورهای جهان. این آمیزش اقتصادی این کشورها را به خاطر بهبود وضع زندگی مردم آنها گردهم می‌آورد و در عین حال در اجرای این منظور ثبات منطقه را سبب می‌گردد بتمام ملل جهان امکان پیوستن به آلمان مشترک مارا میدهد در تاریخ ۵۳/۷/۱۰ خبرگزاری روتتر در مورد مسافرت شاهنشاه آریامهر به خاورمیانه اینطور اظهار نظر نمود:

شاهنشاه ایران کلید ذخائر بزرگ نفتی برای اقتصاد هند را که از بالا رفتن انرژی در رنج است در دست دارند در عین حال قرار است ایران در تولید سنگ آهن، فولاد سیمان و مواد شیمیایی هند در مقابل عرضه خاص آنها به ایران سرمایه‌گذاری کند.

جمهوری ویتنام - روابط ایران و ویتنام جنوبی در سالهای ۵۲ و ۵۳ تحریک بیشتری داشت ایران بقضای چهار دولت امضاءکننده موافقت‌نامه خاتمه جنگ و استقرار صلح در ویتنام موافقت خود را با عضویت در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت بر آتش‌بس ویتنام اعلام نمودند و اولین گروه هیأت نظامی ایران در تاریخ ۵۲/۸/۱ به‌سایگون عزیمت نمود و در تاریخ ۵۲/۷/۲۸ دولت جمهوری ویتنام بمنظور گسترش روابط خود با ایران اقدام به تأسیس سفارت در تهران نمود.

جمهوری دموکراتیک ویتنام - روابط ایران با جمهوری دموکراتیک ویتنام در سالهای ۵۲ با برقراری روابط سیاسی بین دو کشور وارد مرحله نویسی شد

و توسعه روابط اقتصادی دو کشور مذاکراتی بعمل آمد و طی آن مناسبات اقتصادی دو کشور بامضاء پروتکل ۱۱ اسفندماه ۵۲ برای خرید واگن، آهن آلات، کاغذ و ایجاد یک مجمع پتروشیمی در تبریز و ایجاد طرح‌های مجتمع‌های شیر و گوشت و ایجاد یک کارخانه فولاد مخصوص در ایران با ظرفیت تقریبی ۵۰ هزار تن و توسعه بیشتر همکاریهای بانکی بین دو کشور نتیجه مثبتی برای دو کشور در برداشت.

مناسبات فرهنگی دو کشور نیز با بازدیدهای گروه‌های جهانگردی و مطبوعاتی و دانشگاهی از ایران و بازدید مقامات فرهنگی و دانشگاهی از اطیش ثمرات نیکوئی بیار آورد.

انگلستان - مناسبات دوستانه ایران و انگلیس در سالهای ۵۲ و ۵۳ در زمینه‌های مختلف سیاسی و اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی از گسترش و توسعه روز افزونی برخوردار بوده دیدارهای متعددی که بین مقامات برجسته دو کشور صورت گرفت باین مناسبات استحکام بخشید اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران در تیرماه ۵۲ در راه تشریف فرمائی به ایالات متحده آمریکا یک روز در لندن توقف فرمودند و ادواردهیث و سرداگلاس هیوم نخست‌وزیر و وزیر خارجه انگلیس به پیشگاه مبارک شرفیاب شدند و در مورد مسائل مورد علاقه ایران و انگلستان مذاکراتی نمودند. بدعوت شاهنشاه و شهبانو ملکه انگلستان در تاریخ اول آبانماه ۵۲ در بازگشت از استرالیا ضمن توقف کوتاهی در تهران با اعلیحضرتین ملاقات و مذاکره نمودند.

بازدید نخست‌وزیر ایران در سال ۵۲ از کشور انگلستان و ملاقات و مذاکره با وزیر امور خارجه آن کشور و مقابلا بازدید وزیر خارجه انگلستان از ایران و بازدید رئیس مجلس عوام انگلیس از ایران بدعوت رئیس مجلس ایران و شرفیابی به پیشگاه شاهانه بر حسن مناسبات افزود و بموجب موافقت‌نامه‌ای که در مردادماه سال ۵۲ بصورت یادداشت بین ایران و انگلیس مبادله گردید مقررات روایت بین دو کشور از اول اکتبر ۱۹۷۳ برابر بانهم مهرماه ۱۳۵۲ لغو گردید.

مناسبات اقتصادی ایران و انگلیس، با مسافرت‌های وزیر بازرگانی انگلیس و ایران بدو کشور و بازدید هیئت‌های اقتصادی و بازرگانی دو کشور و شرکت در اولین کنفرانس سرمایه‌گذاری ایران و انگلیس و شرکت در نمایشگاه بین‌المللی تهران چشم‌گیر بود و پس از شرفیابی وزرای بازرگانی و دارائی انگلیس به پیشگاه شاهنشاه در سن موریتس موافقت بازرگانی بین ایران و انگلیس بامضاء رسید و طی آن ایران با ارسال ۵ میلیون نفت خام به انگلستان محصولات پتروشیمی، الیاف مصنوعی پلاستیک و کاغذ آهن آلات از آن کشور دریافت خواهد کرد.

مناسبات فرهنگی - مناسبات فرهنگی دو کشور با بازدیدهای هیئت‌های دانشگاهی و ورزشی قابل توجه بود.

ایتالیا - مناسبات دوستانه ایران و ایتالیا در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس حسن تفاهم و همکاری ادامه داشت مسافرت‌های مقامات ایرانی و ایتالیائی بدو کشور و هیئت‌های اقتصادی و بازرگانی با دیدار رئیس‌جمهور ایتالیا و بانو از ایران که بدعوت شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت شهبانو بعمل آمد حسن مناسبات را تکمیل نمود در این سفر رئیس‌جمهور ایتالیا را عده‌ای از شخصیت‌های مهم و برجسته و مقامات ایتالیائی همراهی مینمودند و یک هیئت ۶۵ نفری مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی آن کشور همراه رئیس‌جمهور بودند بفرموده شاهنشاه روابط ایران و ایتالیا در سطح بین‌المللی نمونه‌است و این رابطه که سابقه آن از حدعادی روابط کشورها و ملل فراتر رفته و عملا دوران ممتدی از تاریخ را در بر گرفته است و روابط وسیع سیاسی - اقتصادی، بازرگانی، فرهنگی و هنری میان دو ملت که از همکاری دیگری در راه توسعه و تمدن و فرهنگ خویش بهره‌مند است بوجود آورده است. از نظر تاریخی نخستین سفرنامه مربوط بایران را مازکوپولو جهانگرد و نیز نوشته و نخستین فرهنگ زبان فارسی در اروپا در آغاز قرن چهاردهم مسیحی در رم تدوین گردیده و نیز اولین مرکز تدریس زبان فارسی در همان قرن در ایتالیا بوجود آمده که نقش مؤثر و مهمی در گسترش رابطه کشورما با دیگر کشور

های غرب داشته است. روابط وسیع دربار ایران در عصر صفوی با جمهوری های ونیز وژن و فلورانس از عالیترین و ثمربخش ترین نمونه های روابط تاریخ بین المللی است و از طرفی بهترین تحقیقات ایران شناسی و کارهای ادبی مربوط به ایران را در دو قرن اخیر مرهون دانشمندان و ادبای ایتالیا هستیم (ایتالویستی) که در اواخر قرن گذشته شاهنامه فردوسی را بطور کامل بشعر ایتالیایی ترجمه و در چند هزار صفحه منتشر کرد. تشکیل چندین کنگره بین المللی مربوط به تاریخ و فرهنگ ایران درم از طرف فرهنگستان ملی ایتالیا در چند سال گذشته و فعالیت های انستیتوی روابط فرهنگی ایتالیا با خاور میانه و خاور دور روابط هنری و فرهنگی ایتالیا با روابط وسیع اقتصادی و صنعتی و فنی تکمیل شده است و قرارداد نفتی ۱۹۵۷ سر آغاز دوران تازه روابط جهانی در این رشته بود. از سال گذشته کمیون مشترک ایران و ایتالیا برای همکاریهای اقتصادی شروع بکار کرده که برنامه های متنوع آن رشته های انرژی فولاد، آلومینیوم، کشتیرانی- ساختمان- نساجی صنایع کشاورزی و جهانگردی را در بر گرفته و مسافرت سال گذشته نخست وزیر ایتالیا و هیئت های مجتمع های صنعتی ایتالیا و هیئت های اقتصادی آن مؤید حسن همکاری دو کشور میباشد رئیس جمهور ایتالیا در این دیدار بکوشش های شاهنشاه ایران اشاره کرد و اظهار داشت که ایران تحت رهبریهای اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر برای تجدید حیات خویش و ارتقاء مقام فرهنگی- اجتماعی و اقتصادی خویش با بکار بردن تدابیری در مقیاس های استثنائی و برای دگرگون ساختن کشور و تبدیل آن بیکی از بزرگترین کشورهای صنعتی و کشاورزی از طریق اصلاحات دامنه داری که تاکنون با راهنمایی های شاهنشاه در داخل کشور زمینه عدالت را فراهم کرده و به نتایج ثمربخشی رسیده است و در عین حال زمینه همکاری سازنده و مهم با سایر ملل را فراهم ساخته بدیده احترام می نگریم اعلامیه مشترکی که بعد از این دیدار انتشار یافت حاوی نکات زیر بود:

پشتیبانی کامل رؤسای دو کشور از هدفهای سازمان ملل متحد. شناسائی حقوق حقه مردم فلسطین بر اساس قطعنامه ۲۴۲ مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۴۷ اهمیت حفظ صلح

و امنیت منطقه خلیج فارس و اقیانوس هند برای دریانوردی بازرگانی بین المللی توسعه همکاریهای اقتصادی و اقدامات مقتضی جهت تعلیم حرفه ای، فنی و مدیریت همچنین رهبران ایتالیا تأیید نمودند که مساعی عالی خود را در کمک به توسعه کشورهای جهان سوم کمک به کشورهای صنعتی برای مشارکت در تعدیل توازن پرداختها ایجاد یک صندوق بین المللی بیطرف جهت کمک به کشورهای در حال توسعه و انعقاد یک موافقت نامه اقتصادی بین اتحادیه اقتصادی اروپا و ایران و رؤسای دو کشور خوشوقتی خود را از همکاریهای نزدیک ایران و ایتالیا در زمینه های فرهنگی و علمی ابراز داشتند. در مناسبات فرهنگی در سال ۵۲ آکادمی Pontzen در ناپل قلم طلائی آکادمی را به پیشگاه شاهنشاه برای کتابهای مأموریت برای وطن و انقلاب سفید تقدیم نمود و در همان سال انجمن زنان شاغل ایتالیا نخستین جایزه سالانه خود را که پروانه طلائی نام دارد به پاس شخصیت ممتاز و جهانی علیاحضرت شهبانو و مجاهدت معظم لها در ترفیع سطح فرهنگ و هنر زنان ایران به پیشگاه علیاحضرت شهبانو تقدیم داشت. معظم لها نظر به همکاریهای ارزنده ایتالیا در ترمیم و حفظ آثار باستانی ایران ریاست عالی کمیته ایرانی نجات ونیز را که خطر انهدام و فرورفتن بزر آب آن را تهدید میکند قبول فرمودند.

کنگره بزرگداشت جلال الدین مولوی از ۲۸ دی تا اول بهمن ۵۲ از طرف فرهنگستان ایتالیا با شرکت عده زیادی از دانشمندان جهان در شهر رم و شرکت مقامات علمی و دانشگاهی ایران از حسن مناسبات فرهنگی دو کشور میباشد.

فرانسه- روابط دوستانه ایران و فرانسه در سالهای ۵۲ و ۵۳ بر اساس مودت و تفاهم و همکاری ادامه داشت و در مرحله نوینی از تحرك و توسعه قرار گرفت مسافرتها شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو در این سالها به کشور فرانسه و توقف رئیس جمهور فرانسه در راه مسافرت به بکن در تهران بر حسن روابط و دوستی دو کشور افزود. نشان دهبیم مردمی فرانسه بمناسبت قدردانی از خدمات انسانی و فضائل عالی شهبانوی

ایران به معظم لها از طرف آقای آلن پوهر رئیس سنای فرانسه Alain Poher تقدیم شد. بازدید وزیر خارجه ایران از فرانسه و هیئت های اقتصادی دو کشور از ایران و فرانسه منجر به پروتکل موافقت نامه همکاری بین دو کشور در زمینه های کشاورزی و اقتصادی در زمینه های صنایع فولاد، پتروشیمی، احداث واحدهای مسکونی، طرح مجتمع گوشت و پشتیبانی فرانسه از نظرات ایران هنگام عقد موافقت نامه بازرگانی جدید با بازار مشترک بود، مناسبات فرهنگی و اجتماعی ایران و فرانسه با شرکت نمایندگان ایران در کنگره خاورشناسان و امضاء موافقت نامه فرهنگی ایران و فرانسه در زمینه های همکاری فرهنگی آموزشی، دانشگاهی، هنری، علمی و فنی گسترش یافت. هفتادمین سال تولد پرفسور هانری کورین ایران شناس و فیلسوف معروف فرانسوی در دانشگاه تهران از وقایع چشم گیر این مناسبات بود. و بالاخره بنا بدعوت نخست وزیر ایران آقای ژاک شیراک نخست وزیر دولت جمهوری فرانسه و بانو هفته گذشته بطور رسمی از ایران دیدن نمود و وزرای صنایع و تحقیقات و مشاور در امور خارجی همراه نامبرده بودند. نخست وزیر فرانسه طی اقامت در تهران به پیشگاه شاهنشاه شریفیاب شد و طی مذاکراتی با آقای هویدا که در محیطی سرشار از صمیمیت و صداقت بود اعلامیه ای بدین شرح انتشار یافت.

طرفین نظرات مشابه خود را در زمینه استقلال ملی و لزوم توسعه همکاریهای بین المللی و حفظ صلح و آرامش جهانی در جهت اعتلای پیشرفتهای اجتماعی و گسترش همکاریهای بین المللی متذکر شدند.

هیئت نمایندگی دو کشور متعاقب رویدادهائی که از مسافرت رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به کشور فرانسه تحقق پذیرفته اظهار خوشوقتی کرده و امضای موافقت نامه همکاری- علمی- فنی و صنعتی در زمینه مناسبات اقتصادی دو کشور را بشرح زیر تصریح نمودند:

علاوه بر سفارشات ایران در باره تأسیس دو نیروگاه اتمی بقدرتهای ۹۰۰ و ۵۰۰۰ مگاوات مبنای همکاری بین سازمان نیروی اتمی ایران و کمیساریای انرژی اتمی فرانسه

راجع بایجاد یک مرکز تحقیقات هسته ای در ایران پذیرفته گردید و توسعه همکاریهای فرانسه و ایران و رشته های نفت و گاز تأیید گردید، مشارکت در امور پتروشیمی و تأسیس مترو و پذیرش سیستم سکم تلویزیون رنگی فرانسه و همکاریهای ساختمانی با ایجاد دو بیست هزار واحد مسکونی تا پایان برنامه ششم و همکاریهای لازم در توسعه کشاورزی و آموزش و پرورش مورد تأیید هیئت نمایندگی دو کشور قرار گرفت و فرانسه از قرارداد ایران و بازار مشترک حمایت خواهد نمود.

روابط دوستانه ایران و کشورهای اتریش- اسپانیا- بلژیک- دانمارک- سوئد- سویس- فنلاند- نروژ- یونان- هلند و اتریکان بر اساس حسن تفاهم و همکاری ادامه یافت و مناسبات اقتصادی و فرهنگی با این کشورهای ملل مذاکرات و تبادل نظر ها و بازدیدهای هیئت های در جریان بود و موجب توسعه سیاسی و اقتصادی و فرهنگی گردید و بموافقت نساه هائی در سالهای ۵۲ و ۵۳ بین ایران و کشورهای فوق در آن زمینه ها منجر شد کشور های سوسیالیستی اروپای شرقی - جمهوری دموکراتیک آلمان- مناسبات دوستانه جمهوری دموکراتیک آلمان در سال ۱۳۵۲ بدنبال استقرار روابط سیاسی بین دو کشور در تاریخ ۱۶ آذرماه ۵۱ استحکام و گسترش قابل توجهی در سالهای ۵۲ و ۵۳ داشت و هماهنگ با استقرار و توسعه مناسبات سیاسی روابط اقتصادی دو کشور گسترش قابل توجهی یافت و اولین موافقت نامه بازرگانی و پرداخت پنجساله ایران و جمهوری دموکراتیک آلمان در ۳/۷/۵۲ امضاء رسید.

بلغارستان- روابط دوستانه ایران و بلغارستان در سال پنجاه و دو باتشریف فرمائی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران به آن کشور توسعه و استحکام بیشتری یافت و در این سفر درباره گسترش مناسبات دو جانبه و مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکره و تبادل نظر شد و در اعلامیه مشترکی که در پایان این سفر انتشار یافت سران دو کشور تأکید نمودند که اعتماد و تفاهم متقابل بین طرفین موجب گسترش بیش از پیش همکاریهای ایران و بلغارستان در زمینه های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی گردیده است

مناسبات اقتصادی دو کشور با مسافرت وزیران و شخصیت های اقتصادی دو کشور و انعقاد قرارداد خرید ماشینهای صنایع غذایی بین مقامات دو کشور با مصلحت و به موجب پروتکل دیگری طرفین توافق کردند در زمینه تولید محصولات غذایی و دامی، ایجاد سردخانه تحویل یک کارخانه تخمیر توتون و کارخانه صنایع غذایی و تحقیقات زمین شناسی واحداث سد های کوچک بایکدیگر همکاری کنند و بالاخره موافقت نامه بلند مدت بین دو کشور دایر به همکاری های اقتصادی فنی و علمی با مضاء رسید که طی آن دو کشور در رشته های گوناگون امکانات خود را جهت توسعه روابط بازرگانی و همکاری های اقتصادی بین دو کشور در ظرف پانزده سال آینده بکار برند و هفت قرارداد دیگر بین وزارت تعاون و امور روستاها و وزارت ساختمان و صنایع بلغارستان با مضاء رسید مناسبات فرهنگی روابط فرهنگی ایران و بلغارستان در سال ۵۲ و ۵۳ از تحولات مطلوبی برخوردار بود و والا حضرت شاهپور غلامرضا پهلوی ریاست عالیة المپیک ایران برای شرکت در دهمین کنگره المپیک و ارونا به بلغارستان عزیمت نمودند در این سال تعداد زیادی از روزنامه نگاران و کارشناسان رادیو و تلویزیون بلغارستان برای بازدید از مؤسسات فرهنگی و خبری و تهیه گزارش بایران مسافرت کردند و چند نفر از هنرمندان بلغاری در تالار رودکی برنامه هایی اجرا نمودند و متقابلاً از طرف ایران نیز چند نفر روزنامه نگار ایرانی به آن کشور مسافرت کردند در زمینه مبادلات ورزشی نیز تیم های کشتی و تیم بوکس و کشتی آزاد و فرنگی و تنیس ایران در چند مسابقه در بلغارستان شرکت نمودند.

روابط ایران و رومانی - روابط ایران و جمهوری

سوسیالیستی رومانی در سالهای ۵۲ و ۵۳ در زمینه های مختلف سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تحولات گسترده ای داشت مسافرت رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران برومانی که بدعوت حضرت نیکلا چائوشسکو رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیستی رومانی و بانو النا چائو - شسکو صورت گرفت باین مناسبات استحکام بخشید و دریافته رسمی که در پایان این مسافرت انتشار یافت

طرفین اعلام کردند که کوشش های خود را در راه توسعه و تحکیم علائق مودت و بسط همکاری در زمینه های سیاسی، اقتصادی، علمی و فنی و فرهنگی و هنری و مسائل انسانی و جهانی و جهانگردی و تسهیل طرق نیل بهدفعهای مزبور بیش از پیش ادامه خواهند داد و نخستین موافقتنامه پانزده سله همکاری اقتصادی بین ایران و رومانی که بموجب آن همکاریهای فنی و علمی دو کشور توسعه یافت با مضاء رسید و مناسبات اقتصادی دوجانبه با مسافرت رئیس شورای عالی وزیران جمهوری سوسیالیستی رومانی که بدعوت آقای نخست وزیر ایران آمدند و متقابلاً مسافرت مدیر عامل صنایع پتروشیمی و وزیر آبادانی و مقامات مسئول به کشور رومانی و بگسترش نهاد و روابط بازرگانی فیما بین توسعه یافت. مناسبات فرهنگی دو کشور با انعقاد قرارداد همکاری و مبادله اخبار و اطلاعات بین خبرگزاری پارس و خبرگزاری آجر پرس با مضاء رسید و با همکاری کمیسیون یونسکو در ایران مراسمی بمناسبت سیصدمین سال تولد دیمتری کانتیمیر مورخ و فیلسوف و شرق شناس معروف رومانی در دانشگاه تهران برگزار گردید.

روابط ایران با چکسلواکی و لهستان و مجارستان

بر اساس حسن تفاهم همکاری ادامه یافت و مناسبات اقتصادی و فرهنگی بین ایران و کشور های نامبرده رو بگسترش و توسعه نهاد و موافقتنامه هائی با مضاء رسید و بازدید مقامات فرهنگی و اقتصادی ایران و کشورهای مذکور از کشورهای متقابل با نتیجه پرثمر در تحکیم این مناسبات بود.

یوگسلاوی - روابط دوستانه ایران و یوگسلاوی در

سال ۵۲ بر پایه حسن تفاهم و همکاری توسعه یافت و در سال ۵۳ با مسافرت رئیس شورای اجرائی فدرال جمهوری سوسیالیستی فدراتیو یوگسلاوی که بدعوت آقای هویدا نخست وزیر ایران که از سوم تا پنجم دیماه از ایران دیدن نمودند استحکام بیشتری یافت. طی این بازدید رئیس شورای اجرائی فدرال جمهوری یوگسلاوی بحضور شاهنشاه و طی مذاکره بانخست وزیر ایران در مورد مسائل دوجانبه و بین المللی مورد علاقه طرفین و امکان افزایش همکاری بین دو کشور تبادل نظر بعمل آوردند این مذاکرات در

محیطی سرشار از دوستی و تفاهم صورت پذیرفت (صحیح است).

طرفین توسعه مطلوب روابط دو کشور را مدیون تبادل نظر ها و ملاقاتهای دوستانه شاهنشاه آریامهر و مارشال نیتوریاست جمهوری سوسیالیستی فدرال یوگسلاوی و دیدار کارشناسان دو کشور دانسته و این توسعه را ستودند و در زمینه امکان اشتراك مساعی در امدت بین دو کشور در در زمینه های صنعت، کشاورزی، عمران روستائی، خانه سازی، کشتی سازی، معدن، جنگلداری، بهداشت مبادله تکنولوژی، جهانگردی و همکاری در بازار سوم را مورد بررسی قرار دادند و کشور ضمن بررسی اوضاع بین المللی تصمیم خود را مبنی بر پشتیبانی کامل از مبنائی سازمان ملل متحد و حفظ صلح و امنیت جهانی ابراز داشته و رفع بحران موجود در خاور میانه را از مهمترین وظیفه جامعه بین المللی دانستند و صلح پایدار در این منطقه را بر اساس اجرای کامل قطعنامه ۲۴۲ شورای امنیت و قطعنامه های بعدی این شورا و مجمع عمومی مبنی بر تخلیه کامل نیروهای اسرائیل از سرزمین های اشغالی عرب و رعایت حقوق حقه مردم فلسطین میباشند و تمامیت ارضی استقلال قبرس را نیز خواستار شدند. دو کشور مبارزه بر علیه استعمار را تأکید و خواستار لزوم افزایش کمک های اقتصادی و سیاسی به کشورهای جدید الاستقلال شدند طرفین سیاست آپارتید و تبعیض نژادی را شدیداً محکوم نمودند. نخست وزیر یوگسلاوی اهمیت پیشنهاد شاهنشاه را دایر به غیر اتمی نمودن منطقه خاور میانه که در ۲۹ اجلاس سازمان مورد تصویب قرار گرفته مورد تأیید قرارداد و نخست وزیران دو کشور با ابراز خرسندی خاطر نشان ساختند که در اعلام فکر دیگر شاهنشاه در مورد اعلام اقیانوس هند بعنوان منطقه صلح و عاری از تشنج مورد پشتیبانی قرار گرفت. طرفین اتفاق نظر داشتند که همکاری بین کشورهای غیر متعهد و کشورهای در حال توسعه عامل مهمی در یافتن راه حل های عادلانه برای مسائل بین المللی بشمار میرود و همکاریهای مؤثر تر بین کشورهای در حال توسعه را تقویت میکند.

و بالاخره مناسبات اقتصادی دو کشور که بر اساس

موافقت نامه منعقد بین وزارت کشاورزی و منابع طبیعی

ایران و وزارت کشاورزی یوگسلاوی در زمینه ایجاد یک واحد مشترک کشت و صنعت و تبادل نظر کارشناسان دو کشور و تشکیل کمیته مختلط ایران و یوگسلاوی در سال ۵۲ با اهمیت قابل توجهی دست یافته بود با این مسافرت و تبادل نظر در سطح نخست وزیران دو کشور افزونی یافت و مناسبات فرهنگی دو کشور را نیز رونق بخشید.

روابط ایران با کشورهای قاره آمریکا کانادا روابط دوستانه ایران و کانادا در سالهای ۵۲ بر اساس حسن تفاهم و همکاری و در جهت تحکیم و توسعه ادامه یافت و اسناد تصویب موافقت نامه همکاری برای استفاده صلحجویانه از انرژی اتمی بین دو کشور با مضاء رسید و متعاقب آن مقامات کشوری و لشگری و هیئت های پارلمانی بین دو کشور در رفت و آمد و مذاکره و تبادل نظر بودند مسافرت وزیر انرژی کانادا و شرفیابی مشارالیه به پیشگاه شاهنشاه مناسبات بین دو کشور را استحکام بیشتر بخشید مناسبات فرهنگی دو کشور با مراسم هفته ایران در کانادا در دانشگاه اتارا و هیئت های فرهنگی و اختصاص ده بورس مطالعاتی بدانشجویان ایرانی و توسعه گذاشت و بالاخره در سال ۵۳ با مسافرت رسمی آقای هویدا نخست وزیر ایران بکانادا این مناسبات رونق بیشتری یافت آقای هویدا که اولین نخست وزیر ایران است که از کانادا دیدن میکند در سفر به ایالت کبک و آنتاریو که مهمترین ایالت کانادا بشمار میرود طی مذاکرات با مقامات دولت های محلی این دو ایالت پیرامون جزئیات پروژه ها مشترک ایران و کانادا گفتگو کرد و حاصل این گفتگوها نیز توافق های کلی و صنعتی میباشد و مناسبات بازرگانی و اقتصادی ایران و کانادا مورد بررسی قرار گرفت و کمیته مشترک وزیران ایران و کانادا کار خود را برای بررسی سریع امکانات گسترش روابط اقتصادی و بازرگانی و همکاری علمی و فنی دو کشور بزودی آغاز خواهند کرد. و بر اساس بررسی این کمیته اساس این همکاریها طرح ریزی خواهد شد.

ایالات متحده آمریکا - اعلیحضرت همایون شاهنشاه

و علیاحضرت فرح شهبانوی ایران بدعوت رسمی رئیس جمهوری آمریکا و بانو در سال ۵۳ از آن کشور بازدید فرمودند و مورد استقبال و پذیرائی گرم و بیسابقه دولت

ملت آمریکا قرار گرفتند. شاهنشاه آریامهر در این سفر وزرای امور خارجه و دفاع و عده‌ای از نمایندگان برجسته کنگره آمریکا را بحضور پذیرفتند و با آنان مذاکره فرمودند. در همان سال وزیر خارجه آمریکا از ایران بازدید نمود و به پیشگاه شاهنشاه شرفیاب شد و مذاکراتی بعمل آورد و الاحضرت همایون رضا پهلوی ولایتمهد ایران بانفاق و الاحضرت شاهدخت فرخناز و الاحضرت شاهپور علیرضا و سرکار علیه خانم دیبا برای بازدید با ایالات متحده آمریکا مسافرت فرمودند وزیر خارجه ایران در بیست و هشتمین و ۲۹ اجلاس سازمان ملل متحد شرکت کرد. در سال ۵۲ هنری کیسینجر وزیر خارجه آمریکا به ایران مسافرت و به پیشگاه شاهنشاه شرفیابی حاصل کرد و در زمینه تحولات مربوط به استقرار صلح در خاورمیانه، مسائل بین‌المللی و روابط ایران و آمریکا مذاکراتی بعمل آوردند مناسبات اقتصادی خلاصه تحولات روابط اقتصادی ایران و آمریکا در سالهای ۵۲ و ۵۳ عبارت از قرارداد ایجاد یک مجتمع کشاورزی در ۹۰۰ هکتار از اراضی مرو دشت فارس میباشد و برای پیشبرد برنامه‌های وسیع کشاورزی و دامپروری عده‌ای کارشناس در اختیار وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ایران قرار گرفت قرارداد مشارکت در اجرای صدور تقریبی ۵ میلیون تن متانول و ۱/۶ میلیون تن گاز طبیعی مابین شرکت ملی نفت ایران و یک شرکت آمریکائی در تهران با مضاء رسید و یک هیئت صنعتی آمریکائی بر ریاست جان کالیز برای بررسی امکانات سرمایه‌گذاری در صنایع جنبی مجتمع ذوب آهن آریامهر بایران مسافرت نمود و در دیماه ۵۲ قرارداد دومین کارخانه ذوب آهن ایران بین شرکت ملی صنایع فولاد ایران و شرکت آمریکائی سونیندل و یک شرکت مکزیکی با مضاء رسید. بر اساس این قرارداد کارخانه مورد نظر با ظرفیت یک میلیون تن آهن اسفنجی در سال که از طریق احیای مستقیم سنگ آهک تولید میشود در حوالی اصفهان ساخته خواهد شد سرمایه‌گذاری در حدود سه هزار و پانصد میلیون ریال بر آورد گردیده بازدید ستاتور هارتک Hartke با آقای نخست‌وزیر و وزیر مشاور و بازدید دیوید آکفلر رئیس بانک Cehase Manhattan

و مقامات بانک صادرات تهران در مورد تأسیس یک بانک مشترک با سرمایه دو میلیارد ریال موافقت گردید و ایالات متحده آمریکا در نمایشگاه بازرگانی بین‌المللی تهران که در ۲۶ شهریورماه برگزار گردید شرکت نمود مناسبات فرهنگی روابط فرهنگی ایران و آمریکا در سالهای ۵۲ و ۵۳ بسیار متنوع بوده و تحولاتی بشرح زیر انجام شد: بسیاری از مقامات دانشگاهی آمریکا به تهران مسافرت و به پیشگاه شاهنشاه شرفیاب شدند، شهردار سانفرانسیسکو برای یک اقامت کوتاه به تهران آمد و بحضور و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی رسید. مقامات آمریکائی درباره محیط زیست و جلب سیاحان بایران و امریکائی مسافرت نمودند.

در مهرماه ۵۲ پرچم ایران که دوبار توسط فضانوردان آمریکائی آپولو ۱۱ و ۱۷ به کره ماه برده شده بود باز گردانیده شد همراه چند قطعه از سنگهای کره ماه که به پیشگاه شاهنشاه اهدا شد و در موزه شهیاد آریامهر بمعرض نمایش گذارده شد.

کنگره اصفهان در عصر صفوی در دانشگاه‌ها وارد تشکیل شد کنگره ابوریحان بیرونی و جلال‌الدین مولوی در نیویورک تشکیل گردید رئیس دانشگاه جان‌هاپکیز بایران آمد و هیئتی او را همراهی مینمودند و بالاخره قرارداد همکاری علمی و تحقیقاتی بین دانشگاه تهران و دانشگاه کالیفرنیا جنوبی با مضاء رسید مدت این قرارداد ده سال پیش‌بینی گردیده و بر اساس آن دو دانشگاه در رشته‌های علوم اداری و مدیریت و بازرگانی، داروسازی، فنی و ریاضیات بمبادله استاد و دانشجو خواهند پرداخت.

کشورهای آمریکای لاتین - آرژانتین - روابط ایران و آرژانتین در محیط دوستی و همکاری و احترام متقابل ادامه یافت. وزیر امور خارجه ایران برای شرکت در مراسم آغاز ریاست جمهوری پرون در راس هیئتی به آنکشور عزیمت نمودند و هیئت‌های دانشگاهی آن کشور نیز به تهران سفر کردند یک هیئت پزشکی آرژانتینی بایران آمد و در تهران برای همکاری‌های بیشتر و تبادل نظر در مورد بیماری‌های قلبی مذاکراتی با مقامات پزشکی ایران انجام داد.

اکوادور - روابط دوستانه ایران و اکوادور باتصمیم

دو دولت برقراری روابط سیاسی وارد مرحله نوینی در سال ۵۲ گردید.

برزیل، روابط دوستانه ایران و برزیل در محیط همکاری و حسن تفاهم در سالهای ۵۲ و ۵۳ ادامه یافت دوتن از نمایندگان پارلمان برزیل به ایران آمدند. و الاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی بمنظور مطالعه و بررسی درباره حیوانات و نباتات مخصوص مناطق غربی برزیل بآن کشور مسافرت فرمودند هیئت‌های سینمائی برزیل در جشنواره بین‌المللی فیلم تهران شرکت کردند و چندتن از خبرنگاران برزیلی بایران مسافرت کردند و با آقای نخست‌وزیر و وزیر دربار شاهنشاهی و وزیر خارجه ملاقات و گفتگو کردند.

پرو، دولت شاهنشاهی ایران و دولت پرو بمنظور بسط روابط دوستانه و همکاری نزدیک بین دو کشور در ۲۹/۸/۵۲ در سطح سفارت روابط سیاسی برقرار کردند. ترنیدا دو تو باکو، مناسبات ایران و ترنیدا دو تو باکو با اعلام استقرار روابط سیاسی بین دو کشور در سال ۵۲ وارد مرحله جدیدی شدند.

مکزیک، روابط ایران و مکزیک در سال ۵۲ و ۵۳ بر اساس دوستی و همکاری ادامه یافت و بمناسبت جشنهای ملی دو کشور پیامهای تبریکی بین سران دو کشور مبادله گردید.

در نمایشگاه جهانگردی ۱۹۷۳ ایران در شهر آکاپولکو تشکیل غرفه Acapulco داد و مقام اول را بدست آورد و در سال ۵۲ قرارداد ایجاد دومین کارخانه ذوب آهن ایران بین شرکت ملی صنایع فولاد ایران و دو شرکت آمریکائی و مکزیکی بسته شد و قرار است این کارخانه بظرفیت یک میلیون تن آهن در سال در حوالی اصفهان ساخته شود.

روابط ایران با کشور های استرالیا و زلاندنو - استرالیا - روابط دوستانه ایران و استرالیا در سال ۵۲ در جهت تحکیم و توسعه بیشتر ادامه یافت در تاریخ ۱۱/۸/۵۲ فرماندار کل استرالیا و بانواز اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهیناوی ایران دعوت کردند که بطور رسمی با استرالیا سفر و از آن کشور بازدید فرمایند و این دعوت مورد قبول قرار گرفت و

اعلیحضرتین در سال ۵۳ بآن کشور مسافرت فرمودند. هیأت شبکه سراسری استرالیا (راديو و تلويزيون) بایران مسافرت و بافتخار انجام مصاحبه مطبوعاتی با شاهنشاه نائل شد و این مصاحبه همراه با فیلمی که از صنایع نفت و تأسیسات بندری ایران در خلیج فارس تهیه شده بود از شبکه سراسری استرالیا پخش شد. بدعوت رئیس مجلس ایران اولین هیئت پارلمانی استرالیا بایران آمدند و در مورد امکانات گسترش دوستی و روابط دو کشور مذاکرات دوستانه و سودمندی انجام دادند مناسبات اقتصادی و فرهنگی استرالیا با ایران در جهت گسترش توسعه یافت و هیئت‌های اقتصادی و فرهنگی بدو کشور مسافرت و تعدادی از فیلمهای کوتاه ایران در انجمن های فیلم دانشگاه استرالیا بنمایش گذارده شد مخبر مجله Woman Stay بافتخار یک مصاحبه اختصاصی با علیاحضرت شهیناوی نائل شد و مقاله‌ای در شماره ۲۱ ژانویه ۱۹۷۴ تحت عنوان فرح دیبا ملکه قلبها انتشار داد.

زلاندنو، روابط دوستانه ایران و زلاندنو با اعلام برقراری روابط سیاسی بین دو کشور در تاریخ ۲۲/۹/۵۲ بسط و توسعه بیشتری یافت و بدعوت وزیر خارجه ایران رولینگ وزیر دارائی زلاندنو در رأس هیئتی به ایران مسافرت نمود و با آقای نخست‌وزیر ملاقات کرد و با عده‌ای از شخصیت‌های سیاسی و اقتصادی کشور ملاقات و در باره گسترش همکاریهای اقتصادی و افزایش میزان مبادلات بازرگانی بین دو کشور مذاکراتی بعمل آورد. شاهنشاه و شهیناوی در مسافرت بکرانه‌های اقیانوس هند از زلاندنو نیز بازدید فرمودند.

دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۳ در اجرای سیاست مستقل ملی خود در جریان مسائل مهم بین‌المللی نقش فعال و مثبتی داشته است.

سال ۱۳۵۳ شاهد تحولات شگرفی در روابط بین‌المللی بوده است مجمع عمومی فوق‌العاده سازمان ملل متحد بابتکار کشورهای جهان سوم مسئله مواد خام را در نظر گرفتن منافع کشورهای درحاک توسعه‌مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داد که منجر به صدور اعلامیه

مناسبات اقتصادی دو کشور با مسافرت وزیران و شخصیت های اقتصادی دو کشور و انعقاد قرارداد خرید ماشینهای صنایع غذایی بین مقامات دو کشور بامضاء رسیده و بموجب پروتکل دیگری طرفین توافق کردند در زمینه تولید محصولات غذایی دامی ، ایجاد سردخانه تحویل يك كارخانه تخمیر توتون و كارخانه صنایع غذایی و تحقیقات زمین شناسی واحداث سدهای كوچك بایكدیگر همکاری کنند و بالاخره موافقت نامه بلندمدت بین دو کشور دائر به همکاری های اقتصادی فنی و علمی بامضاء رسیده که طی آن دو کشور در رشته های گوناگون امکانات خود را جهت توسعه روابط بازرگانی و همکاری های اقتصادی بین دو کشور در ظرف پانزده سال آینده بکار برند و هفت قرارداد دیگر بین وزارت تعاون و امور روستاها و وزارت ساختمان و صنایع بلغارستان بامضاء رسیده مناسبات فرهنگی روابط فرهنگی ایران و بلغارستان در سال ۵۲ و ۵۳ از تحولات مطلوبی برخوردار بود و والا حضرت شاهپور غلامرضا پهلوی ریاست عالیہ المپیک ایران برای شرکت در همین کنگره المپیک و اردو نامه بلغارستان عزیمت نمودند در این سال تعداد زیادی از روزنامه نگاران و کارشناسان رادیو و تلویزیون بلغارستان برای بازدید از مؤسسات فرهنگی و خبری و تهیه گزارش بایران مسافرت کردند و چند نفر از هنرمندان بلغاری در تالار رودکی برنامه هایی اجرا نمودند و متقابلاً از طرف ایران نیز چند نفر روزنامه نگار ایرانی به آن کشور مسافرت کردند در زمینه مبادلات ورزشی نیز تیم های کشتی و تیم بوکس و کشتی آزاد و فرهنگی و تنیس ایران در چند مسابقه در بلغارستان شرکت نمودند .

روابط ایران و رومانی - روابط ایران و جمهوری

سوسیالیستی رومانی در سالهای ۵۲ و ۵۳ در زمینه های مختلف سیاسی ، اقتصادی و فرهنگی تحولات گسترده ای داشت مسافرت رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران برومانی که بدعوت حضرت نیکلا چائوشسکو رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیستی رومانی و بانو النا چائو - شسکو صورت گرفت باین مناسبات استحکام بخشید و دیوبیتیه رسمی که در پستان این مسافرت انتشار یافت

طرفین اعلام کردند که کوشش های خود را در راه توسعه و تحکیم علائق مودت و بسط همکاری در زمینه های سیاسی ، اقتصادی ، علمی و فنی و فرهنگی و هنری و مسائل انسانی و جهانی و جهانگردی و تسهیل طرق نیل بهدفعهای مزبور پیش ازپیش ادامه خواهند داد و نخستین موافقتنامه پانزده ساله همکاری اقتصادی بین ایران و رومانی که بموجب آن همکاریهای فنی و علمی دو کشور توسعه یافت بامضاء رسید و مناسبات اقتصادی دو جانبه با مسافرت رئیس شورای عالی وزیران جمهوری سوسیالیستی رومانی که بدعوت آقای نخست وزیر بایران آمدند و متقابلاً مسافرت مدیر عامل صنایع پتروشیمی و وزیر آبادانی و مقامات مسئول به کشورهای رومانی و بگسترش نهاد و روابط بازرگانی فیما بین توسعه یافت . مناسبات فرهنگی دو کشور با انعقاد قرارداد همکاری و مبادله اخبار و اطلاعات بین خبرگزاری پارس و خبرگزاری آجر پرس بامضاء رسید و با همکاری کمیسیون یونسکو در ایران مراسمی بمناسبت سیصدمین سال تولد دیمرتی کاتنمیر مورخ و فیلسوف و شرق شناس معروف رومانی در دانشگاه تهران برگزار گردید .

روابط ایران باچکسلواکی و لهستان و مجارستان

بر اساس حسن تفاهم همکاری ادامه یافت و مناسبات اقتصادی و فرهنگی بین ایران و کشور های نامبرده رو بگسترش و توسعه نهاد و موافقتنامه هائی بامضاء رسید و بازدید مقامات فرهنگی و اقتصادی ایران و کشورهای مذکور از کشورهای مقابل با نتیجه پر ثمر در تحکیم این مناسبات بود .

یوگسلاوی - روابط دوستانه ایران و یوگسلاوی در

سال ۵۲ بر پایه حسن تفاهم و همکاری توسعه یافت و در سال ۵۳ با مسافرت رئیس شورای اجرائی فدرال جمهوری سوسیالیستی فدراتیو یوگسلاوی که بدعوت آقای هویدا نخست وزیر ایران که از سوم تا پنجم دیماه از ایران دیدن نمودند استحکام بیشتری یافت . طی این بازدید رئیس شورای اجرائی فدرال جمهوری یوگسلاوی بحضور شاهنشاه و طی مذاکره بانخست وزیر ایران در مورد مسائل دو جانبه و بین المللی مورد علاقه طرفین و امکان افزایش همکاری بین دو کشور تبادل نظر بعمل آوردند این مذاکرات در

محیطی سرشار از دوستی و تفاهم صورت پذیرفت (صحیح است) . طرفین توسعه مطلوب روابط دو کشور را مدیون تبادل نظر ها و ملاقاتهای دوستانه شاهنشاه آریامهر و مارشال تیئوریاست جمهوری سوسیالیستی فدرال یوگسلاوی و دیدار کارشناسان دو کشور دانسته و این توسعه راستودند و در زمینه امکان اشتراك مساعی در امدت بین دو کشور در در زمینه های صنعت ، کشاورزی ، عمران روستائی ، خانه سازی ، کشتی سازی ، معدن ، جنگلداری ، بهداشت مبادله تکنولوژی ، جهانگردی و همکاری در بازار سوم را مورد بررسی قرار دادند و کشور ضمن بررسی اوضاع بین المللی تصمیم خود را مبنی بر پشتیبانی کامل از میانی سازمان ملل متحد و حفظ صلح و امنیت جهانی ابراز داشته و رفع بحران موجود در خاور میانه را از مهمترین وظیفه جامعه بین المللی دانستند و صلح پایدار در این منطقه را بر اساس اجرای کامل قطعنامه ۲۴۲ شورای امنیت و قطعنامه های بعدی این شورا و مجمع عمومی مبنی بر تخلیه کامل نیروهای اسرائیل از سرزمین های اشغالی عرب و رعایت حقوق حقه مردم فلسطین میباشند و تمامیت ارضی استقلال قبرس را نیز خواستار شدند . دو کشور مبارزه بر علیه استعمار را تأکید و خواستار لزوم افزایش کمک های اقتصادی و سیاسی به کشورهای جدید الاستقلال شدند طرفین سیاست آپارتید و تبعیض نژادی را شدیداً محکوم نمودند . نخست وزیر یوگسلاوی اهمیت پیشنهاد شاهنشاه را داثز به غیر اتمی نمودن منطقه خاور میانه که در ۲۹ اجلاس سازمان مورد تصویب قرار گرفته مورد تأیید قرار داد و نخست وزیران دو کشور با ابراز خرسندی خاطر نشان ساختند که در اعلام فکر دیگر شاهنشاه در مورد اعلام اقیانوس هند بعنوان منطقه صلح و عاری از تشنج مورد پشتیبانی قرار گرفت . طرفین اتفاق نظر داشتند که همکاری بین کشورهای غیر متعهد و کشورهای در حال توسعه عامل مهمی در یافتن راه حل های عادلانه برای مسائل بین المللی بشمار میرود و همکاری های مؤثر تر بین کشورهای در حال توسعه را تقویت میکند .

و بالاخره مناسبات اقتصادی دو کشور که بر اساس موافقت نامه منعقد بین وزارت کشاورزی و منابع طبیعی

ایران و وزارت کشاورزی یوگسلاوی در زمینه ایجاد يك واحد مشترك كشت و صنعت و تبادل نظر کارشناسان دو کشور و تشکیل کمیته مختلط ایران و یوگسلاوی در سال ۵۲ با اهمیت قابل توجهی دست یافته بود باین مسافرت و تبادل نظر در سطح نخست وزیران دو کشور افزونی یافت و مناسبات فرهنگی دو کشور را نیز رونق بخشید .

روابط ایران با کشورهای قاره آمریکا کانادا روابط دوستانه ایران و کانادا در سالهای ۵۲ بر اساس حسن تفاهم و همکاری و در جهت تحکیم و توسعه ادامه یافت و اسناد تصویب موافقت نامه همکاری برای استفاده صلحجویانه از انرژی اتمی بین دو کشور بامضاء رسید و متعاقب آن مقامات کشوری و لشگری و هیئت های پارلمانی بین دو کشور در رفت و آمد مدام کرده و تبادل نظر بودند مسافرت وزیر انرژی کانادا و شرفیابی مشارالیه به پیشگاه شاهنشاه مناسبات بین دو کشور را استحکام بیشتر بخشید مناسبات فرهنگی دو کشور با مراسم هفته ایران در کانادا در دانشگاه اتاوا و هیئت های فرهنگی و اختصاص ده بورس مطالعاتی بدان دانشجویان ایرانی رو بتوسعه گذاشت و بالاخره در سال ۵۳ با مسافرت رسمی آقای هویدا نخست وزیر ایران بکانادا این مناسبات رونق بیشتری یافت آقای هویدا که اولین نخست وزیر ایران است که از کانادا دیدن میکند در سفر به ایالت کبک و آنتاریو که مهمترین ایالت کانادا بشمار میرود طی مذاکرات با مقامات دولت های محلی این دو ایالت پیرامون جزئیات پروژه های مشترک ایران و کانادا گفتگو کرد و حاصل این گفتگوها نیز توافق های کلی و صنعتی میباشد و مناسبات بازرگانی و اقتصادی ایران و کانادا مورد بررسی قرار گرفت و کمیته مشترك وزیران ایران و کانادا کار خود را برای بررسی سریع امکانات گسترش روابط اقتصادی و بازرگانی و همکاری علمی و فنی دو کشور بزودی آغاز خواهند کرد . و بر اساس بررسی این کمیته اساس این همکاریها طرح ریزی خواهد شد .

ایالات متحده آمریکا - اعلیحضرت همایون شاهنشاه و علیاحضرت فرح شهبانوی ایران بدعوت رسمی رئیس جمهوری آمریکا و بانو در سال ۵۲ از آن کشور بازدید فرمودند و مورد استقبال و پذیرائی گرم و بیسابقه دولت

ملت آمریکا قرار گرفتند. شاهنشاه آریامهر در این سفر وزرای امور خارجه و دفاع و عده‌ای از نمایندگان برجسته کنگره آمریکا را بحضور پذیرفتند و با آنان مذاکره فرمودند. در همان سال وزیر خارجه آمریکا از ایران بازدید نمود و به پیشگاه شاهنشاه شرفیاب شد و مذاکراتی بعمل آورد و الاحضرت همایون رضا پهلوی ولایتعهد ایران بانفاق و الاحضرت شاهدخت فرحناز و الاحضرت شاهپور علیرضا و سرکار علیخان دیبا برای بازدید بایالات متحده آمریکا مسافرت فرمودند و وزیر خارجه ایران در بیست و هشتمین و ۲۹ اجلاس سازمان ملل متحد شرکت کرد. در سال ۵۲ هنری کیسینجر وزیر خارجه آمریکا به ایران مسافرت و به پیشگاه شاهنشاه شرفیابی حاصل کرد و در زمینه تحولات مربوط به استقرار صلح در خاورمیانه، مسائل بین‌المللی و روابط ایران و آمریکا مذاکراتی بعمل آوردند مناسبات اقتصادی خلاصه تحولات روابط اقتصادی ایران و آمریکا در سالهای ۵۲ و ۵۳ عبارت از قرارداد ایجاد یک مجتمع کشاورزی در ۹۰۰ هکتار از اراضی مرو دشت فارس میباشد و برای پیشبرد برنامه‌های وسیع کشاورزی و دامپروری عده‌ای کارشناس در اختیار وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ایران قرار گرفت قرارداد مشارکت در اجرای صدور تقریبی ۵ میلیون تن متانول و ۱/۶ میلیون تن گاز طبیعی مایع بین شرکت ملی نفت ایران و یک شرکت آمریکایی در تهران بامضاء رسید و یک هیئت صنعتی آمریکایی بریاست جان کالیز برای بررسی امکانات سرمایه‌گذاری در صنایع جنبی مجتمع ذوب آهن آریامهر بایران مسافرت نمود و در دیماه ۵۲ قرارداد دومین کارخانه ذوب آهن ایران بین شرکت ملی صنایع فولاد ایران و شرکت آمریکایی سونیتنل و یک شرکت مکزیکی بامضاء رسید. بر اساس این قرارداد کارخانه مورد نظر با ظرفیت یک میلیون تن آهن اسفنجی در سال که از طریق احیای مستقیم سنگ آهک تولید میشود در حوالی اصفهان ساخته خواهد شد سرمایه‌گذاری در حدود سه هزار و پانصد میلیون ریال بر آورد گردیده بازدید سناتور هارتک Hartke با آقای نخست‌وزیر و وزیر مشاور و بازدید بویدر اکفلر رئیس بانک cehase Manhattan

و مقامات بانک صادرات تهران در مورد تأسیس یک بانک مشترک با سرمایه دو میلیارد ریال موافقت گردید و ایالات متحده آمریکا در نمایشگاه بازرگانی بین‌المللی تهران که در ۲۶ شهریورماه برگزار گردید شرکت نمود مناسبات فرهنگی روابط فرهنگی ایران و آمریکا در سالهای ۵۲ و ۵۳ بسیار متنوع بوده و تحولاتی بشرح زیر انجام شد: بسیاری از مقامات دانشگاهی آمریکا به تهران مسافرت و به پیشگاه شاهنشاه شرفیاب شدند، شهردار سانفرانسیسکو برای یک اقامت کوتاه به تهران آمد و بحضور و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی رسید. مقامات آمریکائی درباره محیط زیست و جلب سیاحان بایران و آمریکا مسافرت نمودند.

در مهرماه ۵۲ پرچم ایران که دوبار توسط فضانوردان آمریکائی آپولوی ۱۱ و ۱۷ به کره برده شده بود باز گردانیده شد به همراه چند قطعه از سنگهای کره‌ماه که به پیشگاه شاهنشاه اهدا شد و در موزه شهید آریامهر ب معرض نمایش گذارده شد.

کنگره اصفهان در عصر صغوی در دانشگاه‌ها و در تشکیل شد و کنگره ابوریحان بیرونی و جلال‌الدین مولوی در نیویورک تشکیل گردید رئیس دانشگاه جان هاپکیز بایران آمد و هیئتی او را همراهی مینمودند و بالاخره قرارداد همکاری علمی و تحقیقاتی بین دانشگاه تهران و دانشگاه کالیفرنیا جنوبی بامضاء رسید مدت این قرارداد ده سال پیش‌بینی گردیده بر اساس آن دو دانشگاه در رشته‌های علوم اداری و مدیریت و بازرگانی، داروسازی، فنی و ریاضیات بمبادله استاد و دانشجو خواهند پرداخت. کشورهای آمریکای لاتین - آرژانتین - روابط ایران و آرژانتین در محیط دوستی و همکاری و احترام متقابل ادامه یافت. وزیر امور خارجه ایران برای شرکت در مراسم آغاز ریاست جمهوری پرون در راس هیئتی به آن کشور عزیمت نمودند و هیئت‌های دانشگاهی آن کشور نیز به تهران سفر کردند یک هیئت پزشکی آرژانتینی بایران آمد و در تهران برای همکاری بیشتر و تبادل نظر در مورد بیماری‌های قلبی مذاکراتی بامقامات پزشکی ایران انجام داد.

اکوادور - روابط دوستانه ایران و اکوادور باتصمیم

دو دولت بیرق‌راری روابط سیاسی وارد مرحله نوینی در سال ۵۲ گردید.

برزیل، روابط دوستانه ایران و برزیل در محیط همکاری و حسن تفاهم در سالهای ۵۲ و ۵۳ ادامه یافت. دوتن از نمایندگان پارلمان برزیل به ایران آمدند. و الاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی بمنظور مطالعه و بررسی درباره حیوانات و نباتات مخصوص مناطق غربی برزیل بان کشور مسافرت فرمودند هیئت‌های سینمایی برزیل در جشنواره بین‌المللی فیلم تهران شرکت کردند و چندتن از خبرنگاران برزیلی بایران مسافرت کردند و با آقای نخست‌وزیر و وزیر دربار شاهنشاهی و وزیر خارجه ملاقات و گفتگو کردند.

پرو، دولت شاهنشاهی ایران و دولت پرو بمنظور بسط روابط دوستانه و همکاری نزدیک، بین دو کشور در ۲۹/۸/۵۲ در سطح سفارت روابط سیاسی برقرار کردند. ترنیداد و توباگو، مناسبات ایران و ترنیداد و توباگو با اعلام استقرار روابط سیاسی بین دو کشور در سال ۵۲ وارد مرحله جدیدی شدند.

مکزیک، روابط ایران و مکزیک در سال ۵۲ و ۵۳ بر اساس دوستی و همکاری ادامه یافت و بمناسبت جشنهای ملی دو کشور پیامهای تبریکی بین سران دو کشور مبادله گردید.

در نمایشگاه جهانگردی ۱۹۷۳ ایران در شهر آکاپولکو تشکیل گرفته Acapulco داد و مقام اول را بدست آورد و در سال ۵۲ قرارداد ایجاد دومین کارخانه ذوب آهن ایران بین شرکت ملی صنایع فولاد ایران و دو شرکت آمریکائی و مکزیکی بسته شد و قرار است این کارخانه بظرفیت یک میلیون تن آهن در سال در حوالی اصفهان ساخته شود.

روابط ایران با کشور های استرالیا و زلاندنو - استرالیا - روابط دوستانه ایران و استرالیا در سال ۵۲ در جهت تحکیم و توسعه بیشتر ادامه یافت در تاریخ ۱۱/۸/۵۲ فرماندار کل استرالیا و بانواز اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران دعوت کردند که بطور رسمی باسترالیا سفر و از آن کشور بازدید فرمایند و این دعوت مورد قبول قرار گرفت و

اعلیحضرتین در سال ۵۳ بان کشور مسافرت فرمودند. هیأت شبکه سراسری استرالیا (رادبو و تلویزیون) بایران مسافرت و بافتخار انجام مصاحبه مطبوعاتی با شاهنشاه نائل شد و این مصاحبه همراه با فیلمی که از صنایع نفت و تأسیسات بندری ایران در خلیج فارس تهیه شده بود از شبکه سراسری استرالیا پخش شد. بدعوت رئیس مجلس ایران اولبن هیئت پارلمانی استرالیا بایران آمدند و در مورد امکانات گسترش دوستی و روابط دو کشور مذاکرات دوستانه و سودمندی انجام دادند مناسبات اقتصادی و فرهنگی استرالیا با ایران در جهت گسترش توسعه یافت و هیئت‌های اقتصادی و فرهنگی بدو کشور مسافرت و تعدادی از فیلمهای کوتاه ایران در انجمن‌های فیلم دانشگاه استرالیا بنمایش گذارده شد مخبر مجله Woman Stay بافتخار یک مصاحبه اختصاصی با علیاحضرت شهبانو نائل شد و مقاله‌ای در شماره ۲۱ ژانویه ۱۹۷۴ تحت عنوان فرح دیبا ملکه قلبها انتشار داد.

زلاندنو - روابط دوستانه ایران و زلاندنو با اعلام برقراری روابط سیاسی بین دو کشور در تازخیخ ۲۲/۹/۵۲ بسط و توسعه بیشتری یافت و بدعوت وزیر خارجه ایران رولینگ وزیر دارائی زلاندنو در رأس هیئتی به ایران مسافرت نمود و با آقای نخست‌وزیر ملاقات کرد و با عده‌ای از شخصیت‌های سیاسی و اقتصادی کشور ملاقات و در باره گسترش همکاریهای اقتصادی و افزایش میزان مبادلات بازرگانی بین دو کشور مذاکراتی بعمل آورد. شاهنشاه و شهبانو در مسافرت بکرانه‌های اقیانوس هند از زلاندنویز بازدید فرمودند.

دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۳ در اجرای سیاست مستقل ملی خود در جریان مسائل مهم بین‌المللی نقش فعال و مثبتی داشته است.

سال ۱۳۵۳ شاهد تحولات شگرفی در روابط بین‌المللی بوده است مجمع عمومی فوق‌العاده سازمان ملل متحد بابتکار کشورهای جهان سوم مسئله مواد خام را با در نظر گرفتن منافع کشورهای در حال توسعه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داد که منجر به صدور اعلامیه

شدم که مصالح مملکتی ایجاب نمیکند که من بمرخصی بروم بلکه این بودید اقلیت یا اکثریت آن روز ولی امروز چنین نیست من اعتراف میکنم که در جیب اکثر این آقایان وزراء تلگراف و خط تبریک و تهنیت من بمناسبت بعضی از کارهایشان هست. من نباید حساب بکسی پس بدهم ولی وقتی جناب نخست وزیر رفتند آذربایجان و مبلغی از بدهی های شهرداری تبریز را پرداختند (دکتر مجیدی - همه اش را پرداختند) بده ولی من از این لحاظ گفتم مقداری که چون هنوز چیزی بدست شهرداری نرسیده و امیدوارم همه اش برسد. (خنده نمایندگان) بده بنده بجناب نخست وزیر تلگراف زدم، بعنوان يك فرد تبریزی (دکتر شفیق امین - متشکریم) و وظیفه ام بود جناب دکتر شفیق امین، ما هم در مسائل مملکتی در صف شما هستیم، بهر حال شما امروز مقداری در اینجا مطالبی گفتید که تا حد زیادی دانش عمومی ما را بالاقل بنده را بالا برد چون علاوه بر اینکه بودجه مملکتی ما را بررسی کردید، بودجه ممالک مختلف را هم دقیقاً بررسی کردید. و دیروز و امروز مطالبتان مثل يك کتاب اطلاعات عمومی بود. که نمیدانم چرا اخیراً دستور داده اید که این کتابها را جمع کنند و در اختیار دانش آموزان نگذارند امروز راجع به بودجه مملکت صحبت شد راجع به بودجه ممالک مختلف صحبت شد و ما در اینگونه مسائل نه تنها اختلاف دید نداریم بلکه همگام هم هستیم. ما فراموش نمیکنیم که دولت هائی می آمدند و بودجه را به مجلس می آوردند و باز یادمان می آید که خیلی از برنامه های عمرانی مملکت بلحاظ فقدان بودجه از امسال بسالهای دیگر می افتاد، و باز فراموش نمیکنیم، که برای اینکه ده میلیون دلار از ممالک دیگر پول قرض کنیم. چه مقدمات و چه تمهیداتی می چیدند و چه تحمیلاتی میکردند. ولی امروز بجائی رسیده ایم که شما میلیاردها پول بدون تمهید مقدمات و بدون اینکه زمینه فکری استثمار و استعمار و افکار ضد انسانی داشته باشید، باقتصاد دنیا کمک میکنید و در این مسرت عمومی کدام ایرانی پاک نهاد و پاك خون است که با شما اکثریت هم آهنگ بوده باشد. کار ما در گذشته نزدیک بجائی رسیده بود که برای چند هزار تومان اموال شهرداریها را بحراج میگذاشتند و

بدهی آنها را باجرا میگذاشتند ما امروز از چنین غروری برخورداریم، ما امروز در مسائل کلی مملکتی همراه و مؤید شما هستیم. من وقتی که خواندم در روزنامه ارگان حزب شما البته اجازه بدهید جناب آقای نخست وزیر از هم اکنون عرض کنم اگر در عرایض امروزم هزار چندی اسمی از روزنامه ببرم و باید بگویم عشق بازی میکنم بانام او یا روزنامه نویسی، بخاطر قلمزنی است که سالها در روزنامه اراده آذربایجان میکردم، بده وقتی که خواندم روزنامه حزب ایران نوین در ۵۰ هزار نسخه منتشر میشود، تبریک و تهنیت گفتم. وقتی که خواندم شخصیتها و رهبران احزاب دنیا در کنگره سوم حزب شما شرکت میکنند، بنام يك ایرانی، ابراز خوشحالی کردم، چون معتقدم که این شوخی هاندریجاً نزدیک بجدی خواهد شد. من از اینکه شما دارید به تشکیلاتتان سروسامان میدید، مانند هر ایرانی معتقد با آزادی خوشحال میشوم. من قبول دارم، که نقش اقلیت درست مانند نقش بند باز هائی است که در تلویزیون دیده اید و یا در خارج مشاهده کرده اید بسدباز سعی میکند هم راه خطر ناکش را برودم تماشاچی را سرگرم کند و هم سرنگون نشود. قبول دارم که نقش اقلیت استقبال از محرومیت و استقبال از مقدار زیادی از ناراحتی هاست، اما اینهم نشئه دیگری هم دارد، روحانیت دیگری هم دارد، و درش صداقت بیشتری است. ما طالب این راهیم.

و فاکتیم و ملات کشیم و خوش باشیم

که در طریقت ما کافر نیست رنجیدن

کنمان نمیکنم که من مقدار زیادی تحت تأثیر تبلیغات هستم. نه تبلیغات روز - تبلیغاتی که هنوز مرا تحت تأثیر خود قرار داده حرفهای شادروان شیخ سلیم شهید راه آزادی است و مجاهد اول مشروطیت، البته نه اشاره بسخنانش در مورد کبابهای عربیض، اما آتروز شیخ سلیم این حرفها را بما یاد داد و انشاء الله برای همیشه در محیط ایران، در محیط مجلس این موج محفوظ خواهد ماند، و امواجش را همیشه استنشاق خواهیم کرد، که همه مسائل مملکتی را جدی تلقی بکنیم. از سخنان شیخ سلیم آنچه که معنایش و مفهومش

و اثراتش هنوز در گوش من هست این بود که یکی از وظایف اولیه نمایندگان مجلس رسیدگی دقیق بدخل و خرج مملکت و بودجه مملکت است. اصلاً شما برای اینکار باینجا آمده اید. و من وقتی به این دفتر بودجه نگاه می کنم، البته جنبه شوخی ندارد، اخیراً دبیر کل ما عوض شد و الا می خواستم دبیر کلمان پیشنهاد بدهم، انشاء الله دبیر کل بعدی پیشنهاد خواهم داد و شاید این پیشنهاد را بجناب رئیس مجلس بدهم، که کاری بکنید چون ما نمایندگان بعد از انقلاب هستیم و ممکن است کسانی بین ما باشند که باین بودجه نویسی آشنائی نداشته باشیم، يك وزارتخانه از اول بیاید برای ما توضیح بدهد که این بودجه مثلاً این مقدارش بکارمندان تعلق دارد و این مقدارش برای خدمت است، و این مقدارش را سال گذشته داشتیم و نتوانستیم خرج بکنیم، و این مبلغ به فلان مناسبت به فلانجا رفته است.

دکتر دادفر - این توضیحات در کمیسیون بودجه داده شده است.

زهتاب فرد - شاید همه در کمیسیون نتوانند شرکت کنند. البته اینجا چون صدای جنابعالی بگوشم خورد، نمیخواهم تعریفی کرده باشم. بلکه بحق می گویم، که در کمیسیون واقعاً همه این مسائل رسیدگی شده ولی بنده وقتی می آیم اینجا صحبت می کنم حرف مرحوم شیخ سلیم توی گوشم هست. و بنده وقتی بعنوان اقلیت می آیم اینجا صحبت می کنم، الهام میگیرم از آنها این مسائل را جدی تلقی کنید علت اینکه این خرجها شده چیست این بودجه ها بکجا رفته مثالی برایتان بزنم يك موقعی عده ای از محصلین طب را که میخواستند فارغ التحصیل بشوند امتحان می کردند استادشان به آنها گفت شما که فردا سرنوشت و سلامت مردم بدستتان داده می شود با این صورت ادوکلن زده و شلوار اتو کشیده نمیتوانید در اجتماع خدمت کنید وقتی مثلاً با منظره تعفنی برخورد کردید نباید دستمال در بیاورید و جلوی بینی تان بگیرید بهر حال برای اینکه آمادگی آنها را بسنجد يك جنازه جلوی آنها میگذارد و معده اش را باز میکند و دست میزند و سپس انگشتش را بلب میبرد و سپس یکی از محصلین یکی از همشهریهای من به رطوبت پوست دست

می زده بعد انگشتش را به لبش می زند فردا این محصل که قبول شده بود با غرور خدمت استاد می رسد آقای پروفیسور با اودست میدهد و میگوید تو موفق می شوی ولی حواست جمع باشد که من انگشت کوچکم را به رطوبت پوست زدم ولی انگشت دیگرم را لیسیدم ولی تو با همان انگشتی که زدی همانرا لیسیدی (خنده نمایندگان) واقعاً تفاوت اینجاست بعد حتی يك خورده مسائل را جدی تلقی میکنند البته این يك شوخی بود اما من اینجا در حضور این شخصیتهای مملکتی قدم شوخی کردن نیست چون میدانم هر دقیقه از وقت این مملکت چقدر تمام می شود و من حق ندارم يك دقیقه از وقت این مملکت را تلف کنم. اما متأسفانه در هیأت حاکمه ما مثل اینکه يك تربیت ژاپنی وجود دارد در زبان ژاپنی کلماتی را که در زبان فارسی داریم ندارند در ژاپن دوست ندارم نمیگویند خوشم نمی آید نمیگویند نه نه و خیر وجود ندارد برای مثال اگر يك نفر بگویند از این غذا میل می کنی میگوید آریا تو فکر میکنی این غذا با مزاج من سازگار است نمیگوید که من از این غذا خوشم نمی آید و اگر يك نفر بگوید من از این حرکت شما خوشم نمی آید او را آدم بی ادبی میدانند متأسفانه هیئت حاکمه ما اینطور شده یعنی علاقه به شنیدن رك و راست ندارند من ضمن تأیید تمام پیشرفتهای مملکت و کارهای غرور انگیز شما میگویم این کار شما توی ذوق می زند انتقاد را که میشنوید میگویند فلانی با ما مخالف است انشاء الله اگر دوره آینده باز مورد عنایت مردم بناب قرار گرفت و اینجا آمد در طرز فکر و گفته خود تجدید نظر می کنیم اما اگر من اشاره به بعضی نارسائی ها می کنم اینها کج سلیقگی نیست و قصد مخالفت ندارم اما انصاف داشته باشید که از این بودجه دوهزار و چهارصد و چهل و هفت میلیاردی شما مقداری هم دانسته و ندانسته حیف و میل هائی می شود و از آن بجای اینکه خیر بجای برساند ضرر می رساند اجازه بدهید بنام يك نماینده اقلیت شما را قدری با این مسائل آشنا کنم چند روز پیش جائی مهمان بودم دوسه تا بچه داشت و اینها باهم جنگ و دعوا داشتند و سر و صدا می کردند علت را پرسیدم مادر بزرگشان گفت اینها يك نفرشان طرفدار تیم پرسپولیس است و يك نفرشان طرفدار

تیم تاج و این سروصداها برای این است و مادر بزرگ یکی از بچه‌ها را صدا کرد و گفت تو هم بیا و طرفدار بر سپولیس باش تا این سروصداها بخوابد حالا شما هم آقدر دایره را بمانتنگ گرفته‌اید که بعضی از خیراندیشان بدون توجه بمصلحت مملکت و مفهوم عالی آزادی و حفظ نمایندگان اقلیت از بعضی اتهامات و فشارهای وارده توصیه میکنند که بیاید يك كاسه بشوید تا این سروصداها پایان پذیرد اما این صحیح نیست اجازه بدهید از فرصت استفاده کنم و يك وظیفه محلی و ملی خودم را قبلاً انجام بدهم چون حالا بیشتر می‌توانیم باهم کنار بیاییم بعد بمسائل دیگر خواهیم رسید صدقانه عرض کنم من هر وقت پایم را بمجلس شورای ملی می‌گذارم مواجه می‌شوم با احترام گارد مجلس اول خدا را شکر می‌کنم و بعد سیمای مردم نجیب بناب جلوی چشم مجسم می‌شود خدارا شکر می‌کنم از اینکه بر رهبری شاهنشاه در مملکت آنچنان آزادی هست که دیگر وکیل شدن از چهار دیواری خانواده‌های هزار فامیلی خارج شده و سیمای مردم نجیب بناب و ملکان جلوی چشم من مجسم می‌شود برای اینکه بمن این موقعیت و فرصت را داده‌اند که جلوی شما و آقای نخست وزیر درباره مصالح مملکت نظرات بپخته و ناپخته خودم را عرض کنم اجازه بدهید اول از بناب و ملکان صحبت کنم البته در همین بناب کارهایی شده است که قبل از انقلاب برای هر کدام از این کارها ده‌ها پانزده سال باید می‌دویدیم و تازه نه گوش شنوایی بود و نه امکانات مالی و نه احیاناً حسن نیت مادر آن سالها در بناب شهربانی نداشتیم یعنی جایی که بالغ بر یکصد هزار نفر جمعیت داشت شهربانی نداشت بانک کشاورزی نداشتیم سیل بند نداشتیم وقتی سیل می‌آمد آیت‌الله محل قبا و ردایش را در می‌آورد جلوی در خانه مردم می‌گذاشت تا سیل خانه آنها را خراب نکند مادر بناب بودجه‌ای نداشتیم که دوتا کوچ را سنگفرش کنیم اما امروز اسفالت خیابان بناب در حد خیابانهای تهران، در بناب دبیرستان کافی نداشتیم ولی امروز داریم اینها را برای این اشاره کردم که اگر پشت سر هم يك مقدار نواقص را گفتم بدانید که مردم بناب و ملکان طلبکار نیستند اما انقلاب برای هفتاد و پنج درصد مردم

است که پایشان را از آن بیرون نگذاشته بودند با کمتر گذاشتند اما بیاید تصدیق کنید که ماهه روستاها نرسیده‌ایم و یا اگر رسیده‌ایم نه تنها کافی نبوده بلکه ناچیز هم بوده در مسافرت اخیرم به بناب و دهات بناب و ملکان به نواقصی در سطح آن منطقه توجه کردم که بارها با مقامات مسئول در میان گذاشته‌ام، این‌ها تنها درد مردم بناب و دهات آن خطه نیست این گرفتاریها در سطح مملکت است اینها حرفهای دل شمای اکثریت هم هست بگذارید این حرفها را من بگویم فاصله دهات بناب و ملکان از هم سه چهار کیلومتر بیشتر نیست زمین کشاورزی آنجا فوق العاده مستعد است و دهات فوق العاده بهم نزدیک است اما این فاصله‌های کم را اخیراً بازدید کردم بجان عزیز تان بهر خانه‌ای که وارد می‌شدیم مثل قرون وسطی اول آفتابه لگن می‌آوردند که ما دست و رویمان را بشوئیم چون طوری گرد و خاک بصورت آدم می‌نشست که شناخته نمی‌شد اصولاً در حوزه انتخابیه بنده راه روستائی وجود خارجی ندارد و لایح تر از هر امری این است که سعی کنید برای هر حوزه انتخابیه با هر استان چند تا بولدوزر اختصاص بدهید که مرتباً در دوازده ماه سال در راه باشند نه از آن بولدوزرهایی که زود خراب می‌شود البته چند تعمیرگاه سیار هم بگذارید ضمناً مرکز ستادی هم داشته باشید که همیشه اطلاع داشته باشید که فلان بولدوزر رو بکدام نقطه در حرکت است و من از اینکه متوجه میشوم دو سه کلمه‌ای بین جناب آقای نخست‌وزیر و جناب صدیقیانی رد و بدل میشود خوشحالم امیلوارم چون خیر و برکت دارند باین امر توجه کنند و باز يك مسئله مهم مادر آذربایجان در دهات بخصوص در حوزه انتخابیه بنده نبودن آب آشامیدنی است و این مشکل عمومی در سطح مملکت است آب آشامیدنی در اکثر دهات و روستاهای مانیست آب لوله کشی نیست برق نیست اینها ناچار آب چاه و رودخانه را می‌خورند بنده هم چندین بار نوشتم مرتب و عده دادند که اقدام می‌کنیم ولی تا بحال از روی کاغذ تجاوز نکرد اینجانب عنوان حرفهای عجیب و غریب يك ارقامی را از بودجه یادداشت کرده‌ام چون دیدم يك رقم زیادی در بودجه برای بیمار یابی دارید لابد برای بیماریابی جایزه‌ای هم میدهند اما

این کاغذ که نشانتان میدهم گزارش یکی از اعضاء انجمن شهر تبریز است که نوشته بیماراران در شهر تبریز در زحمت هستند و اطاق انتظار من مثل اطاق انتظار يك بیمارستان است و آنوقت شما بودجه برای بیماریابی دارید این آخوندقشلاق در حوزه انتخابیه بنده صد تا مسلول دارد برای بیماریابی زحمت نکشید صبحها جلوی در هر یکی از بیمارستان‌های تهران بروید صف مفصل بیمارار را ملاحظه میکنید اعضا انجمن تبریز مینویسد که در یکی از بیمارستانهای بیماری دیدم که خودش از خودش خجالت میکشید بیماریابی چیست يك بودجه چهار میلیاردی گذاشته اید برای بیماریابی يك روز صبح ساعت ۴/۵ تشریف ببرید یکی از این بیمارستان‌ها کدام ماهی است که دهانفر مریض از حوزه انتخابیه تان به شما مراجعه نکنند و روی دستتان نمایند کداميك از شما می‌توانید بفرمائید بیماریابی به شما مراجعه نمی‌کنند من خودم از این آقای دکتر شکرانی و این جناب قراچورلو و این آقای دکتر رئیسی و آقای دکتر اعتمادی همیشه استمداد میکنم مریضها از چند صد کیلومتری می‌آیند ولی بیمارستانها میگویند برو چهار ماه دیگر بیا جناب آقای دکتر پویان مریض ۵ بار از بناب آمده به تهران و موفق به معالجه نشده است این ۵ بار تکرار شده این را رحیم زهتاب فرد به جناب آقای نخست‌وزیر عرض می‌کنند نگویید پیشرفتهای مملکت را تخطئه می‌کنیم ولی قبول کنیم در کارهایمان يك نابسامانی هائی هست مریض از ملکان آمده پنج بار نوشته‌اند برو سرماه بعد بیا بستری شو (دکتر بهزادی - چه مرضی داشته؟) هر مرضی که داشته شما گفته‌اید سه ماه بعد بستری شو نگفتم تشخیص غلط داده‌اید نگفتم چرا مریض عفونی راپیش جراح - پلاستیک فرستاده‌اید گفتم می‌گویند سه ماه دیگر بیا بستری شو عزیزم این بحثها را به اکثریت اقلیت نسبت ندهید بخدا این حرفها، حرفهای دل همه شما هست بگذارید ما بگوئیم من بشهر ۱۲ هزار نفری ملکان بار قبل که رفته بودم شب که می‌خوابم بر گردم با چراغ دستی مرا تاندر خانه همراهی کردند شهر ملکان برق ندارد آنوقت شما در بوده تان این ارقام نجومی را می‌نویسید در حالی که بخش ملکان ۱۲ هزار نفری برق ندارد و این قابل تحمل نیست و این را شما نمایندگان دوره انقلاب نباید تحمل کنید و این

واقعیتی است که اکثر دهات ۳ تا ۴ هزار نفری مابرق ندارند و در پاسخ تقاضای مردم می‌گویند پول ترانسفور ماتور را بده نرخ گرانتر از شهر را بپرداز تا بتو برق بدهیم.

عباس میرزائی - می‌فرمائید برق را مفتی بدهند؟

زهتاب فرد - عباس میرزائی عزیز میدانم آخر دوره است و شوخی‌ها دارد بجدی تبدیل می‌شود من نگفتم برق را مجبانی بدهند من کلمه گرانتر را بکار بردم این اعتراض شما را قبول دارم ما چهار سال است بسا این اعتراضات شمارو برو هستیم البته جالاً موقع بهره برداری است (خنده نمایندگان) بهر حال صحبت راجع به بناب و ملکان که اشاراتی رفت بنده يك وقت هم نماینده تبریز بودم دینی هم آنجا دارم البته نمی‌دانم گناه چه بود که ۲۶ هزار رأی من از بین رفت ولی رابطه و اخلاص با مردمش دارم آقای وزیر فرهنگ و هنر اینجا تشریف ندارند ولی خوشبختانه معاون شایسته‌شان تشریف دارند بنده توی روزنامه‌های خوانم که وزارت فرهنگ و هنر آثار باستانی را بشت می‌رساند می‌خواهند آثار باستانی را مرمت کنند آقایان باین شهر تبریز را تماماً بشت برسانید و اقامت شهر تبریز يك شهر تاریخی است مدفن نطقه الاسلام‌ها و باقر خانها و صحنه مبارزه امثال شادروان ستار خانها است و در حفظ و حراست این شهر تاریخی بعنوان آثار باستانی مقدم شوید بیاید باین ده‌کده بزرگ بررسید مادر تبریز يك خیابانی داریم بنام خیابان بیمارستان فرمانفرمائیان با اجازه نمایندگان تبریز عرض می‌کنم من بهر ۹ نفرشان رأی می‌دهم همه اینها از سیماهای محترم آذربایجان هستند اما خبایان بیمارستان فرمانفرمائیان در سال ۵۰ که تصویب شده مجدداً چندین بار هم در انجمن شهر تصویب شد تنها بیمارستان کودکان در تبریز است که بیماراران آذربایجان شرقی و غربی و کردستان از آن استفاده می‌کنند اما این بیمارستان در يك گذرگاه بن بست قرار دارد جناب آقای دکتر کاظم زاده وزیر علوم وقت از این بیمارستان بازدید می‌کردند گفتند واقماً اگر در این بیمارستان يك آتش سوزی بشود چطور میشود این بیماراران را نجات داد گفتم مقام وزارت صحیح می‌فرمائید ریز بینی خاصی دارید امر گفتم که این خیابان ساخته بشود جناب وزیر ناراحت شدند که چطور تا بحال غفلت شده در ۱۱/۹/۵۱ همین مقام

ریاست مجلس از این بیمارستان بازدید کردند و در دفتر بیمارستان مرقوم داشتند بهترین بیمارستانی است که تا بحال دیدن کرده اند و متأثر شدند که چرا این بیمارستان در بن بست قرار گرفته سر کار علیه خانم فریده دیبادر ۵۳/۳/۲۲ تشریف فرما شدند فرمودند من تعجب می کنم چطور شده که این چند صدمتر خیابان کشیده نمی شود در ۵۳/۶/۵ جناب آقای دکتر پویان وزیر تازه نفس از شخصیت های ارزنده علمی مملکت هستند تأثر خاطرشان را نسبت به این موضوع ابراز داشتند اما احداث این خیابان هنوز به مرحله عمل نرسیده

یک نفر از نمایندگان - شاید به خاطر نام فرمانفرمائیان است.

زهتاب فرد - من خیال می کنم بعد از انقلاب این مسائل حل شده است دیگر این خیابان کمر بندی تبریز است تنه راه خروج به آذربایجان غربی است ولی متأسفانه احداث این خیابان از حرف خارج شده در تبریز عده ای از اساتید دانشگاه مقداری زمین خریدند مجاور دانشگاه ولی هر چه به شهر سازی مراجعه می کنند که می خواهیم خانه بسازیم به آنها اجازه نمیدهند نمیگویند باید ایجاد فضای سبز مخالفند ولی يك مطلب اصولی را عنوان می کنند با آنها جواب بدهید این جا خانه میشود ساخت یانه جناب دکتر زاهدی مکرر نوشتند این زمینها مورد نیاز مانیست ۵۰ هزار نفر از محلات داداش آباد و سعید آباد که در بطن شهر است به خارج از شهر راه ندارند من مشوق نیستم که هر کس بیل و کلنگی برداشت و خواست شهری بسازد به او اجازه بدهید ولی این داخل شهر است و متأسفانه خیابان ندارد و مطلقاً راه خروج ندارد بطوریکه اگر زایمان و بیمار می باشد چون آمبولانس نمیتواند بر دباتا بوت می برند اینها صحنه سازی نیست اینها واقعیت است مسئله دیگری که مخصوصاً توجه همه را جلب می کند مسئله کود کستان در آذربایجان است این را جدی تلقی کنید من آدم علمی نیستم ولی اهل مطالعه هستم شنیده ام و خوانده ام می گویند انسان وقت یاد گرفتن زبانش از سن ۵ سالگی تا ۷ سالگی است ماباید زبان ملی و رسمی مان را در آذربایجان توسعه بدهیم تا وقتی من زهتاب فرد اینجا حرف می زنم شما بجای اینکه به معانی و مفاهیم عرایض من توجه بکنید به لهجه من و طرز بیان جملاتم توجه نکنید این مسئله کود کستان در آذربایجان

مراحل ابتدائی را طی می کند شاید حالا داریم یواش یواش بمسائل بودجه ای می رسیم همانطور که عرض کردم بیائید تربیت ژاپنی را ترك کنیم منصف باشیم در شنیدن مطالب هیچکس منکر و اقیبات نیست برای خودتان شعور قائلید برای طرف هم انصاف قائل شوید مطالب ما در کنار کارها و پیشرفتهای چشمگیر شماست آنها همه قابل قبول است چنانچه در اول عرض کردم یاد می آید يك وقت در آمریکا يك سناتور یی بود بنام مك كارتی و میگفت مردم دو سیمادارند یا سرخند یا آمریکائی هر کس مثلاً از موزیک سمفونی خوشش می آمد می گفت این دید سرخ دارد و بقدری در این کار تعصب داشت که انشتین و چارلی چاپلین را دعوت به محاکمه و متهم به ضد آمریکائی کرد بیائید ما چنین دیدی پیدا نکنیم هر کس آمد نواقص کار را یاد آور شد بگوئیم مغرض است این در شان پارلمان ما نیست در شان دمکراسی ما نیست نگوئید چرا این اصلاً حاضر نیست که پیشرفتهای مملکت ما را ببیند.

چشم باز و گوش باز این عمی

خیر تم از چشم بندی خدا

این دلیل نیست که من اگر به خانه يك دوست میروم مبلمان و لوستر دو بیست هزار تومانی او اگر گردد و خاك گرفته نگویم تا گرد و خاکش را بگیرد این به آن معناست که من می خواهم روشنائی لوستر او بیشتر باشد بیائید ببینید اصلاً حرف حساب ما چیست ماقبل از همه چیز به مدیریت شما معترضیم بگذارید يك مقدار تلخ بگویم عرض کردم چون به آن زبان ژاپنی وارد نیستم بگذارید با زبان خودم عرض کنم . اول به مدیریت شما ایراد داریم شما با مدیریت کهنه قبل از انقلاب حکومت می کنید و در مدیریت کهنه رئیس همه چیز فهم است در آن مدیریت هر کس به قربان گو بود جلومیرفت ولی در این جا در مدیریت نو - هر فرد صاحب ایده - فکر - ابتکار و شخصیت و مسئول شناخته میشود . در اینجا هر فردی در محل خود صاحب نظر و گرداننده است رهبری مملکت ما در بنای مدیریت نو است و امروز کسی مدعی نیست که هیچکس در مملکت امکان ابراز عقیده ندارد بلکه انقلاب ما بر اساس دعوت به همکاری از طرف

فرد فرد است اما شما عملاً در جهت مخالف این امر قدم بر میدارید مثلاً شاهنشاه بعد از ظهر دیر روز درباره دادگستری اظهار نظر می فرمایند درست فردای همان روز مسئولین دادگستری در روز نامه اعلان می کند که مجتهدین و متخصصین قضائی جمع شده اند درباره سیستم قضائی مملکت می خواهند تجدید نظر کنند اگر شما چنین صاحب نظرانی را داشتید چرا منتظر شدید تا شاهنشاه فرمایند بعد راه بیفتید این وظیفه شما بود تازه تظاهر به راه رفتن میکنید و شما منتظرید فرودگاه سفقش بریزد يك فاجعه اتفاق بیافتد بعد فرداش در روز نامه اطلاعات و کیهان بخوانیم که دولت تصمیم گرفته درباره سقف بازار و مساجد و مدارس و اماکن عمومی مطالعه کند ماباید منتظر باشیم يك بلائی وارد بشود بعد به فکر جبران بیافتیم باید انبارهایمان از شکر خالی بشود بعد شکر را گرانتر بخریم باید گندم تمام بشود تا بعد بادست پاچگی برویم گندم بخریم پس مآل اندیشی و احساس مسئولیت که جرافته این برداشت برداشت مدیریت کهنه است در مدیریت نو این دید نمیتواند حاکم باشد چرا اسالها سکوت کردید چرا به فکر اساسی نیستید نباید بجائی برسیم که بگوئیم شما شوالیه های بی شمشیر هستید شما باید احساس مسئولیت کنید مملکت ما احتیاج به مخ دارد احتیاج به مغز متفکر دارد این مغزهای متفکر است که باید بار سنگین را تحمل و مارا به مرحله تمدن بزرگ برساند فقط با اتکاء به میلیاردها دلار عواید نفتی خواسته های ملی عملی نیست باید دوشهای مردانه ای که احساس مسئولیت میکنند باید مغز هائیکه از خون پاک ایرانی تغذیه می کنند بحرکت آیند مغز هائیکه به فردای پر شکوه ایران می اندیشند بیاری برخیزند بطور دسته جمعی بایک هدف با يك دید بایک آهنگ نه اینکه هر کس منتظر آن دیگری باشند .

یادمان هست گاهی جنازه هایی حمل میکنند بعضی ها متظاهر میشوند که جنازه را بدوش گرفته اند ولی سنگینی بدوش دیگری است . در قبول بار سنگین مملکتی همه باید دوشمان را جلو ببریم و محموله را بردوش بگیریم و تحمل کنیم چرا از زیر بار مسئولیت فرار میکنید؟ چرا وقتی واقعه ای اتفاق می افتد قوی را بعد از يك مدت آنرا فراموش میکنید؟ همین مسأله فرودگاه رانمی خواهم بگویم حرفهایم

مستند است ولی یکمرتبه در سال ۱۳۳۵ هیتی بریاست تیمسار عزیزی آن موقع گزارش دادند . بیائید پرونده را بیورید مطالعه کنید گویا شخصیت قلمی آقای دکتر حکیم الهی آن موقع گزارش دادند ببینید واقعه مقرر چه کسی بوده؟ چرا در این مملکت دو نفر را بجرم تخلف از مسئولیت و از انجام کارش بر روز سیاه نمی نشانید؟ این کلمه بر روز سیاه نشانند باید تر انقلاب ایران ماباشد البته شخصیت هایی از هیئت حاکمه نه اینکه فردا راننده ماشین شهردار بناب را دراز بکنید! کلا ببینید این آقایانی که وعده داده آن زیر زمین میدان شهناز را درست کند آیا گفته چند ماه مردم را باید معطل کند و درست است که ماسالها از جلوی مردم از جلوی این اصناف میدان شهناز رد بشویم و آنها بامایک سلامی هم بکنند و بگویند : آقای نماینده محترم تهران این آقای شهردار نمیبایستی اعلام کند که این میدان در چند ماه باید تمام بشود ؟ و بنده این مغازه را چند ماه نگاه دارم تا این خرابیها تمام بشود هنوز که هنوز است میدان باز نشده است آیا کسی در این مملکت نیست بگوید وقتی شما می خواهید فلان خیابان را امتداد بدهید صاحب مغازه باید بداند تا چه مدت باید مغازه اش را تخلیه کند؟ اینکار صاحب مغازه را از کارش باز میدارد کارش را کساد میکند گاهی می بینید ۵-۶ سال است این بیچاره دارد چوب طرح را میخورد يك نفر نیامده بپرد : شما چطور توانستید پلی را که برای ورزشگاه آریامهر میرفت آن پل را برای حفظ حیثیت خود پیش اجنبیها در چند ماه ساختید چرا آن قید را برای حیثیت ملت ایران مراعات نمی کنید؟ پیش از آنکه حیثیت مان پیش اجنبی محفوظ بماند - باید سعی بکنیم که حیثیت مان پیش مردم مملکت خود مان محفوظ بماند . یعنی چه ؟ چطور میشود آن پل را در مدت چند ماه ساختید ولی در جای دیگر چند سال باید معطل باشید؟ جناب نخست وزیر ما از دوره ۱۱ ساله حکومت شما خاطرات شیرینی داریم شما يك آدم خوش شانس استثنائی هستید ، شما بیشتر خبرهای خوب برای مملکت دارید که وقتی خودتان بیاندیشید خواهید دید که برای این ملت يك آدم مبارک بوده اید . بیائید برای دوره شیرین نخست وزیرتان يك خاطره دیگر هم بگذارید - که این خاطره نقل شود و فرزندان شما اکثریت در آینده

از پشت این تریبون مجلس بگویند که مثلاً جنابعالی دو شخصیت از هیأت حاکمه را در مدت سه ماه بفلان جرم و تخلف بروسبیه نشانده اید و این در زمان حکومت آقای هویدا بوده است. البته این چنین آدمی را که در یازده سال اخیر - ولو برای نمونه نیز بوده باشد لااقل بنده سراغ ندارم آیا واقعاً هیچ تخلفی در این مدت روی نداده هیچ لغزشی را سراغ نداریم - آخر ما و شما خیلی از حرفها را در سینه داریم که بنا بمصلحت مملکت لازم نمیدانیم بگوئیم - بیائید باین آقای نخست وزیر در میان بگذاریم رنجشی هم اگر ایجاد شود موقتی است بگذارید ۶ ماه بمن وعده ملاقات ندهد ولی بعد از دو ماه سه ماه دیگر یادش می رود ولی وقتی آن وجدان خوابیده بیدار شد - میگوید - او بود که به حیثیت من کمک کرد. بیائید با مسئولین امر حقایق را در بین بگذاریم با اجازه شما خیلی فشرده سخنانی درباره بودجه دارم - گفتیم که رقم بودجه غرور انگیز است و باین رقم مسلم است که تعادل بودجه هم کار مشکل نیست - تعادل بودجه وقتی مشکل بود که دولتهای وقت با هر دوز و کلک میخواستند سر و ته قضیه را بهم بیاورند. شما يك رقم قابل توجهی در اختیار من قرار بدهید و بعد مراممور پذیرائی این ۱۵ هزار نفری که برای کنگره سوم شما میآیند - بکنید. بعد بگوئید - این ۱۵ هزار نفر که میآیند باید در تهران پذیرائی بشوند. به تحقیق بنده میتوانم بروم از فرانسه برای اینها غذا بیاورم وقتی مشکل است که خدای نکرده این ۱۵ هزار نفر نازل به حزب اقلیت باشند و پون ساندویچ هم نداشته باشند اگر فردا من توانستم يك مقدار خیار شور - پنیر - نان سفید - جناب آقای نخست وزیر توجه بفرمائید - و همچنین اطاق اصناف توجه داشته باشد این نان سفید اخیراً باندازه و همقد سیگار برگ درآمده است - و دانه ای دو ریال و نیم بفروش میرسد اگر این ۱۵ هزار نفر بر حزب مردم وارد شد - و بنده توانستم يك مقدار نان و پنیر و خیار شور بعنوان ساندویچ بآنها بدهم - آن موقع است که کاری انجام داده ام والا با پول زیاد - پر تقال درشت از لبنان هم میشود ضمیمه کرد (صدری کیوان - تعادل تنها توازن دخل و خرج نیست - از زاویه وسیع تری باید دید) البته بنده باندازه شما پخته نیستم ولی بآنهم خواهیم رسید. ایراد ما

سرمایه گذارها که شده است، امروز برای ما چه پورسانتازی و عوایدی در بردارد. بعنوان مثال در کشاورزی دولت حرفهائی میزند، ارقام نشان میدهد، آیا حساب کرده اید که این عواید و این محصولات با هم میخوانند که امروز فرض کنید اینقدر غله و گندم و برنج میآورید؟ و يك مقدار هم در انعکاس در بودجه بصورت واقعیت در بیاید. وقتی بودجه و درآمد بودجه از راه سهل و ساده چون درآمد نفت بدست آمد، مسلماً نمی توانند صرفه جوئیهای لازم را در هزینه های بودجه بکنند. در سابق مسئولین امر نهایت سعی میکردند يك صرفه جوئی نشان بدهند، و تشویق هم میشدند. حالا هر کس بودجه را بمصرف نرساند مجازات میشود، این صحیح نیست، درست است. با علاقه مند هستیم این بودجه ها بمصرف برسد اما بموقع، نه اینکه این بودجه ها در بعضی از سازمانها تبدیل بشود بماشینهای، که هنوز بکار نرفته دوباره بهراج گذاشته شود آیا این ماشین آلاتی که خریداری میشود واقعاً جذب میشود تصور بفرمائید ماشین آلاتی برای شرکتهای سهامی زراعی خریداری شده گزارشاتی داریم که مسئولین اداری نوشته اند این ماشین آلات بدر این منطقه نمی خورد، اما به جای آن ۲ تا فرستاده اند چرا؟ برای اینکه این ماشین آلات باید خریداری می شد البته قبل از انقلاب با وجود اینکه از لحاظ کمیت در تهیه متمم بودجه ۵۳ و بودجه ۵۴ اولیای امور زحمت فوق العاده کشیده اند ولی بالصراحه باید گفت از لحاظ کمیت «صدری کیوان - اینطور نیست، اگر جسارت نباشد که يك تقاضای دوستانه دارم آقا! است راعوض کن! و بگذار کیوان صدری شما از شخصیت های برجسته حزبی هستید اکثر کشاورزان اصناف و غیره باشما سروکار دارند و اغلب اشتباه می کنند البته این جنبه جدی ندارد. (صدری کیوان - اجازه بفرمائید اسممان راعوض کنیم من اسمم زارحیم می گذارم و شما صدری بگذارید.) ولی آن وقت شما بسر نوشت اقلیت گرفتار می شوید! از لحاظ کمیت از هیچ لحاظ با اصول علمی مطابقی ندارد زیرا فقط بدون در نظر گرفتن کیفیت بذکر ارقام خطک و خالی قناعت شده است بدون اینکه اولاً از لحاظ رشته های مختلف و مهم، اعتبارات تقسیم

شده باشد تا مطالعه کننده بسادگی دریابد که چند درصد بودجه صرف هزینه های اداری و چند درصد هزینه های صنعتی، کشاورزی، آموزش و پرورش، حمل و نقل، مسکن درمان و سایر رشته ها شده است. از اول تا آخر یکمعد نسبی داده شده است و بذکر امور عمومی، امور دفاعی، امور اجتماعی، امور اقتصادی، هزینه های متفرقه و باز پرداخت و امها اکتفا شده در صورتی که در تقسیمات بودجه بطور استاندارد بایستی هر يك از رشته ها لااقل با فصول مربوط بودجه عمومی که مورد قبول اغلب کشورها است تطابق می نمود و تقسیماتی که بعمل می آید نمایانگر اختصاص اعتبارات بر رشته های مورد توجه عامه می شد والا ذکر امور عمومی بدون اینکه پورسانتازی را تعیین نماید برای کسی که بودجه را می خواند مشکلاتی ایجاد می نماید علم بودجه نویسی تنها جمع آوری ارقام درآمد و هزینه مؤسسات و ادارات دولتی نیست بلکه پس از جمع آوری این ارقام باید روح بدان دمید و بودجه را طوری تنظیم نمود که نمایانگر تحولات کامل اقتصادی و اجتماعی کشور باشد و روابط آنها را کاملاً نشان بدهد اصلاً ممکن است بمن بفرمائید منهای عواید نفتی و وصولی دولت چقدر بوده است. یعنی منهای عواید نفتی و عوائد مترتبه بر هزینه ها و سرمایه گذارهای ناشی از دریافتی نفتی به بیند آقا ما يك عوائد نفتی داریم يك مالیات داریم اما اگر این رقم ۲۰۰۰ میلیاردری در گردش نمی افتاد آیا ما باز همان عواید را میداشتیم در اول بودجه بطور مشخص در ۷ بخش آمده که حقوق کارمندان و کارگران را بالای بریم منی که سطح زندگی مقداری بالا آمده مقدار زیادی از آن ناشی از عواید نفتی است که شما پول دریافت می کنید ماشین آلات میخرید از این خرید يك مبلغی وارد خزانه خواهد شد امامنهای این ریزی عواید نفتی ببینیم چه عایدمان میشود مترسیم اگر دقت کنید به مسائلی برسیم که برایتان درد سر باریاورد عواید نفتی ما را بلند نظر کرده است و برای هرسازمانی چندین ده میلیون بودجه قائل شده اید و همه ساله رقم آن را هم بالا میبریم البته این پول در اثر رهبری شاهنشاه از استیفای حقوق ملت ایران بر اجتناب بدست شما رسیده و مثل گوشت گوسفند تقسیم می کنید شما ه فاتر بودجه تان

را ببینید هر روز از تخته‌های مثل اینکه تعمیدی هست بودجه‌اش را مرتباً بالا ببرد در باره هزینه‌ها افزایش هزینه‌های اداری است این افزایش هزینه‌های اداری غیر تولیدی است بهمان نسبت که درآمدهای بودجه سالیانه افزایش پیدا کرده است افزایش هزینه‌های اداری بر مراتب بیشتر از افزایش نسبی بودجه‌هاست مخصوصاً که قسمت اعظم در آمد بودجه از راه استحصال نفت بدست می‌آید در تقسیم بودجه بوزارت‌خانه‌ها باید توجه داشت جناح‌هایی که اولویت دارند بیشتر در آن جاها سرمایه‌گذاری کرد، ساقی بعدل با ده بده، قراء و قضباتی که عقب افتاده‌ترند شهر و شهرستان‌ها و بالاخره استان‌هایی که سال‌هاست مورد بی‌مهری است و از نیروی انسانی سازنده برخوردارند و امکانات جذب بیشتر سرمایه را دارند توجه خاصی مبذول شود سال‌های طولانی است که به خیلی از حوزه‌های انتخابی شما به گرفتاری‌هایتان و تولیدات و تأسیسات و عمرانیات رسیدگی نشده همه این سرمایه‌گذاری‌ها را مختص به تهران نکنید این موضوع قیافه مملکت را عوض نخواهد کرد آن چه قیافه مملکت را عوض میکند آن چه که ما را می‌سازد به ما امید میدهد ما را به فردا اطمینان میدهد کار مثبتی است که بوسیله ۷۰ درصد زارعین مملکت انجام میشود ما در باره روستاها سرمایه‌گذار بمان کم است و در باره آن هاجست بخرج میدهم شما ببینید با چه بزرگواری با چه ژست کریمانه و چه صمیمانه پول‌ها را به جیب آقای نیک پور میریزند (یکی از نمایندگان - نیک پور؟) ببخشید من اینقدر از مرحله شهر و شهرداری بدورم و آقای شهر دار هم بلحاظی که عرض میکنم مشکل است آدم اسمشان را یاد بگیرد آدم یا باید هیکل داشته باشد یا آواز خوبی داشته باشد یا عمل خیری انجام داده باشد یا مردم‌دوست باشد، خدمتی انجام داده باشد، نقشی ایفا کند و گرنه ما اسم شهردار را چرا و بچه جهت یاد بگیریم و چرا اسمش را حفظ باشیم مگر اینکه کارهای مثبت او را دیده باشیم اگر نیک پور را با نیک پور اشتباه کردم دلیلش این بود وقتی مسئولین در روستاها می‌خوانند که شما این ارقام را مختص تهران میکنید آنها ما بوس میشوند شما قبول بفرمائید این سبب میشود که زارع روستایش را ترک کند اگر دیروز زارع دهاتش را ترک نمیکرد

دلیل داشت برای اینکه در تهران - در تبریز - در شهرستانها جایی نداشت حالا صنعت - رفاه عمومی اینها را جذب می‌کند و او دیگر برایش صرف نمیکند که بدون برق و آب و راه آن جا بماند اگر میخواهد تمرکز در شهرها نباشد سرمایه‌گذار بتواند بیشتر تمرکز در دهات بکند. باتنگناهای موجود از لحاظ کمبود نیروی انسانی ما هر دو کمبود ظرفیت واقعی و بالفعل تأسیسات زیربنایی مانند بنادر - شبکه راه‌ها راه آهن - محدودیت تولید انواع انرژی - مواد اولیه مصالح ساختمانی و سایر کالاهای سرمایه‌ای مورد نیاز طرح‌های عمرانی و با توجه باین عوامل محدودکننده با در نظر گرفتن قدرت جذب اقتصاد ایران که حجم کل سرمایه‌گذاری دولت در بخش خصوصی ۴۶۹ میلیارد ریال در برنامه پنجم پیش‌بینی شده که نسبت به برنامه چهارم بیش از دو برابر افزایش یافته است چگونگی دولت ۳۱۱۸ میلیارد سرمایه‌گذاری را عمل خواهد نمود و چرا باید با چنین وضعی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به ۱۵۸۰ میلیارد ریال کاهش پیدا نماید - افزایش سرمایه‌گذاری دولتی غیر از صنایع سنگین به نفع کشور هست همانطوریکه عملکردهای موجود شرکتهای دولتی مؤید این مطلب است دولت باید سرمایه‌گذاری در رشته‌های تولیدات صنایع غیر سنگین را یکمرتبه به بخش خصوصی واگذار کند شرکتهای انتفاعی یعنی شرکتهایی که ضرر میدهد و نتیجه اینکه نفع یعنی ضرر از این‌ها بگیریم که واقعا باعث حیرت است این شرکتهای انتفاعی مرابضاد مرحوم شیخ اسدالله معقانی انداخت که نماینده دوره ۱۵ مجلس بود بکروز اینجا گفت ابد یعنی موقت راجع به محاکمه رضا افشار بود حالا بنده هم بعد از این مدت از دیده‌مان هم شهری بیست و چند سال پیش باید بگویم شرکتهای انتفاعی یعنی شرکتهایی که ضرر می‌دهند. در بودجه تمام این شرکت‌ها یک رقمی هست بنام جشن و پذیرایی مثلا شرکت سهامی نساجی مازندران آگهی تبلیغات ۴ میلیون ریال (یک نفر از نمایندگان - برای فروش سهام تبلیغ می‌کنند) یعنی نمی‌خرند؟ ۴ میلیون و پانصد هزار ریال باید بدهند که زیر پای مردم بنشینند که بیاید از من بخرید یاد می‌آید این شرکت واحد اتوبوس رانی که مسافر مثل لاشه گوسفند به آن آویزان میشد آگهی می‌داد

به همین لحاظ بود که عرض کردم یک دوره آموزش در حزب تشکیل بدهند که ما از این بودجه‌ها سردر بیاوریم. آقای عباس میرزائی من در بودجه دخانیات مطلقاً از پرداخت سود سهام کارگران رقی نمی‌دیدم در حالیکه در اکثر شرکت‌های تولیدی سنگینی و مسئولیت و انجام کار بعهده کارگران شرکت است.

عباس میرزائی - خداهم در قرآن به بی‌مهر فرموده تبلیغ کن و مردم را بسوی دین و خدا بخوان.

زهتاب فرد - هر کلمه در زمان و مکان خودش یک معنی دارد من از جنابعالی استمداد کردم من رقی از سود سهام دخانیات ندیدم.

عباس میرزائی - حیف که این آقای دکتر المونی بمن گفته‌اند که آرام باش و گوش بده والا همه حرفهای شما جواب دارد شما باید بدانید که در دخانیات حقوق کارگر از ۱۵۰۰ تومان کمتر نیست و شاید تا ۴۰۰۰ تومان هم برسد.

زهتاب فرد - اما در موضوع شرکتهای انتفاعی سیمان را مثال می‌زنم که ماجرایش را می‌دانید قیمت آن را در بازار سیاه می‌دانید با بازار سیاهی که سیمان از چند سال به اینطرف دارد حالا چرا بازار سیاه باید پیدا بشود، بماند اگر کارخانه، سیمان را مطابق مقررات می‌دهد چطور است که در بازار سیاه هم هست اما شرکت سهامی سیمان فارس در آمدی برابر ۱۳۳ میلیون و دو بیست هزار تومان داشته و هزینه‌اش ۲۰۰ میلیون تومان بوده یعنی یک مطالب عجیب و غریبی بر خورد کردم مثلا در قسمت آمارهای عمومی - و پیش قضاوت نفرمائید که مخلص باروش و اهمیت علمی و فنی آمار در پیشرفتهای مملکتی آشنا نیست ولی کدامیک از وزارتخانه‌ها می‌توانند مدعی شوند که واقعا در تصمیمات خود سراغ آمار رفته‌اند و این سازمان آمار دقیق را در اختیار داشته است این اداره کاملاً جنبه نمایشی دارد و در این نمایش بودجه سنگینی را از هضم رابع می‌گذراند - از جمله وظایف این اداره تهیه نماگرهای اقتصادی - تهیه جدول داده‌ها و ستاده‌ها - تهیه حسابهای استانی به جمع آوری و تنظیم اطلاعات جغرافیائی و انتشار فرهنگ آبادیهای کشور - اصلاح مچو

چیزی بدستتان رسیده است؟ تاجائیکه من اطلاع دارم چنین چیزی نبوده.

مثل اینکه دستور فرمودید برای بنده هم بفرستند ولی برای دیگر هم مسلکاً هم بفرستید خوب بختانه گویا شیر و خورشید همچنین اقدامی کرده در حالیکه وظیفه‌اش نبوده و گویا یک سرهنگی که از دوستان جناب آقای هویدا است ضمن کار

سنگین خودش در شیر و خورشید یک کار ذوقی و مملکتی هم کرده که بسیار اساسی است یعنی شیر و خورشید اداره آمار هم دارد و گویا در ثبت احوال هم مشغول استخراج فهرست افراد واجب‌التعلیم هستند راستی میتوانید بگویند و آیا این بودجه مؤید این هست که چند درصد افراد واجب‌التعلیم جذب شده‌اند. و آیا اندیشیده‌اید که چه غفلتهایی شده است چون تعداد زیادی از افراد واجب‌التعلیم ما نمی‌توانند حتی بمرسره بروند در آمارهای عمومی ببینید به چه چیزهایی بر میخوریم چیزهایی که جنبه نمایشی دارد صادقانه بفرمائید کدام یک از سازمان‌های مملکتی از

اعداد و ارقام استفاده کرده در برنامه انفورماتیک - چرا برای این یک اسم فارسی پیدا نشده حتماً منتظرید که بشما مرحوم دهخدا - دکتر معین - سعید نفیسی، دکتر صورنگر، اقبال، فروغی بخواب مسئولین امر بیایند و اسمی را پیشنهاد نمایند یکی از وظایف انفورماتیک توسعه و تکمیل سیستم انفورماتیک و بانک اطلاعات است، البته این سازمان تازه بدوران رسیده خیلی هم ارزان تمام نمیشود و بودجه سالیانه آن علی‌الحساب در سال ۱۳۵۲ - ۲۳۹ میلیون و در ۵۳ - ۲۷۵۰۰۰ - ۵۴ و در ۵۴ - ۳۹۱۸ میلیون، البته منهای بودجه متمم ۵۴ و قطعاً با این جهشی که نوزاد عجیب دارند در ۵۵ سر بچند میلیارد خواهد رسید، ممکن است یکی از آقایان بفرمائید

بانک اطلاعات یعنی چه و در کجا این اداره واقع شده است و ما راجع به اطلاعات و ارتباط جمعی بررسی و جمع آوری نشریات قدیم و جدید در ایران و سایر کشورهای جهان اولاً پیشنهاد میکنم جناب قراچورلو هر ۵ سال یکبار اینها بکتابخانه مجلس شورای ملی تقدیم میشود اینها بصورت مجموعه نگهداری میشود. ولی من یک چیزی یادم افتاد راستی نکند راجع باین جمع آوری نشریات در ایران مأمورین مربوط استنباط نادرست داشته باشند. نکند در این جمع آوری نشریات

مأمور مربوطه خیال اشتباهی داشته و به جمع آوری مطبوعات که معنای جلوگیری از انتشارات عموم اقدام کند. در زمان قدیم حاکمی بمأموری امر میکند بروفلائی را ساکت کن آن بدبخت می رود و سرش را می آورد در حالیکه مقصودش چنین نبوده است. خدای نکرده این مأمورین سراغ مثلا روزنامه اراده آذربایجان نیابند که بعلی چند هفته است که تعطیل است. جمع آوری معنای دیگری دارد والا بنده بسا سابقه قلمی شما هرگز این نگرانی را بخود راه نمی دهم والا اصلاح مطبوعات و تصفیه آن شرایط دیگری دارد و برداشت دیگر، بگذریم. عرض کردم در اول هم عرض کردم عشقبازی میکنم با نام او... توجه بفرمائید در بودجه این عبارت بدون دست خوردگی نوشته شده است. این عبارت راموکلین شما هم توجه کنند و شما هم توجه بفرمائید که لااقل موکلان اگر بشما مراجعه کردند بشما گفتند راجع به تفریحات سالم طبقات جوان. تفریحات سالم طبقه ای که اگر بخواهد برود سینما متأسفانه پدر و مادرشان يك سینمای سالم سراغ ندارند که دست بچه هایشان را بگیرند و بروند. اکثر اراجع بمسائلی است که عکسهای قبیحش در ملاء عام است. در بودجه چه عبارتی در باره اش هست؟ ببینید چه جوابی خواهیم داشت. می نویسد عین جمله است: از اجرای این بودجه تأمین تسهیلات لازم برای تفریحات سالم و در اجرای آن مجتمع تفریحی کلک چال مجهز و تکمیل خواهد شد. یعنی بودجه تفریحات سالمی که در بودجه تنظیم کرده اید عین عبارتش همان است اجرای این برنامه اجرای تفریحات سالم است. عبارت مختصر و مفید است. (دکتر علمی - چه عیبی دارد که بیک مجتمع ورزشی کمک شود. مظهر تفریحات سالم است و خیلی هم خوب تنظیم شده است). دانشمند بزرگ جوان ما، اگر در اینجا اشاره کرده بودند که از جمله مجتمع تفریحی کلک چال منم بسا جنابعالی هم آهنگ بودم. من هم بکروز ممکن است با استفاده از ماشین جنابعالی در بکروز تعطیل بآنجا بروم. منم آذربایجانی هستم در منطقه سردسیر پرورده شده ام دلم می خواهد از ورزش و برف استفاده کنم و ورزش رامن هم دوست دارم من نگفتم چرا بودجه به کلک چال اختصاص داده اید

گفتم که باید این را عمومیت می دادند. نمی دانم حوزه انتخابی شما کجاست؟ (دکتر علمی - تهران است) حق باشماست ولی من هم می گویم از این بودجه بجز هزینه انتخابی بنده هم سهمی می دادند شما ناراحت نشوید منظورمان ناخنک زدن باین بودجه است ناراحت نشوید برای اینکه ببینم چه مقدار دانسته و ندانسته از بودجه مملکتی و نیروی انسانی بهر میرود يك جلسه هم در کمیسیون بودجه بودم شخصی بنام آقای نمازی ایشان که مسئول رسمی انجام امور مملکتی (یکی از نمایندگان - معاون سازمان برنامه بودند) فرمودند در یکی از محلهای فقیرنشین کرمانشاهان پروژه چند میلیونی بوسیله خود مردم در چند ماه اجرا شد، کاریکه بوسیله دولت درست نمیشد بدست خود مردم باز شد و کاریکه در مدت دو ماه انجام داده اند يك مقام رسمی در کمیسیون بودجه فرمودند تا يكسال و دو سال انجام نمی پذیرد.

بین عزیز من این اتلاف وقت است. این سخن توأم باشماست برای ما تجربه است که متأسفانه بعضی از سازمانهای مملکتی آن سرعت لازم را در کارشان ندارند و اگر می داشتند يك کاری را که میشد در ۲ ماه انجام بدهند با دعای همین مقام رسمی در سازمان رسمی يكسال طول نمی کشد یا مسئله در زردن کرمان، کارخانه برق که می بایست با ذغال سنگ کار کند در حال حاضر با مازوت کار می کند در حالیکه روزیکه می خواستند این کارخانه را خریداری کنند (یکی از نمایندگان - البته قبل از مهندس روحانی احاله شد) در شرکت ملی ذوب آهن کتاب اعلام شد که مصرف ذغال سنگ این کارخانه را تأمین خواهد کرد. تو ماشینی بیآور که با ذغال سنگ کار کند و در حال حاضر آن کارخانه که باید با ذغال سنگ کار کند يك خورده غفلت می شود. قبول بکنید (صدری کیوان - در نظر شما ذغال سنگ از مازوت ارزان تر است؟) عرض کردم حضور مبارکتان ارزانتر نیست اما کارخانه ای که خریدید چند صد میلیون تومان دادید که با مازوت کار کند در حالیکه با ذغال سنگ کار میکند این را با آقای روحانی شخصیت واردی هستند مطالعه بفرمائید بیاید این جا جواب به بنده بدهید. درباره آموزش و پرورش مانظر خود را مکرر در هر مورد یاد آور شده ایم این آقای شریفی راء همه مردم شریفی میشناسند خدا شاهد است اصلاً من ایشان را

نمی شناختم فقط وقتی سؤال کردم همه گفتند مرد شریفی است از هر فرهنگی پرسیدم گفتند این مرد شریف این مرد فرهنگی تمام مراحل آموزش را طی کرده است و يك خوش بینی در کار آموزش پیدا شده است ما با مملکتیمان و جامعه مان دشمنی نداریم ما از خدا می خواهیم شما با کارهای خودتان با تصمیمات صمیمانه و انقلابی خودتان عملاً ما را در این کاریاری کنید. این آرزوی صمیمانه همه ماست مادر حزب مقابل دکائی باز نکرده ایم بخدا صمیمی ترین دوستان جناب نخست وزیر نمی خواهیم بگویم بین اکثریت نیست ولی به تحقیق به تناسب عده بین اقلیت خیلی بیشتر است ما عملاً چشم دولت هستیم و آنرا از لغزش دانسته یابانداسته اطرافیان بر حذر میداریم. مابذولت لالایی نمی گوئیم که خوابش ببرد و بر سر وی همان آید که بر سر هر خواب رفته ای آمده است ما گرچه در صف مخالف شما واقع شده ایم کاری مطلقاً بتوقعات شخصی و مزاحمتهای فردی نداریم و نمی توانیم داشته باشیم و نمی خواهیم داشته باشیم از جناب نخست وزیر از يك شما همانی پرسم که در مدت این ۱۱ سال آیامن بشرفتان قسم از شما هیچ توقمی داشته ام؟ حتی توقع مشروع قانونی شخصی (بعضی از وزراء - ابداً) تشکر میکنم.

آقای نخست وزیر به شما مراجعه ای داشتم درباره روزنامه خودم درباره کار شخصی بشما مراجعه ای کردم در مورد روزنامه خودم؟ (نخست وزیر - ابداً) در مورد روزنامه ای که ۲۵ سال سابقه داشت سابقه ای که بیوگرافی من و شما یعنی به سخنی صفحاتی از بیوگرافی مملکتیمان را تشکیل میدهد، هیچوقت در عمرم سیمای متظلم بخودم نگرفته ام اما هر جا کار نیک دیدم، قدم انسانی دیدم، فکر انسانی دیدم هیچوقت از ابزار اعتماد و تشکر نسبت بشما کوتاهی نکرده ام مثلاً آموزش و پرورش اخیر آبادان دانشگاه آذر آبادگان قرار دادی بسته برلی هفت استان آذربایجان شرقی یا غربی، کردستان، کرمانشاهان، ایلام چهار صد تن آموزگار در مدت ۲/۵ سال در رشته علوم نه رشته هائی زائد و تحمیل بر بودجه بلکه در رشته هایی که نیاز مملکتی است که ایشان تحصیل بکنند و بعد بمحلهای خود بر گردند جناب نخست وزیر این یکی از آن کارهای درخشان و برنامه هائی است که ما هر جا به این قبیل کارها بر خوردیم کمینم و لو کوچک

باشد ارج میگذاریم. قرار دادی مابادان دانشگاه آذر آبادگان منعقد کردیم که امروز تلفنی از دانشگاه تبریز بمن گفتند برای هفت استان معلم تربیت می کنند شما در هراستان از حدود ۱۰ هزار مدرسه روستایی با خودیاری مردم بوجود آورده اید این کار درخشان شما که نتیجه اعتماد مردم به مسئولین آموزشی شماست. ولی جناب نخست وزیر مکرر مسئولین وزارت آموزش و پرورش نه در زمان آقای شریفی وقتی مراجعه میکردند که پول درو پنجره ۱۰۰۰ واحد روستایی و فرهنگی را بما بدهید وزارت آموزش و پرورش با آن بودجه ای که داشت نداد تا اینکه بلند نظری وسعه صدور وطن خواهی شخص نخست وزیر که در همه جا بیاری متظلمین و مشوقین خدمت بمملکت میرسند سبب شد که يك میلیون از بودجه نخست وزیری مرحمت فرمودند. تا این کلاسهای روستایی ساخته شد. من اگر این جادو باره بعضی از اقدامات بیشتر حرف میزنم باین لحاظ است که همه جا کار خوب و مثبت را تأیید میکنم تأسیس هزار خانه روستایی فرهنگی بدست خود مردم کار ساده ای نیست از تغذیه در این استان هم رضایت هست و تا آنجایی که باقتضای کارم تماس دارم میخواهم بگویم آقای نخست وزیر در آذربایجان در آموزش و پرورش در امر تغذیه مطلقاً نقطه ضعفی وجود ندارد. این واقعا هنر است. کاری که مطلقاً در زمینه کار معلمین نبوده من معلمینی را سراغ دارم که خودشان کمک می کنند در آشنیزی کتلت و بعضی چیزها درست می کنند. خودشان کمک میکنند و يك دینار به بودجه شما تحمیل نمیکنند. از این نظر پس هر وقت برنامه سالم برنامه سودمند برای مملکت باشد همه در آن هماهنگی خواهند داشت و مسئله ای که همینظوری از ذهن گذشت مسئله معلمین است. اگر بخواهیم با آرزوی شاه و بخواست ملت باین آرزوی طلایی خودمان برسیم. به نزدیکی به تمدن بزرگ باید يك کارهای ریشه ای بکنیم و يك کارهای اساسی و آن بوجود آوردن معلم است. ما برای تربیت معلم هر چه سرمایه گذاری کنیم چیزی از دست نداده ایم. مادرست آموزش و پرورش را مثل کله قند باید حساب کنیم بجای آنکه با استاد دانشگاهش فکر کنیم که خود در خور هر گونه تجلیل است باید در معلم سازی بیندیشیم شما هر چه قدر بودجه در این

امر بگذارید بنیافته اید اکثر اینهایی که شما بعنوان معلم استخدام می کنید امروز یکی از مدافعان مجنوب اکثریت راجع به آموزش و پرورش در جواب دوست من آقای احتشامی يك استدلال مجلسی فرمودند فرمودند آن کسی که جواب امتحان را بد نوشته سواد نداشته و قصد شوخی داشته است جواب سؤال را بلد نبوده مثلاً نوشته نفت را اولین بار نادر شاه ملی کرد و به انگلستان داد. این جواب در مجلس برای شنونده ممکن است قانع کننده باشد ولی من بشما سندی ارائه میدهم و دردهایمان را بین خودمان در میان میگذارم. شما هم نگران از رادبواجبتی نباشید. اینان خیال میکنند با انعکاس این مطالب مانع آزادی بیان ما در این جا خواهند شد ولی این آرزو را بگور خواهند برد، ماهمه جور آزادی بیان داریم. آرزو در جواب نیز و یک گفتم آزادی ما در چارچوب مصلحت و عظمت مملکت است اما بهر باوه گوئی اجازه پرت و بلاگوئی نمیدهیم که مصالح و پیشرفتهای مملکت را نخپنه کند. اما اینجا میتوانم بگویم در آبان ماه امسال وزارت آموزش و پرورش ۶۰۰۰ نفر آموزگسار پیمانی خواسته استخدام کند سوالات آنها در حد معلومات دبستان بوده است و ۲۰۰ نفر برای جوابهای صحیح قائل شد. فقط صدی ده از ۱۲۰ به بالا نمره آورده اند این شرم آور است. قبول دارم که گاهی بعضی محصلین وقتی نمی توانند جواب دهند عکس می کنند. اما این مسئله را چه جواب میدهد. در کنکور دانشکده ها ۹۰ هزار نفر شرکت کردند فقط ۲۰ هزار نفر قبول شدند. نه اینکه جانداشتیم نمره نیاوردند دانشکدهایی سراغ داریم که باندازه ظرفیتش دانشجو قبول نکرده بعضی کلاسها را مبصر اداره میکند. اینها معلم نیستند مبصرند و بچه ها را مشغول میکنند. دیشب اطلاعات را خواندم ممکن است برای شما خنده آور باشد. این چند سطر را با هم می خوانیم ببینیم آیا مانکن و ملکه زیبایی می خواهند انتخاب کنند با معلم؟ مری کسود کستان وظایف سنگینی بعهده دار در حتماً باید توجه کرد و ملاحظاتی را از نظر روانشناسی کودک و تجربه سواد در نظر آورد. رئیس مسئول در مصاحبه خود میگوید که برای داوطلبان شغل مری کسود کستانها با صدها دختر وزن دیپلمه دقت بفرمائید

این فرمایش مسئول امر است تحت نظر هیئت داوران مصاحبه بعمل خواهد آمد و مصاحبه شوندگان بترتیب این نمرات را منظور خواهند داشت. این هیئت داوران نمره ای که به مریان کسود کستان میدهند این است. برخورد اجتماعی ۲۵ - تناسب اندام و راه رفتن ۱۵ - نقل داستانهای کودکان ۱۰ - کار دستی - سرود خواندن و حرکات موزون جمعاً ۲۰ نمره - اما تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و خدمت سپاهی انقلاب و کارآموزی کوتاه مدت کسود کستانی فقط ده نمره - این نمیشود! باید يك خرده در امر تعلیم و تربیت که ارتباط مستقیم با یکایک خانواده ها و با فردسازی مملکت و با آینده سازی و با مبانی دینی و ملی و آداب و رسوم ما ارتباط مستقیم دارد با اخلاق ملی و تاریخی و سنتی ما ارتباط مستقیم دارد باید مسائل را فوق العاده جدی گرفت هر مقدار از این بودجه در امر معلم سازی - معلم آینده ساز و غرور آفرین صرف شود چیزی از دست نرفته معلم دوره ابتدائی حتی باید دوره معلمی را در دانشگاه ببیند و شأن و مقام و مرتبتش در حد يك استاد دانشگاه باشد اینک با ۷۰۰ هشتصد تومان حقوق بتواند تدریس کند و حواش مشغول مسائل زندگی بومیه اش باشد و حوصله هم داشته باشد بحرهای بچه ها گوش - کند - آموزش رایگان در برنامه هست آموزش افتخار انگیز برای مملکتمان است و این الگوئی برای همه دنیا شده است امروز که وارد سال جدید مسیحی شده ایم بعنوان یکی از شعارهای دنیای مسیحیت باید مورد توجه قرار بگیرد همانطور که مبارزه با گرسنگی بود یکبار بایسواد بود، خلع سلاح عمومی هم باید بشود و ایز از آرزوهای ما در اولین روز سال مسیحی است که از طرف يك مسلمان عنوان میشود اما در کنار این کارها ببینم تا چه اندازه از این بودجه را بعضی ها بچیب میریزند جناب آقای نحت وزیر ارجمند شاید بعرضتان برسانند که در همین رایگان شدن مدارس من اسم نمی آورم که نگویند مخالفت شخصی داشته و یا قصد داشته مؤسسه بخصوصی را بگوید ما مؤسسانی داریم که خودشان سابق سالانه ۱۸۰۰ تومان و ۲۱۲۵ تومان شهریه می گرفتند سر کار خانم جهانبانی شما خودتان در آشنا هستید خیلی از این حرفها را میدانید اگر منم در اینجا منعکس میکنم برای اینست که مردم هم بدانند ما چون از آن چنان اکثریت قاطع ملی برخوردار

نیستیم که در حیرمان با همه تماس برقرار کنیم! جناب آقای نخست وزیر من مدارسی از بخش خصوصی را سراغ دارم که سالانه بیخشید از بس مبلغ زیاد بود خیال کردم سلانه است ماهانه ۱۲۴۳۰۰ تومان اجاره محل میگردند (یکی از نمایندگان - فکر نمی کنید که اغراق باشد) دیگری ۱۲۵۰۰۰ تومان اجاره محل این جای تعجب است که برای اولی ۲۴۸۶ تومان و برای دومی ۲۵۰۰ تومان سلانه هزینه برای هر نفر پذیرفته شده است یعنی برای آن محصلی که سال گذشته بخش خصوصی ۱۸۰۰ تومان از او میگرفت تنها برای اجاره محل او ۲۴۸۶ تومان و برای دیگری ۲۵۰۰ تومان هزینه قائل شده اند یعنی هر دانش آموزی برای دولت در حدود ۴ هزار تومان تمام میشود آقا چرا بودجه مملکت را برای تربیت نور چشمی ها و آفازده ها که همه گونه امکان مالی دارند صرف میکنند البته این ۲ مدرسه در شمال شهر است و تربیت معلمینش با آن نمراتی که در اطلاعات دیدیم انتخاب شده اند ولی چرا؟ برای هر دانش آموز چهار هزار تومان سرمایه گذاری کنیم ولی دانش آموز جنوب شهری خیلی کمتر درباره دوره راهنمایی بنده موقع طرح بودجه سال گذشته و سال قبل از آن و نیز راجع به برنامه جدید آموزشی اینجامطالبی عرض کردم از طرف حزب اکثریت آمدند اینجا تمام مطالب را تکذیب کردند ولی دیدیم و دیدیم که معاون وزارت آموزش و پرورش رسماً در روزنامه اطلاعات نوشته است نظام آموزش و پرورش ایران باید تغییر کند (یکی از نمایندگان - تکذیب شد این نوشته مخبر روزنامه بود) تهیه و تنظیم این نمودار و جدول از عهده يك مخبر روزنامه خارج است کسی هم نرسید این چند سال برای چه عمر بچه های مردم را بهدر دادید سیاست آموزشی ما باید دروس فنی و تجربی را به دروس نظری ترجیح دهد چرا به هر کس باتوصیه ای اجازه تأسیس مدارس عالی خصوصی را داده اید در حالیکه محصول اینها اکثر جز سر بار مملکت چیز دیگری نیست ما امروز داریم مملکت را بمرحله سازندگی می رسانیم کارگر ماهر و حرفه ای نداریم ما افرادی که در رشته های تخصصی کار کنند کم داریم پس هر چه در امور حرفه ای سرمایه گذاری بشود باز هم کم است و مورد استفاده عامه

است این صحیح نیست که در آموزش ابتدائی برای هر نفر در شمال شهر ۴ هزار تومان خرج بشود ولی در جنوب شهر بعضی مدارس دوسره و حتی سه سره کار بکنند نتیجتاً معلم مجبور است از کارش بزند و محصل هم چون فشرده تدریس میشود و زمینه مساعد ندارد درست استفاده نکند گاهی بجای معلم مبصر انجام وظیفه می کند مادر زمان اعلیحضرت کبیر دانشسرای تربیت معلم مان ظرفیتش چند برابر دانشسرای فعلی بود برای استفاده دبیران علوم مرتب آگهی میدید ولی نتیجه نمی گیرید برای چه سمینار تشکیل نمیدید تا علت آنرا بررسی کنید چرا معلمین و حقوقدانان و مهندسین عالی مقام و شخصیت های آموزشی و قضائی و فنی سعی می کنند از دستگاه دولتی و آموزشی استغفاه بدهند درست است که در بیرون بیشتر حقوق میدهند اما اگر شما رضایت خاطر آنها را فراهم کنید مثلاً اگر بیرون با آنها ۸ هزار تومان حقوق میدهند و شما ۴ هزار تومان بدهید و الله تالله اینها میمانند و از طریق خدمت آموزشی بمملکت خود بیشتر خدمت می کنند آموزش مان رایگان شده خدا کند این حرف من بگوش لاله هشت سالم نرسد او لیستی برای من آورده دفترچه صد برگ آبی برای جمله نویسی - صد برگ بنفش برای انشاء - صد برگ پلاستیکی مشکی برای حساب - (ناصر زاده - هزینه لباسش را هم انتظار دارید رایگان کنند؟) نخبر من میگویم این تجملات و تفنن و لوکس بازی را بر اولیای اطفال تحمیل کردن درست نیست در باره تربیت بدنی ما رقم عجیبی داریم همه مان دلمان می خواهد که بدن جوانهای ما نیرومند و سالم باشد عقل سالم در بدن سالم است اما شهرستانها هم از این بودجه سهمی دارند یا نه اصلاً بیائید بررسی کنید هر قهرمان برای مملکت ما چقدر تمام میشود واقعاً توسعه امر ورزش بصورت جدی در سطح مملکت عملی شده است یا خیر؟ در بناب و ملکان مردم روی چمن ها میروند بازی می کنند من هر چه باین تیمسار حجت میگویم آفتابک میدان يك چهار دیواری برای آنان بسازید تا امروز ترتیب اثر نداده اند بالاخره ناچارم بخود آقای نخست وزیر متوسل بشوم، آقای مسئول تربیت بدنی مقداری از بودجه تان را هم صرف شهرستانها بکنید همه اش که اختصاص به استاد یوم صد هزار نفری نباید داشته باشد؟ در امر آموزش

اعتباری برای نشر کتاب منظور شده است؟ شما میدانید که مدتیست از نویسندگان ایرانی کتاب جدیدی چاپ نشده است همه اش یا ترجمه است یا تجدید چاپ چون کاغذ در بازار کمیاب است چرا سهمیه ای در اختیار بخش خصوصی قرار نمیدهد همانطور که شکر در اختیار قنادیها آرد در اختیار نانواها میگذارد قیمت کتابها هم گران و نایاب شده آنوقت از طرف دیگر میخواید مردم کتاب خوان بشوند؟ این روزنامه حزب ایران نوین که ۳ ریال میفروشد علی التحقیق هر شماره ۱۵ ریال تمام می شود بنابراین در امر کتاب هم باید باین نسبت کمک شود تا مردم کتابخوان بشوند. این آقای وزیر تعاون و امور روستاها هم از جمله شخصیهائی است که وقتی بوسیله نخست وزیر بمجلس معرفی شدن تعهد داشتند و حتی کارمندان بزرگ خوشرفقی تلقی میشد زیر اسمی داشتند اولین نفر باشم که یادداشت تبریک بدستش برسد آقای مهندس صدقیانی را من از طرز کارش می شناسم در موقعیکه یکی دوبار در بانک کشاورزی بایشان مراجعه کردم و سلامت نفس و مدیریت و مبانی ایمانش توأم با دورد آشنائی شان دستگیرم شد و بنده را معتقد کرد که ایشان یکی از شخصیت هائی هستند که باید خوشبین بگذر گونی چهره روستاها بمانند توسط ایشان باشیم اینست که خیلی عجله کردم یادداشت تبریک خود را زودتر از بقیه بدستشان برسانم اکثر آقایان واقعا مورد قبولند و پاکباز و مورد احترامند این فروشگاههای شهر و روستا هم یک کار عالی است که در محل های سابق بانک بیمه بازرگانان دایر شده است ولی آن سلیقه بد گذشته را جبران نکنید که قسمتی از پیاده روها را گرفته اند این در شان زیبایی تهران پایتخت نیست امر بفرمائید آن چند تافروشگاه را از وسط پیاده رو جمع کنند در باره بودجه امور روستاها نمیدانم چرا در عمل خست بخرج میدهند و همه هم نشان درنوسازی تهران و چند استان دیگر صرف می شود ما که چهار کمبود آذوقه هستیم چطور می توانیم برای این امر مهم چاره اندیشی کنیم؟ من قبول دارم دفاع از بعضی ها دفاع از حیثیت و شرف مملکت است ممکن است بگویند برای هر کسی حساب جداگانه باز میکند بلکه این حسابها را من داشتم که دو ماه پیش آن ماجرا برای من روزنامه نویسی پیش آمد! این آقای روحانی وزیر کشاورزی برداشتی که

دارد و امیدواریم کمی حوصله نشان بدهیم علی التحقیق سیمای کشاورزی ایران را درخشان تر خواهد کرد من این مرد را مصمم خوش فکر با ذوق، خوش قلب و بلند نظر میدانم این خاطرات من از ایشان است از زمان تصدی شان در آب تهران و وزارت آب و برق همه جا خلاق بوده و چیزی که از ایشان برای من خیلی جالب بود اینست که او مردی نیست که با هو و جنجال مخالفین از میدان بدر رود و جا خالی کند یادتان هست چندی پیش که دچار کمبود گوشت و گندم و تخم مرغ شدیم او خودش را نباخت و بلافاصله رفع آن کمبود را کرد البته دولت هم کمک کرد خودش هم شایستگی دارد بعضیها زود میدان را خالی میکنند کارهای زیادی در امر کشاورزی هست مسلم به نظر رسیدن این بدون تعارف زمان می خواهد. در کنارش این را قبول باید کرد که شما حکومت یازده ساله هستید، بنابراین امروز باید محصول یازده ساله هم بدست ما برسد. خیلی از صاحبان باغ و زمین و با صاحبان مراتع را سراغ داریم که امروز درخت ۷ ساله شان بشمر رسیده است پس چرا برداشتهای یازده ساله شما را امروز نباید ببینیم؟ چرا برداشتهای یازده ساله را در امور کشاورزی یا اقتصادی نمی بینیم؟ چرا امروز باید بجائی برسیم که با خیلی از مشکلات کشاورزی روبرو شویم؟ چرا باید بجائی برسیم که این آقای مهندس سمعی در همین روزنامه اطلاعات دیروز بنویسد که خرید مواد غذایی خطرناکست؟ این را باید قبلا پیش بینی می کردید. اگر در اینجانب عرایض خدمتان میگویم، بدین دلیل اینست که اگر باین برداشت های بنیادی و اساسی امروز، ۸ سال پیش توجه می کردید، صدی بیست بیشتر برداشت میشد و می بینیم که متأسفانه از این مقدار تجاوز نشده است. هم اکنون نیز یکمقدار مرتکب لغزش ها هستید. اول باید ببینیم که چکار باید بکنیم تا زارع واقعا به آب و خاک خودش. شما که سعی میکنید و شهرداریان آگهی می دهد که هر کس بخواهد به شهر خودش برگردد، من خرج سفرش را می دهم. بیائید بنشینید، مطالعه کنید و حتی چند تا از آن مغزها را که چه در ایران بلد در خارج هستند، استخدام کنید، ببینید چکار باید کرد که این زارع سابق که هم اکنون در

تهران مغازه سه نیش دارد و برتقال فروشی می کند یا بلوط فروشی یا ماشین پائی می کند یا کارگر کارخانه صنعتی شده که اکثر هم تحمیلی هستند چون تخصص لازم را ندارند و کارگر ماهری نیستند و صنعت نمی تواند تمامشان را جذب کند، به روستا و شهر خود برگردند؟ واقعا باید چکار کرد؟ واقع بین باشید بیائید این حرفهای گنده گنده که می زنید و رادیو و تلویزیون شما هم بگوش همه میرسانند و خود اینها هم می شنوند درباره شان صدق دهید. یعنی وقتی شما به زارع آب دادید - وقتی به زارع فرهنگ دادید - وقتی به زارع بهداشت دادید مسلم است که او عشق به آب و خاک و کاشانه و سرزمین آباء و اجدادی خود را رها نمی کند امروز بجای اینکه زارع ما آذوقه تهیه کند - ۴۰ درصد آنان آذوقه خور شده است قبلا در اینجا عرض کردم که زارع دیروز ایرانی با هر فلاکتی در ده خود می ماند - برای این بود که شما مناظر رقت انگیز او را بیادتان بیاورید و زارع ایرانی وزندگیش را از جلوی چشمانتان بگذرانید - می دیدید که اکثر آنها چشمانشان تراخمی بود. یادتان هست که ۹۹ درصد آنها پایشان کفش نداشت و ۵۰ درصد آنها سرهایشان زخمی بود؟ یادتان هست که وقتی آب می خوردند یک پارچه سفید به شیر آب می بستند که کرمهای قرمزی که در آنجا جمع میشدند بظاهر آب را آلوده نکنند؟ یادتان هست که این زارع شلواوری می پوشید که بیشتر بمعجزه شبیه بود که چطور این شلوار به پای او بند میشد؟ یادتان هست که اینها چگونه دست بسینه می ایستادند و مثل بردگان بودند؟ اما امروز خوشبختانه همه اینها حل شده است اما این مقدار که هست برایش کافی نیست. اگر او به تهران یا تبریز یا شهری دیگر می آید بخاطر اینست که اگر امروز بخواهد بصورت کارگر در یک کارخانه زندگی کند - حقوقش را می گیرد و کارش را هم می کند. پس چه باید کرد که برگردد به سرزمین اولیه خودش و از این راه - از رفاه اجتماعی هم سهمی ببرد. او کلاه سرش نمی رود - کلاه سر مامی رود که تومانی چند را از این بودجه را می دهم و بصورت ارز دوباره به جیب صاحبان کیسه برمی گردانیم. از جائی می گیریم و دوباره پس می دهم. کار مثبت زارع جلوی خروج ارز را از مملکت می گیرد تاریخ ۲۵۰۰

ساله ما و فتوحات ما همه از زحمت زراعی و اینگونه آدمهائی که در امر تولید کار می کردند - نصیبمان شده است. اینجاست که باید به روستائی و روستاهای ما توجه بیشتری بشود شرکت های سهامی زراعی باید بر مبنای دید صحیح زراعی باشد - باید توجه کنیم که در چه مقدار از زمین و با چه مقدار سرمایه و با چه نیروی انسانی می توانیم محصول بدست آوریم و اصولا این محصولی که عایدمان میشود به چه قیمت تمام میشود. یک مقداری حساب و کتاب سرمان بشود. اگر آمدند گفتند که در فلان جا فلان مقدار محصول داریم یا امسال وضع محصول خیلی خوب بود، ببینید در چند برنامه اینکار انجام گرفته و چه مبالغی در این راه سرمایه گذاری شده است. شاید رقم بظاهر چشمگیر و در باطن سنگین قیمت نباشد. شاید در بعضی از ممالک دنیا مردم حق نداشته باشند که مثلا بگویند فلان محصول یا گندم تنی چند تمام می شود ولی در نظام ما بخصوص در دوران انقلاب شاه و مردم این نظارت و بررسی و حسابرسی در شان دموکراسی ما است و باید دولت روشن باشد که در فلان شرکت سهامی زراعی محصولی که بدست آمده جنبه اقتصادی داشته است یا نه ماشین آلاتی که برایش تهیه شده در آنجا جذب شده است یا نه. شاید البته در گذشته بعضی ها بگویند سرمایه گذاری در تعاونی های روستائی ایجاد شده و هنوز نتیجه عاید نگردیده است مامی خواهیم خیلی از مسائل روشن شود علاوه بر این زمینهای زراعی که ما داریم دقت کنید که زمینهای سنتی را فدای شرکت های سهامی زراعی نکنید. و دیگر آنکه ما آب می دهم، زمین می دهم میلیاردها خرج بهسازی می کنیم باید سعی کنیم زیر این سدسازی ها از نیروی انسانی ایرانی استفاده شود، خدای نکرده کاری نکنیم که دست اجنبی و بیگانه در آنجا بند شود و از راه نفت خارج شود و از این راه بیاید از راه اقتصاد و از راه کشاورزی مجدداً وارد شود، در حقیقت از یک در خارج شود و از پنجره وارد گردد.

مالا آن امکانات مالی داریم. متخصص انتخاب کنید و استخدام کنید تا زیر آن سد آنجا که آب و پول و سرمایه و زمین جمع شده است زارع ایرانی آماده برای کار شود با حفظ سنت های خودش. مادرا انقلاب نخواستیم کشاورز

رتابیدل به کارگر کنیم بلکه خواستیم مالک را ازین ببریم تا کشاورز؟ کشاورز مالک باشد نه بصورتی بیفند که فردا در برداشت کشاورزی کشاورز مایشتر بصورت کارگر در آید تا کشاورز. خیلی چیزها هست که شاید دیگران برای خودشان لازم داشته باشند مثل مارچوبه ولی ما که به گندم نیاز داریم چرا مارچوبه بکاریم؟ باید اول نیازهای داخل خودمان را تأمین کنیم. من نمی گویم مارچوبه نباشد می گویم باید گندم باشد ما برای تأمین نیاز مندیهای خودمان برنامه سوسید داریم اینهم باید مثل سایر برنامه ها احتمالاً وارد بودجه باشد. چرا باید سال بسال رقم سوسید بالا برود چرا از زارع به مبلغی نمی خرید که برای او صرف کند؟ چرا از زارع نمی خرید که او بداند برداشت یک واحد زراعی چقدر میشود و خرجش چقدر می شود و چقدر هم خرج بچه وزن و زندگی داخلش هست؟ با ۷۰۰ یا هزار تومان خرید گندم شمانمی توانید سطح درآمد زارع را باشهرنشین یکی بکنید. این واقعیتی است اگر بخواهید زارع را در همین دیدو همین کلاس حبس و حفظ کنید آنوقت است که فردا زارع مثل بنده و جناب عالی کراوات می زند و شلوار اتو کشیده می پوشد و عریضه استخدام در یکی از ادارات و بخشهای خصوصی و کارخانجات خواهد داد چون انسان است و می خواهد از این مزایا استفاده کند. شما ببینید مثلاً شکر تان چند بوده و چند هست؟ امسال بنده رفته بودم آذربایجان غربی، ماشینهایی که چغندر می آورند، بعضی ها سه یا چهار روز جلو کارخانه های قند بصفت می ایستادند تا نوبت تخلیه شان بشود. این برای زارع صرف نمی کند که باید پول تراکتور و ماشین و دیگر وسائل کشاورزی را هم بدهد. این درست نیست چرا شما امکانات درست نمی کنید که زارع حفظ شخصیت و حیثیت کارش را بکند و دلگرم باشد. این هزار تومان گندم او را دو هزار تومان بخريد اطمینان داشته باشید او در پاریس خرج نمی کند. اگر به او پول دادید در زمین همین مملکت کار می کند و برای شما محصول بدست می آورد و در نتیجه عوایدی برای مملکت می آورد. تصمیمات و اقدامات را انقلابی بنفع او پیاده کنید و بیاید انقلاب بمعنی انقلاب را بنفع زارع انجام دهید چون تنها برنامه ای که باید اطمینان داشته باشد درست میشود اینست که باید بزراع کمک کرد - اگر اینها باشند مملکت

ترقی خواهد کرد - شاید بتوان با پول همه جا را رنگین کرد اما همیشه نمیشود شکم را سیر کرد. اگر ما هر روز از خارج بخریم و آنها نیز قیمت را بالا ببرند بازی دور و تسلسل پیش می آید. بیائید زیر بنا را محکم کنید - زارع را به آب و خاک و محل زراعی خودش بند کنید. جناب آقای نخست وزیر این مسأله پیش پا افتاده ولی جالب و مهم است. مسأله آبیاری - یک مزاحمتی در سطح روستاها است. شما نگاه کنید ببینید چقدر از این راه وصول میکنید و پرسنلش چقدر است؟ واقفان برای گرفتن پول آبیاری شما آبی تهیه کرده اید یا تعلیم و آموزشی داده اید برای اینکه آنها به هر زرتود؟ آبیاری برای سطح مملکت است و یکی از جنبه هائی است که دستگاه حاکمه مردم را نسبت بشما اکثریت بدین میکند این در ددل زارع و من نماینده مجلس است. این را بخدا شما از هر جا که می توانید بودجه اش را تأمین کنید - اکثر این مأمورین نه شایسته هستند و نه کار آمد بلکه يك منبع فساد شده اند. در مسأله زراعی چند چیز دیگر را هم باید داشته باشید مثلاً امسال گفته میشود که پنبه دست زارع مانده است. چند سال پیش پیاز و سیر بدست زارع آذربایجانی ماند - برای اینها يك قیمت تضمینی بگذارید. حال که نیروی مادی و معنوی دارید برای آنها برنامه کاشت درست کنید و برنامه ای بگذارید تا آنها بدانند که در چه مناطقی چه چیزی باید بکارند که مثلاً وقتی پیاز کاشتند فردا مجبور نشوند بخاطر زیادی آن - پیاز را بجای کود بکار ببرند. یاد هم هست که سال گذشته خیلی از پیازها پوسیده شدند و بالاخره تعاونی های شاهی خریدند و در تهران ۷ ریال فروختند. دو سه روز پیش دیدم که ، من نه کبابه دار هستم و نه کبابه می روم و نه خانم بنده خارجی است که مجبور شوم بروم و نه این توفیق را داشته ام که به اینگونه جاها دعوت شوم ، ولی این در شان ما نیست که دو کبابه در شب زانویه اگر کارش زیاد شد وزارت دارائی برای آنها قانون استثنائی بگذارد که مثلاً امروز که ۵۰ هزار تومان درآمد داری ۵۰ هزار تومان هم بمن بده بجای آن بیائید از این شخصیت های اقتصادی که مدعی خود ساختگی هم هستند و مثل خیلی چیزها که در این مملکت معنایش را از دست داده است فلان شخصیت

اقتصادی که از فلان نوع کار کوچک کارش را شروع کرده است آیا پرونده مالیاتی کارخانه اش شاهد بر این مدعاست که سال بسال توفیق بیشتر مادی بدست آورد و در نتیجه مالیاتش اضافه شده است بر مرحله ای رسیده است که بعضی ها سالانه صدها میلیون تومان عایدی دارند اما دلشان نمی خواهد مالیات بدهند. آیا اینها پرونده مالیاتی بالا رفته اند یا شب خوابیده اند و صبح میلیارد شده اند. نگاه کنید به این نوع مؤسسات ببینید که در چند سال اخیر به چه چهره های اقتصادی ناشناخته ای بر می خوریم که سابقه ای در کارشان نداشته اند اما ثروت از کجا آورده ایشان گاهی از میلیاردها هم تجاوز می کند گاهی در انگشت بعضی از اینها انگشت چند میلیون تومانی دیده می شود باشد ما ناراحت نیستیم مسلم است که سرمایه داران ما باید به آنجائی برسند که کارهای عظیم صنعتی انجام بدهند. ما از خدا می خواهیم که ثروتشان به میلیاردها برسد اما حساب و کتاب و پرونده مالیاتی هم درین باشد. مسکن از هم اکنون نگرانی حتی آن عده از ثروتمندان را هم فراهم کرده است. سیاست دکان نیست که هر روز صبح سیاستمدار دکانش را باز کند و شب ببیند. باید من رجب زنتاب فرد که اکنون نماینده هستم و همه ما بدانیم که چقدر از عایدی خود را باید برای مسکن بدهیم. باید اینکار روشن شود اینکه نمی شود، کارمندی که به رتبه نمی رسد مگر چقدر حقوق می گیرد؟ بسن و سالی رسیده که اسم و رسمی پیدا کرده است و موقعیتی بهم رسانده و بچه دانشگاهی دارد اینکه نمیشود و نمی تواند بعد از سالها خدمتگزاری پرود دزیک یا دوطاق زندگی کند شما بمن بفرمائید که در کجا می شود يك جانی را گرفت که بشود ماهی هزار تومان کرایه داد؟ اگر آن کارمند پول نداشت از کجا بیاورد؟ من نمی گویم که آپارتمان های چندین اشکوبه برای اینها بسازید بلکه می گویم بجای اینکه آپارتمان هائی بسازید که متری ۲۵۰۰ تومان بفروشید و بجای اینکه آپارتمانی بسازید که بصاحبان منازل بفروشید خانه هائی بسازید در حد نیاز شخصیت هائی که يك عمر با حیثیت و آبرو و با مبانی فکری و اخلاقی و مذهبی در این مملکت خدمت کرده و زحمت کشیده اند اینها نمی توانند امکانی داشته

باشند که يك چهار دیواری برای خودشان تهیه کنند. اکثر يك نگرانی از این لحاظ دارند آقا موجبات نازاحتی او را فراهم نیاورید و خدای نکرده موجبات انحراف بعضی از کارمندان را فراهم نکنید این بیچاره چه کار کند هر کسی باید فکر و اندیشه زندگی داشته باشد و من می خواهم نقش ستون پنجم در حزب شهادت باشم و با عبارت دیگر ستون پنجم شما در حزب مردم باشم شما نخست وزیر این مملکت هستید و این ملت بشما نیاز دارد و جمله شما توی گوش من هست - همیشه توی گوش بنده است مکرر فرمودید بخصوص روز اول وزارت که فرمودید من نخست وزیر ملت هستم و نگفتید که نخست وزیر ایران نوین هستم حالا بیاید به بنیم چطور در بعضی جاها صدی چهل و پنج می روند و حزب مردم رأی میدهند چرا می روند؟ چرا می روند برای این می روند که توی گوش اینها حرفهایی می خورد، حرفها می شنوند، که می شنوند، محارب مردمیه استوال می کنیم از این و آن مثلاً از معلمان سؤال می کنیم آیا از زندگی راضی هستی و آیا حقوق تکافوی مخارجت را می کنی - می گویند نه و ما می گوئیم بحزب ما بیا و آنها را بحزب مردم جلب می کنیم و از مردم سؤال میکنیم آیا راحت زندگی می کنند و ما همیشه در جستجوی این افراد هستیم که آیا براحتی زندگی می کنند؟ در آذربایجان جناب صدقیانی زاده (یکی از نمایندگان صدقیانی) من صداقت بیان دارم که اینها را نمیشناسم (نخست وزیر - مهندس صدقیانی آذربایجانی هستند) باعث افتخار من است مسئله در این است و آن صداقت بیان من است که من اینها را نمیشناسم. از راه اسمشان با آنها آشنا هستم مسأله در این است که ما چطوری میتوانیم مشکلات را حل کنیم و مسأله در این است که ببینم که واقعاً مشکلات را چگونه میتوان حل کرد و چطور جواب دهم در همین آذربایجان سال گذشته خشک سالی بود این مشکلات را چگونه می توانیم جواب بدهیم اینها مشکلات عمومی است خدای من شاهد است نه عوام فریبی میکنم نه نظاهر نه تعصب نشان میدهم من دو ماه پیش در بناب و ملکان به بعضی مزارع زارعین میرفتم و میدیدم مجموع محصول بعضی ها ۵، ۶ گونی گندم بیشتر نیست شما بزراع بذردادید گندم خوراکتی دادید تشکر میکنم ولی ورقه اجراییه برای آنان برای چه بود از یکطرف گندم

و بذر خوراکی میدهد از یکطرف اجرائیه صادر میکنید بابت بدمی سال گذشته شما که مجبور بکمک دادن نبودید اینگونه دید ها اگر عمومیت پیدا کند یعنی وقتی خشکسالی شدید جائی آفت بود بلافاصله ما مورین گزارش بدهند که باید بدانها امسال کمک کنیم بذر برسانیم باید مطالباتشان را وصول نکنیم باید امکانات بیشتری بآنان بدهیم در دوره فئودالیزم اگر یک وقتی خشکسالی میشد آن مالک میرفت دستی به او پول میدادند محضر نمیگرفت برای سرپانگه داشتن زارع پول میدادند کم میداد قبض ساده میگرفت و زارع نیاز داشت برای دریافت پول از دهات مثلاً به تبریز بیاید و در مسافر خانه بماند و مقداری از پول را از دست بدهد و بیجا خرج کند و یا سوغاتی بخرد و شما هم با همان دلسوزی و بلند نظری کمک کنید درباره آذربایجان اسم آوردم بادم آمد از آقای وزیر کشور تشکر کنم همچنین از جناب آقای نخست وزیر ما خوشبختانه یکی از مشکلاتمان حل شد و آن مسئله استانداری بود امروز یک استاندار فوق العاده فعال و شریف و قاطع، صمیمی و وارد و در آشنا بسمت استانداری آذربایجان شرقی منصوب شده اند که سوابق روشن و افتخار آفرین در آن استان دارند و مشکلات وارد هستند و لازم میدانم از آقای وزیر کشور و شخص نخست وزیر تشکر کنم و ضمناً از وزیر کشور میخواهم که درباره بگمده شهر دارا و امر مساعدی صادر فرمایند و یکی از عللی که شما هم می توانید در حوزه انتخابی خودتان سر بلند باشید بستگی به کار آن شهردار محل دارد ناچار برای بنده این مطلب پیش میآید که ما برای پیدا کردن یک شهردار خوب ناچار سراغ آدمهایی در سازمانهای مختلفه میرویم و اینان یا شغل آزاد دارند یا در سازمانهای مملکتی کار میکنند اینها را انتخاب و در رأس شهرداری میگذاریم و این شهردار، این کسی که شما از حقوق و مزایای روز افزون کارمندی بی بهره میکنید برای اینکه مستخدم شهرداری شده و مجبور شده از همه گونه مزایا و ترفیع و اضافه دریافتی محروم بماند این موضوع موجب سلب راه فکری و روحی و رفاه اجتماعی این شهرداران را فراهم میکند. عده ای از آنها سابق بصورت کارمند پیمانی و رسمی دولت بوده و یا شغل آزاد داشتند ولی اینها نگرانند که اگر فردا انتخاب نشدند سرنوشت آنها چه خواهد شد اینها شایسته تصوری

سابق اوقاف مصر در يك كنفترانس كه واقماً جنبه جهانی از نظر علمی دارد خطاب بدینسای اسلام بیاد آور شد که چه اصراری دارد این روزها عراق که همیشه بساز اجنبی بر قصد و مصراست که در دنیای اسلام اختلاف پیدا شده و اینان اصراری دارند که بر روی اسمی که تاریخ بر روی آن اسم گذاشته است و حقایق ثبت گردیده است و آنچه تاریخ یاد آور آن است که آنچه واقعت است که خلیج فارس اسم تاریخی این مملکت است یا خلیج فارسی است و شما آنرا بعنوان خلیج فارس می شناسید و اگر گفته شود خلیج عربی درست مثل این است که به بنده رحیم زهتاب فرد بگویند صدر کیوان و یاب صدر کیوان بگویند رحیم زهتاب فرد پس این حرفهای بیجا و این باوه گوئها هم برای ملتی که اینقدر بزرگوارانه برای اتحاد دنیای اسلام و انفاق و انصاف از هیچگونه کوشش و بذل و بخشش و همکاری و کمک مضایقه ندارد و میگویم آن بیچاره رانده شده از همه جا زیر چتر حمایت عراق یا سایر مدعیان قدرت که بصورت خیلی ساده با این برداشت و مافی نفسه با چنین برداشتی مخالف هستیم و این برداشت برداشتی است که هم شرق و هم غرب و بعضی از ایشان موافق هستند خیلی ساده است ما امروز اینهمه عوائد را از زیاد صادر کردن نفت نداریم از زیاد دریافت کردن قیمت اصلیش عایدمان میشود این مهم است در سالی که گذشت دنیای غرب سال بدی را داشت سال سرگردانی و سال تاریخی و کمبود مواد غذایی بود آنها میدانند سال تورم بود و در دنیا همیشه آنها میدانند که يك مقداری گشایش برای آن است که يك گشایش در زندگی دولتهای دیگر آمده و همچنین صنایع ملی آن ملت ها بهمین جهت شما دیدید در چند سال اخیر کمیته های مختلفه تشکیل داده از اجنبی های اهلی حمایت میکنند در سال اخیر کمیته هایی در هندوستان و سایر جاها درست میشود که همه برای مانامه می نویسند که سرنوشت آن زندانی چه شد و سرنوشت این زندانی چطور می شود سرنوشت يك خائن در همین کشورهای شرق و غرب و سرنوشت يك اجنبی چطور می شود میگویند این ایران تحت تسلط ۳۰ هزار نفر سازمان امنیتی می باشد نه تحت تسلط سی چند میلیون نفر است رحیم زهتاب فرد هم در مواقع احساس و خطر عضو همین سازمان امنیت است اگر مصالح مملکت

ایجاب بکند با چنگ و ناخن و دست و دندانش اجنبی را از بین می برد شما فکر نکنید ما با این حرفهایتان نگرانی پیدا می کنیم ایرانی هر موقع منافعش در خطر افتاد هر موقع مصالحش بخطر افتاد از مصالح عالییه و آزادی خود دفاع خواهد کرد زمانی که اجنبی مقاصدی در سر داشته باشد ما ایرانی هستیم شرف داریم تاریخ داریم پدران و اجدادمان در اینجا مدفون هستند ما می دانیم این توفیقات روز افزون دیگران را نگران کرده است دیگران را خیلی ناراحت کرده است ولی دیگران هم قبول کنند که این يك واقعت است که دیگر به تر است های نفتی باج نمی دهیم و قیمت نفت با ما است بازار در اختیار ما است میزان استخراج با ما است هر جا که بخواهیم و بهر که بخواهیم نفت خود را می فروشیم و به مقدار که مصلحت بدانیم حالا اگر دیگری عصبانی می شود و صدايش در میآید تیرا گراز کمان همی گذرد، از کماندار بیند اهل خرد. ما می دانیم که اینها مزدوران اجنبی هستند ما می دانیم که اینها سالهاست در عراق از امنیت محرومند ما می بینیم آنجائی که مرکز و قلبه عالم اسلام است امروز متأسفانه می شنویم فجایعی اتفاق می افتد که همیشه ننگ آن برای زمامداران عراق باقی خواهد ماند (صحیح است) ایران هرگز تحمل این همه تجاویز بحق اسلام را نخواهد پذیرفت و تحمل نخواهد کرد ما از دولت جناب آقای هویدامی خواهیم در این امر بیش از پیش قاطعیت نشان دهیم ما در امنیت و رژیم شاهنشاهی و ارتش و این امور مصالح مملکت همصدا هستیم. هر وقت هراجنبی هر رژیمی در هر جا بخواهد در مسیر ما انحراف و خللی وارد کند با ۳۲ میلیون ایرانی رو بروست عرضی ندارم از اینکه حوصله کردید بر ارضم گوش دادید متشکرم در آخرین لحظه که چه بسا دیگر بایمان باین کرسها نرسد با هم بگوئیم خدا یا شاهشاه ما را از گزند دروغ و دروغ پردازان محفوظ و مصون بدار (احسن - احسن).

۳ - تعیین موقع جلسه آینده - ختم جلسه

رئیس - چون وقت این جلسه تمام است با اجازه خانها و آقایان جلسه را ختم می کنیم جلسه آینده ساعت ۴ بعد از ظهر امروز خواهد بود.

(جلسه ساعت ۱ بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی